

FINANČNÝ MANAŽÉR

Ročník XXI. • číslo 3 • Periodikum Slovenskej asociácie finančníkov • 2021

SAF Slovenská
asociácia
finančníkov

ISSN 2729-7705

9 772977 00007

SACG

SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA
CORPORATE GOVERNANCE

FINANČNÝ MANAŽÉR

Ročník XXI. • číslo 3 • Periodikum Slovenskej asociácie finančníkov • 2021

OBSAH

□ ÚVODNÍK

NAMIESTO ÚVODNÍKA SAF PREDSTAVUJE:

Anton ONDREJ: Kam smeruje poistenie firiem? 1

□ ODBORNÉ A TEORETICKÉ TÉMY

KÓDEX SPRÁVY SPOLOČNOSTÍ S MAJETKOVOU ÚČASŤOU ŠTÁTU
NA SLOVENSKU

Martin PETER 3

STIMULY PRESUNU SÍDLA SPOLOČNOSTÍ ZO SLOVENSKEJ
REPUBLIKY

Rastislav NEBŘENSKÝ – Michal IŠTOK 7

SUPERODPOČET VÝDAVKOV NA VÝSKUM A VÝVOJ:
ZVYŠOVANIE SADZBY ZATIAĽ NEPOMÁHA

Jana ŠNIRCOVÁ 19

APLIKÁCIA IFRS 16 V PRAXI SLOVENSÝCH PODNIKOV

Miloš TUMPACH - Emin ZEYTIÑOĎLU 37

SÚHRN POVINNOSTÍ ZAČÍNAJÚCICH ZAMESTNÁVATEĽOV

Katarína DANAJOVIČOVÁ 45

□ STRÁNKY SAF

VYBRANÉ ODBORNÉ PODUJATIA SAF V ROKU 2021

Katarína BÁLINTOVÁ 53

PREDMET NA EU POD ZNAČKOU SAF: USPEJE ASOCIÁCIA?
ZAPOJÍ SA VÁŠ PODNIK?

Peter DANIEL 58

□ ENGLISH SUMMARY 59

Šéfredaktorka

Ing. Miloslava Zelmanová

Zástupca šéfredaktora

prof. Ing. Peter Krištofík, Ph.D.

Predseda redakčnej rady

doc. RNDr. Eduard Hozlár, CSc.

Členovia redakčnej rady

Ing. Michal Ištók, Ph.D.

JUDr. Ing. Peter Daniel, Ph.D.

Ing. František Chvoštál

Výkonná editorka

Mgr. Katarína Bálintová

Vydavateľ

Slovenská asociácia finančníkov

Adresa redakcie

Drieňová 3, 821 01 Bratislava

Tel.: +421- 2 - 4363 5667

Fax: +421- 2 - 4363 5667

E-mail: kancelaria@asocfin.sk

Internet: www.asocfin.sk

ISSN 2729-7705

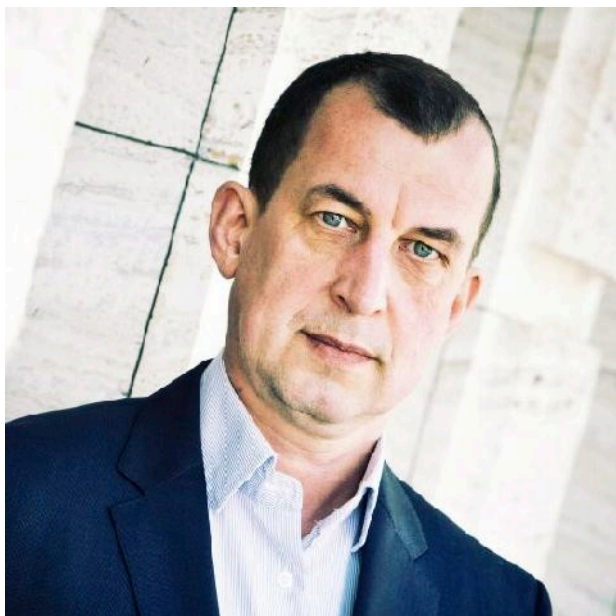
Grafická úprava

LAYOUT, s. r. o., Bratislava

www.layout.sk

Namiesto úvodníka SAF predstavuje:

Kam smeruje poistenie firiem?

V nasledujúcich riadkoch sa väčšine z Vás chem predstaviť a podeliť sa s Vami o niekoľko postrehov zo slovenského poistného trhu. V prípade záujmu o problematiku poistenia Vám v závere pripájam dve webové adresy. Jedna je v slovenčine a je jednoduchým zhrnutím základov poistenia od Slovenskej asociácie poisťovní. Druhá je v angličtine a prepojí Vás na stránky encyklopédie Britanica. Ak Vás niečo z nižšie uvedeného zaujme a budete sa o tom chcieť porozprávať, alebo mi napísať, nájdete ma na sieti LinkedIn, kde mám túto fotografiu.

Teraz pár riadkov o mne. Bol som pri zrode SAF a jaj zakladajúcim členom. Od roku 1994 som bol finančným manažérom podniku, ktorý neskôr zanikol (1998), keď sa niektorí investori začali zo Slovenska sťahovať pre (vtedy) neradostnú perspektívu nášho vývoja. Firma Samsung Electronics sa vrátila v r. 2002 a v roku 2004 som sa do nej vrátil aj ja na pozíciu zástupcu finančného riaditeľa. V medziobdobí som pracoval na viacerých pozíciách vo firemnom bankovníctve. V rokoch 2006 až 2014 som bol zodpovedný za riadenie ľudských zdrojov – peniaze boli, ale ľudí bol nedostatok, bolo to treba riešiť. Niektorým oblastiam vo financiách som sa venoval naďalej – napríklad v oblasti ciel, daní a poistenia. V rokoch 2014 až 2017 som sa podieľal na založení Slovenskej asociácie priemyslu

a dopravy, ktorá sa stala členom tripartity. Od roku 2019 sa venujem firemnému poisteniu.

Slovenský poistný trh je malý a vysoko konkurenčný. Prebieha konsolidáciou, ktorej výsledná podoba záleží do značnej miery od toho, ako zdravé bude naše podnikateľské prostredie.

Na rozdiel od poistenia osôb, poistenie firiem je do značnej miery individualizované a tiež determinované vlastníckou štruktúrou, najmä sídlom spoločnosti. Mnohé firmy majú svoje poistenie riešené v rámci tzv. medzinárodných poistných programov. Niekedy sa jedná o globálne programy. Avšak aj v takom prípade sa môžu poisťovne na Slovensku podieľať na zaistení (keď sa rozloží riziko poisťovne, ktorá firmu poistila), alebo spolupoistení (priama participácia na riziku), alebo sa jedná len o tzv. fronting - poisťovňa na Slovensku je zmluvnou stranou firmy, ktorá pôsobí na Slovensku, ale na riziku neparticipuje – to je v plnej miere prenesené na zahraničnú poisťovňu.

Medzinárodné poistné programy vytvárajú konkurenčné prostredie, v ktorom je potrebné poznať nielen medzinárodné štandardy a dokumentáciu, ale aj jazyky a kultúrne odlišnosti. V konečnom dôsledku je kvalita poistenia závislá od profesionality všetkých zúčastnených hráčov.

Poistný trh, tak ako ostatné, sa dynamicky mení a čelí novým výzvam. V prírode dochádza k zohrievaniu atmosféry, v ekonomike k ochladeniu investičných a obchodných aktivít. Poisťovne sa nemenia zo dňa na deň, ale v priebehu rokov dávajú na vedomie zmenu správania. Dôvod je jednoduchý, a tým je prežitie. Ekonomické, aj to skutočné.

V prípade niektorých rizík si je ešte možné namýšľať, že nám zahraničné scenáre nehrozia. Na Slovensku a aj v strednej Európe máme povodňové a búrkové, alebo poveternostné mapy, ktoré poisťovniam umožňujú identifikovať pravdepodobnosť živelných katastrof. Z médií sa dozvedáme o zemetranseniach, tornádach a ďalších pohromách, ktoré vďaka online priestoru navodzujú pocit ohrozenia, napriek relatívnej vzdialenosti. Avšak previazanosť sveta je stále viac očividná, klimatické modely a simulácie ju potvrdzujú.

Komplexné spracovanie dát a scenárov viedlo k rozhodnutiam, o ktorých už relevantní hráči nediskutujú, ale konajú. Výsledkom je, že niektoré podnikateľské činnosti „starého sveta“, ktorý je závislý na fosílnych palivách, sa už poistiť nedajú. Čo to znamená? V prípade, že sa jedná o infraštruktúru, ktorá nemá vybudovanú náhradu, zostáva jedinou možnosťou garancia štátu – ak len nemajú popri poisťovniach opustiť takéto projekty aj financujúce banky.

Ocitávame sa v dobe zelených úverov, zelených investícií a zeleného poistenia. Keďže nie je možné poistiť všetko, zdanlivo ohromné, ale predsa len ohraničené finančné zdroje je nevyhnutné sústrediť na to, čo umožní rast čistých technológií.

Čo je dôležité teraz? Venovať sa dôležitým veciam a čo je dôležité, na to si je potrebné nájsť primeraný čas. Dobré zmluvy robia dobrých priateľov. Poistiť sa dá to, čo je možné pomenovať, čo je náhodné, ak je možné oceniť poistné riziká a vypočítať cenu poistenia a čo je nezávislé od poisteného. Veľmi dôležitým momentom je pomenovanie rizika, ktorého sa postený najviac obáva. To je možné prostredníctvom vybudovania dôvery a profesionálneho prístupu. Na oboje je potrebný primeraný čas. Bohužiaľ prax je často taká, že klient čas nemá a prioritne stláča cenu poistenia vrátane nízkej spoluúčasti. Pri riešení týchto požiadaviek sa často nevenuje napr. reálnej výške hodnoty poisteného majetku. Ak dôjde k najhoršiemu, „uštretil“ síce na poistnom, ale za „ušetrené“ si novú firmu nerozbehne. Podobne je to s podcenením výšky zodpovednosti za škodu. Ak porovnáваме prax na Slovensku a napr. v Nemecku, poistné sumy bývajú výrazne odlišné. Ale hodnota aktív, ktorých sa poistenie týka, až taká odlišná nie je. Žeby sa Nemci mýlili?

Na záver. Kam smeruje poistenie firiem? Určite k vysokej miere internacionalizácie a zelenému poisteniu. Verme, že to pomôže biznisu zameranému na budúcnosť.

https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/vzdelavacie_aktivity/ako_funguje_poisťovnictvo.pdf

<https://www.britannica.com/topic/insurance>

*Anton ONDREJ, MBA
Commercial Product Delivery Manager
Colonnade Insurance S.A., pobočka poisťovne z iného členského štátu*

KÓDEX SPRÁVY SPOLOČNOSTÍ S MAJETKOVOU ÚČASŤOU ŠTÁTU NA SLOVENSKU

Martin PETER

SACG | SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA
CORPORATE GOVERNANCE

Slovenská asociácia Corporate Governance (SACG) zverejnila tento rok po dlhých prípravách nový Kódex správy spoločností s majetkovou účasťou štátu na Slovensku¹ (Kódex). Ten vychádza z princípov Corporate Governance pre štátom vlastnené podniky Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj² (OECD) prijatých v roku 2016.

Princípy Corporate Governance sú globálnym fenoménom, ktorého cieľom je nastavovať vysoké štandardy riadenia spoločností a výkonu ich podnikateľskej činnosti. Či už vo vzťahu k vlastníkom a klientom a rovnako dôležito aj vo vzťahu k zamestnancom

a spoločnosti ako takej. Sú to práve nedostatky v spôsobe spravovania a riadenia spoločností, ktoré sú najčastejšími dôvodmi ich neefektívneho fungovania. Nedostatočná kontrola a transparentnosť, zasahovanie externých, prípadne uprednostňovanie osobných záujmov tam, kde by mala rozhodovať efektívnosť, nevedia nikdy nič dobré. Aj bežná spoločnosť sa dokáže dostať do bludného kruhu, kedy namiesto záujmov spoločnosti, jej vlastníkov a zamestnancov prevláda záujem jednotlivcov na krátkodobom prospechu. Úlohou súboru pravidiel a postupov Corporate Governance je predchádzať takýmto situáciám. OECD princípy Corporate Governance³ z roku 2015 a rovnako Kódex správy spoločností na Slovensku⁴ z roku 2016 sú príručkami, ktorých prenesenie do fungovania podniku zabraňujú takýmto neželaným excesom.

Čo však v prípade, ak je fungovanie podnikov odlišné? Ak sa jedná o štátny alebo štátom vlastnený podnik, kde nie len efektívnosť a zisk, ale aj verejný záujem sú faktormi ovplyvňujúcimi jeho fungovanie, aplikácia všeobecných princípov správy a riadenia spôsobom jedna k jednej nie je taká jednoduchá. Pritom práve štátom vlastnené spoločnosti tvoria nedeliteľnú súčasť hospodárstva, zabezpečujú základné energetické a logistické prepojenia a v poslednom čase prenikajú do stavebníctva, na finančné trhy a do iných odvetví ekonomiky.

Pri globálnom pohľade sa v posledných rokoch postavie štátnych podnikov, volajme ich štátnymi podnikmi, aj keď formy štátneho vlastníctva a vplyvu štátu v nich sa môžu líšiť, zvyšuje a to najmä rastom ekonomík v Ázii. Len pre zaujímavosť, v rebríčku Forbes 2000 za rok 2021 sú v prvej desiatke až tri

1 https://sacg.sk/wp-content/uploads/2021/07/K%c3%bdex-pre-SOE_2018_zalomen%c3%bd.pdf

2 <https://www.oecd.org/corporate/guidelines-corporate-governance-soes.htm>

3 <https://www.oecd.org/corporate/principles-corporate-governance/>

4 <https://sacg.sk/kodexy/>

čínske štátne podniky, vrátane lídra rebríčka, čínskej banky ICBC⁵.

Tento trend globálneho rastu štátnych podnikov v ekonomike bol od prelomu tisícročia natoľko významný, že OECD sa už počas prípravy a dokončovania Princípov Corporate Governance pre verejne obchodované spoločnosti (2015) zaoberala prípravou samostatného balíka odporúčaní pre štátom vlastnené spoločnosti.

Tieto rozhovory trvali niekoľko rokov a je nutné dodať, že neboli jednoduché. Vstupovať do tejto diskusie mohli nie len súčasný členovia OECD, ale aj prístupujúce krajiny, resp. krajiny s pozíciou pozorovateľov, ako Čína alebo Ruská federácia. Najvypuklejšie boli najmä otázky previazanosti štátu a štátnych politík na fungovanie štátnych podnikov, nároky na transparentnosť, ale aj verejnú kontrolu ich činnosti. Nakoniec z týchto debát vznikol súbor pravidiel pre Corporate Governance štátom vlastnených spoločností, ktorý bol schválený na pôde OECD v roku 2016.

Slovenská asociácia Corporate Governance už v tom istom roku, po schválení princípov na pôde OECD, začala prípravu spracovania týchto pravidiel pre potreby Slovenskej republiky. Pracovná skupina pozostávala zo zástupcov členov SACG z podnikateľského prostredia a rovnako zástupcov štátu, či už burzy cenných papierov alebo ministerstiev spravodlivosti, financií a hospodárstva alebo štátnych podnikov. Stála pred ňou neľahká úloha. Nestačilo totiž len vziať OECD princípy a preložiť ich. Je potrebné si uvedomiť, že OECD má 38 členských štátov a niekoľko, takzvaných pozorovateľov, medzi ktorými sú napríklad aj už spomenutá Čína a Ruská federácia. Reprezentuje takmer 80% svetového obchodu a investícií. To predstavuje množstvo jurisdikcií, s rôznymi spôsobmi ukotvenia práva obchodných spoločností a fungovania štátnych podnikov. Nehovoriac o špecifikách vlastníctva v niektorých krajinách, ktoré bolo do pravidiel potrebné premietnuť. OECD princípy sú z tohto dôvodu koncipované dostatočne široko tak, aby zachytili túto rôznorodosť a boli aplikovateľné každým štátom bez ohľadu na jeho osobitosti. Výsledkom je teda súbor pravidiel, ktoré si však každý štát musí spracovať s prihliadnutím na národné ekonomické a najmä právne podmienky. A to bola aj hlavná úloha vytvorenej pracovnej skupiny.

Výsledkom jej úsilia bolo v roku 2018 predstavenie návrhu znenia Kódexu. Ten bol odkonzultovaný s členmi SACG a rovnako inými subjektmi, či už z akademického prostredia alebo prostredia práve štátnych podnikov. Nakoľko sa jedná o špecifickú tému, cieľom bolo dosiahnuť konzenzus na úrovni všetkých zainteresovaných strán, vrátane vlády tak, aby sa Slovenská republika prihlásila k princípom OECD pre štátne podniky a zaviedla slovenskú verziu týchto princípov zhmotnenú v Kódexe správy spoločností s majetkovou účasťou štátu na Slovensku do riadenia a fungovania štátnych podnikov u nás.

Táto debata prebieha už dlhší čas a preto sa Slovenská asociácia Corporate Governance rozhodla predstaviť výsledok dlhodobého úsilia svojich členov v podobe Kódexu a poskytnúť ho ako podklad pre účastníkov trhu pri ich snahe o zavádzanie princípov OECD. Je nutné podotknúť, že hoci tie síce nie sú priamo záväzné, ale postupne sa pretavujú do európskej legislatívy a teda aj do nášho právneho poriadku, ktorým sa spoločnosti, vrátane štátnych podnikov, musia riadiť. Kódex im v tom môže výraznou mierou pomôcť.

Samotný Kódex predstavuje posun od všeobecných pravidiel Corporate Governance a nesie v sebe špecifiká štátnych podnikov. Tým je najmä prvý princíp „Dôvody štátneho vlastníctva“, ktoré v sebe odzrkadľuje osobitné postavenie štátnych podnikov v systéme ekonomicky aktívnych subjektov v ekonomike. Je len veľmi málo štátom vlastnených spoločností, o ktorých by sme mohli povedať, že náplňou ich činnosti je čisto podnikanie za účelom zisku. Drvivá väčšina z nich obhospodaruje verejné statky a oblasti ekonomiky, ktoré majú vysokú mieru zohľadňovania verejného záujmu. Či už sú to nemocnice, železnice, dopravné stavby alebo iné sektory, bez ktorých spoločnosť nemôže fungovať a v ktorých sa štát rozhodol ponechať si dostatočne silné postavenie, aby vedel zabezpečiť poskytovanie takýchto služieb pre obyvateľov. Prvý princíp podčiarkuje túto osobitosť a zároveň zdôrazňuje skutočnosť, že vlastníkom takýchto spoločností sú v konečnom dôsledku občania. Štát by mal preto vypracovať zrozumiteľnú stratégiu štátneho vlastníctva podnikov. Tá by mala obsahovať nie len ciele tohto vlastníctva, teda prečo štát vôbec vlastní určitý podnik, ale mala by obsahovať mechanizmy prehodnocovania štátneho vlastníctva, jeho potreby a prospešnosti pre

5 <https://www.forbes.com/lists/global2000/#3ac2ff405ac0>

spoločnosť, ako aj spôsob hodnotenia jeho prínosu. Zároveň by mali byť stanovené presné pravidlá výkonu štátneho vlastníctva, zodpovednosti jednotlivých inštitúcií, ale aj osôb, ktoré ho vo vzťahu k podnikom vykonávajú. Tieto pravidlá by mali byť nie len prístupné verejnosti, ale podliehať aj verejnému preskúmaniu, teda procesu hodnotenia, či sú pravidlá správne nastavené a nie je ich potrebné zmeniť.

Druhý princíp „Úloha štátu ako vlastníka“ cieľi na transparentnosť a zodpovedný výkon akcionárskych alebo vlastníckych práv. Štát by mal hlavne vytvoriť prehľadné vlastnícke štruktúry a najlepšie centralizovať štátne vlastníctvo alebo aspoň zefektívniť rozhodovacie a informačné toky medzi jednotlivými vykonávateľmi vlastníckych práv. Ak by teda nevznikol jeden subjekt spravujúci štátne vlastníctvo a kľúčové spoločnosti by zostali pod správou osobitných ministerstiev, tak štát by mal upraviť spôsob spolupráce a vzájomnej koordinácie týchto ministerstiev. Rovnako by mal vzniknúť jednotný systém vykazovania štátneho vlastníctva a efektivity činnosti štátnych podnikov. Ten by slúžil aj na, už skôr spomínané, hodnotenie efektivity štátneho vlastníctva a pravidiel jeho výkonu. Dôležitou je aj požiadavka minimalizácie politického zasahovania do fungovania štátnych podnikov. Len na doplnenie, štát by mal zabezpečiť aj profesionalitu svojich zástupcov v orgánoch štátnych podnikov, ich zodpovednosť za nimi prijímané rozhodnutia a určiť transparentný spôsob výberu a odmeňovania.

Tretí princíp „Podniky na trhu“ rieši najmä fungovanie štátnych podnikov v bežných trhových podmienkach. Ak teda vykonávajú podnikateľskú činnosť a sú konkurenciou pre súkromné spoločnosti, malo by platiť, že nie sú vo vzťahu k štátu, ale aj napríklad vo vzťahu k rôznym reguláciám, napríklad povinnosti platiť dane, žiadnym spôsobom zvýhodňované. Štát by nemal pre takéto podniky vytvárať umelo výhodnejšie trhové postavenie. To sa týka verejných obstarávaní, ale aj vzťahu s finančnými inštitúciami, kedy by napríklad štátne vlastníctvo nemalo znamenať výhodnejšie úverové podmienky pre takúto spoločnosť. Štát by tiež nemal poskytovať takýmto podnikom neodôvodnené finančné zdroje a ak tak len za transparentných podmienok a s jasným zdôvodnením. Týka sa to najmä prípadov, kedy by takáto spoločnosť, okrem bežných trhových tovarov a služieb, vykonávala aj špeciálne činnosti vo verejnom záujme. Tieto by mali byť transparentne odôvodnené a platby za ne by nemali byť neprimerané.

Štvrtý princíp je zameraný na „Spravodlivé zaobchádzanie a akcionármi a ostatnými investormi“. Ak je štátny podnik akciovou spoločnosťou, štát by mal vykonávať akcionárske práva štandardne a v prípade, ak je hlavným akcionárom, mal by zabezpečiť spravodlivé zaobchádzanie s ostatnými akcionármi. Zároveň Kódex zdôrazňuje potrebu presadzovania pravidiel Corporate Governance v podnikoch so štátnou účasťou, či už vo forme dodržiavania pravidiel OECD alebo priamo Kódexu správy podnikov na Slovensku vydaného Slovenskou asociáciou Corporate Governance v roku 2016 a to aj v prípade, ak je podiel štátu menšinový.

Piaty princíp definuje „Vzťah k zainteresovaným stranám a zodpovedné podnikanie štátnych podnikov“. Tie by sa mali snažiť o nadštandardnú úroveň zodpovednosti pri svojej činnosti a to ako vo vzťahu k bežnej verejnosti, tak aj s ohľadom na obchodným partnerov, partnerov v odberateľsko-dodávateľských reťazcoch, ale aj zamestnancov. Neznamena to nadštandardnú starostlivosť, ale transparentnosť a zodpovednosť vo vzťahu ku krátkodobým a dlhodobým dôsledkom podnikania. Rovnako je dôležité, aby štátne podniky transformovali svoje činnosti s ohľadom na dlhodobú udržateľnosť a boj s klimatickými zmenami. Tento princíp zdôrazňuje osobitné postavenie štátnych podnikov a potrebu ich líderstva v otázkach spoločenskej zodpovednosti podnikania.

Posledné dva princípy „Zverejňovanie a transparentnosť“ a „Povinnosti orgánov podnikov“ zdôrazňujú potrebu zodpovednosti štátnych podnikov a v nich pôsobiacich zástupcov štátu vo vzťahu k transparentnému a efektívnemu vykonávaniu svojej činnosti a povinností. Štát by mal, v súlade s pravidlami výkonu štátneho vlastníctva o ktorých sme hovorili vyššie, zabezpečiť zrozumiteľné a dostupné podávanie informácií o činnostiach podnikov a umožniť otvorenú diskusiu o význame štátneho vlastníctva a jeho budúcnosti. Jeho zástupcovia by mali byť nezávislí tak od možných politických vplyvov, ako aj od možných konfliktov záujmov. V neposlednom rade by štátne podniky mali vytvoriť prehľadnú a nezávislú štruktúru vnútornej kontroly a auditu tak, aby mohli dosahovať efektívne výsledky svojej činnosti v záujme štátu a jeho občanov.

Mnohé z pravidiel a princípov Kódexu sú alebo sa v krátkej budúcnosti stanú súčasťou slovenského právneho poriadku. Kódex je unikátny tým, že obsahuje všetky tieto princípy na jednom mieste a zrozumiteľne,

často s uvedením najlepšej praxe vo svete, komunikuje požiadavky na fungovanie štátnych podnikov. A tie nie sú zasa až tak komplikované. Je predsa v záujme nie len štátu, ale nás všetkých, aby štátne podniky vykonávali svoju činnosť čo najefektívnejšie a plnili si svoje povinnosti voči spoločnosti na rovnakej, ak nie vyššej kvalitatívnej úrovni, ako bežný podnikateľ. Veľa podnikov s majetkovou účasťou štátu už má vysokú úroveň správy a riadenia a už v súčasnosti by spĺňali mnohé z pravidiel Kódexu. Iné sú len na začiatku tejto cesty. Všetkým však môže Kódex pomôcť k naplneniu ich hlavného cieľa a tým je a vždy by malo byť, efektívne a riadne slúžiť svojim vlastníkom a teda nám všetkým.

*Autorom článku je Mgr. Martin Peter
riaditeľ odboru bankovníctva, MFSR, člen Správnej rady SACG*

STIMULY PRESUNU SÍDLA SPOLOČNOSTÍ ZO SLOVENSKEJ REPUBLIKY

RASTISLAV NEBŘENSKÝ – MICHAL IŠTOK

Každá spoločnosť si môže nastaviť svoju vlastnícku štruktúru, a to vrátane využitia zahraničných prvkov. Na základe vývoja počtu slovenských spoločností, ktoré presunuli svoje sídlo do daňového raja od roku 2005, už nie je žiadnym prekvapením, že aj rok 2020 priniesol ďalší nárast v tomto rebríčku. Oproti roku 2019 narástol tento počet o 280 na celkových 5 276 spoločností (Bisnode, 2021). Presunom sídla do zahraničia slovenské spoločnosti sledujú naplnenie viacerých cieľov, resp. ich kombinácií. Cieľom tohto príspevku je analyzovať vývoj vybraných ukazovateľov slovenského daňového a podnikateľského prostredia a zároveň analyzovať všeobecné ukazovatele pri vybraných jurisdikciách, ktoré majú vplyv pri výbere nového sídla v zahraničí. Daňové prostredie budeme charakterizovať prostredníctvom indexu medzinárodnej daňovej konkurencieschopnosti a podnikateľské prostredie prostredníctvom ukazovateľa jednoduchosti podnikania, celkového daňového zaťaženia podnikateľských subjektov a indexu vnímania korupcie. Na účely analýzy sa zameriame na sledovanie vývojových trendov spomenutých ukazovateľov v časovom intervale od roku 2014 po rok 2020. Sedem ročný časový interval sme zvolili predovšetkým kvôli zosúladieniu zozbieraných historických dát, aby bol sledovaný interval pri každom ukazovateli jednotný. Okrem toho považujeme stanovený časový interval na účely zhodnotenia stavu daňového a podnikateľského prostredia za dostatočne široký. Výsledky takto vykonanej analýzy nám umožnia identifikovať možné dôvody, kvôli ktorým môže dôjsť k rozhodnutiu o presune sídla slovenských podnikov do daňových rajov, respektíve do daňovo výhodnejších režimov.

1. Daňové prostredie Slovenskej republiky

Štruktúra daňových zákonov ako súčasť daňového prostredia každej krajiny patrí medzi dôležité determinanty ekonomickej výkonnosti. Pokiaľ je daňový systém dobre štruktúrovaný, môže priniesť prínosy nielen pre krajinu v podobe finančných zdrojov na jej chod, ale aj pre samotné daňové subjekty, ktoré v ňom nájdu podporu pre ich ekonomický rozvoj. Na druhej strane zlá štruktúra daňového systému prináša pre subjekty vysoké a zbytočné náklady, brzdí ich vo svojej činnosti a tak škodí aj krajine ako celku. Na identifikáciu kvality a stavu slovenského daňového prostredia je potrebné vykonať komparáciu v medzinárodnom meradle.

Na tento účel nám posluží Index medzinárodnej daňovej konkurencieschopnosti merajúci mieru, do akej sa darí daňovým systémom dodržiavať konkurencieschopnosť a neutralitu daňovej politiky. Za konkurencieschopný daňový systém sa považuje systém udržiavajúci nízku mieru daňového zaťaženia, ktorá v kombinácii so zákonmi a právnymi úpravami vytvára atraktívne prostredie pre investície ekonomických subjektov. Pod pojmom neutrálna daňová politika rozumieme politiku, ktorá sa usiluje o elimináciu uprednostňovania v poskytovaní určitých daňových výhod, či už na úrovni odvetvia, charakteru činnosti alebo daňového subjektu (Tax Foundation, 2020a). Index vytvorila organizácia Tax Foundation a porovnáva v ňom daňové prostredie 36 krajín OECD. Index sa zameriava na viac ako 40 premenných rozdelených do piatich kategórií. Medzi tieto kategórie patria dane z príjmu právnických osôb, fyzických osôb, dane zo spotreby, majetku a medzinárodné daňové pravidlá. Keďže ide o veľmi komplexný a rozsiahly ukazovateľ, rozhodli sme sa pre potreby našej analýzy sledovať iba kategóriu dane z príjmu PO (právnických osôb), nakoľko priamo súvisí a ovplyvňuje ekonomickú činnosť podnikov, s čím môže byť spojené aj možné rozhodovanie sa o presune sídla ekonomických subjektov do daňových rajov.

Index medzinárodnej daňovej konkurencieschopnosti v rámci kategórie dane z príjmu právnických osôb neporovnáva iba daňové zaťaženie, ale aj meria, do akej miery sa krajinám darí štruktúrovať (systematicky vytvoriť) svoje daňové zákony v danej oblasti. Konkrétne sa zameriava aj na zložitosť a obsah právnych noriem upravujúcich dane z príjmu PO. V tomto prípade sa sledujú ďalšie dve podkategórie, medzi ktoré patrí podkategória venujúca sa zákonom (napríklad stanovujúcim zdaniteľný príjem, možnostiam odpočtu nákladov, odpisom hmotného a nehmotného majetku, oceňovaním zásob, uplatňovaním daňových strát a príspevkom na financovanie vlastným kapitálom). Druhá podkategória sleduje daňové stimuly pre výskum a vývoj a byrokratickú náročnosť.

Tabuľka 1 Index medzinárodnej daňovej konkurencieschopnosti v kategórii dane z príjmu PO

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Skóre	65,74	62,84	65,79	69,27	63,64	61,03	61,22
Poradie	14	13	13	11	14	17	18

Prameň: vlastné spracovanie na základe údajov z Tax Foundation (2020 b)

V tabuľke 1 prinášame prehľad umiestnenia a dosiahnutého skóre Slovenskej republiky v kategórii dane z príjmu PO. Slovenská republika dosiahla v tejto kategórii v roku 2020 so ziskom cez niečo vyše 61 bodov 18. priečku. Spomedzi sledovaných 36 krajín OECD sa teda umiestnila presne uprostred. Ak by sme však našu analýzu upriamili len na krajiny OECD, ktoré sú súčasne aj členskými krajinami EÚ (22 krajín), Slovenská republika by sa ocitla medzi tými horšími krajinami a obsadila by 13. priečku. V rámci sledovaného ukazovateľa sme dopadli najlepšie v podkategórii venujúcej sa výške sadzby dane z príjmu PO. Jej súčasná hodnota 21 % patrí oproti zvyšným krajinám medzi tie nižšie, takže z uvedeného hľadiska môžeme považovať daňový systém Slovenska upravujúci dane z príjmov právnických osôb za konkurencieschopný. Horšie dopadli podkategórie venujúce sa zákonom (19. priečka), daňovým stimulom a byrokratickej náročnosti (26. priečka).

Tabuľka 2 Prehľad umiestnenia SR v jednotlivých podkategóriách Indexu, medzinárodnej daňovej konkurencieschopnosti v kategórii dane z príjmu PO

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sadzba DPPO	13	12	13	12	11	12	12
Zákony a pravidlá	12	10	11	11	12	18	19
Byrokracia a stimuly	31	30	18	15	15	26	26

Prameň: vlastné spracovanie na základe údajov z Tax Foundation (2020 b)

Z tabuľky 1 je zrejmé, že dosiahnuté skóre a s ním súvisiace poradie Slovenskej republiky sa zlepšovalo do roku 2017, kedy nastal zlom v trende a od toho obdobia sa Index medzinárodnej daňovej konkurencieschopnosti v kategórii dane z príjmu PO zhoršoval. Keďže od roku 2014 až po rok 2017 sme mali jednotnú sadzbu dane, a dokonca po roku 2017 bola táto sadzba o 1 percentuálny bod nižšia, negatívny vplyv sadzby dane na sledovaný index môžeme vylúčiť. Zdá sa, že zväčšujúcim problémom sa v posledných rokoch stávajú jednotlivé znenia a paragrafy upravujúce zákon o dani z príjmu PO (napríklad znenia a paragrafy týkajúce sa odpisov,

výskumu a vývoja, odpočítateľnosti nákladov a podobne), ktoré strácajú svoju konkurencieschopnosť a neposkytujú až taký priestor na ekonomický rozvoj podnikov a firiem v komparácii s ostatnými krajinami OECD, pomerne vysoká úroveň byrokracie, ktorá zťažuje podnikateľské subjekty nielen časovo, ale aj finančne a poskytovanie daňových stimulov pre výskum a vývoj, ktorý neposkytuje dostatočnú úroveň neutrality daňového systému z dôvodu poskytnutia istých výhod len pre určité skupiny subjektov. Spomenuté problémy môžu v konečnom dôsledku podnietiť slovenské podnikateľské subjekty k myšlienke presunu sídla do daňových rajov, kde by mohli získať lepší prístup k daňovým stimulom, neboli by vystavený tak veľkej byrokratickej záťaži a rovnako by podliehali zákonom, ktoré by vo väčšej miere stimulovali ich ekonomický rozvoj než v Slovenskej republike. Dlhodobo sa v sledovanej kategórii najlepšie umiestňujú krajiny Pobaltia (Lotyšsko, Estónsko a Litva). Z týchto pobaltských štátov je Lotyšsko považované spoločnosťou Bisnode za jeden z daňových rajov a na kvartálnej báze je pozorovaný aj vývoj počtu slovenských spoločností, ktoré tam presunuli svoje sídlo.

2. Podnikateľské prostredie Slovenskej republiky

Existuje niekoľko komplexných ukazovateľov merajúcich kvalitu podnikateľského prostredia. Tieto ukazovatele sledujú viacero oblastí ovplyvňujúcich podnikateľské prostredie, ktorých hodnoty sa na základe pridelených váh zlúčia a vytvoria jednu hodnotu alebo skóre. Medzi spomenuté oblasti vo všeobecnosti patria vykonávanie podnikania, daňové a odvodové zaťaženie a kvalita právneho systému. My k analýze podnikateľského prostredia pristúpime tak, že ku každej z oblastí budeme pristupovať osobitne. Oblasť vykonávania podnikania budeme charakterizovať cez ukazovateľ merajúci jednoduchosť podnikania, oblasť daňového a odvodového zaťaženia prostredníctvom celkového zaťaženia PO a pri poslednej oblasti sa zameriame na index vnímania korupcie.

Ukazovateľ jednoduchosť podnikania sledovaný v projekte Doing Business, vedený inštitúciou The World Bank, sa zameriava na regulačné prostredie každej krajiny. Čím je jeho hodnota vyššia, tým je regulačné prostredie pre začatie a fungovanie miestnej firmy priaznivejšie. Ide o komplexný ukazovateľ analyzujúci viacero aspektov ovplyvňujúcich podnikateľské aktivity. Pre potreby analýzy a pre jednoduchosť sa budeme sústrediť len na jeho výsledné skóre.

Tabuľka 3 Ukazovateľ jednoduchosť podnikania v SR

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Skóre	71	70,7	74,8	75	75,2	75,4	75,6

Prameň: vlastné spracovanie na základe údajov z The World Bank (2021a)

Ako nám naznačuje trend vývoja z tabuľky 3, podnikateľské prostredie bolo na zakladanie a fungovanie domácich firiem stále viac priaznivejšie. Rastúci trend bol zaznamenaný počas celého sledovaného obdobia s výnimkou roku 2015. Takto vykonaná analýza nám síce poskytla informáciu o tom, že slovenské podnikateľské prostredie sa v tejto oblasti zlepšilo, no nevieme, na akej úrovni sa nachádza v rámci ostatných členských krajín EÚ, preto na tento účel prinášame v grafe 1 prehľad dosiahnutého skóre všetkých členských krajín v roku 2020.

Graf 1 Ukazovateľ jednoduchosti podnikania v EÚ 27 vyjadrená v dosiahnutom skóre v roku 2020

Prameň: vlastné spracovanie na základe údajov The World Bank (2021a)

Zlepšujúci sa trend v jednoduchosti podnikania je síce potešujúci, no v porovnaní s členskými krajinami sa Slovenská republika nachádza v tej horšej polovici (17. miesto). Ako môžeme vidieť, mnoho krajín v súčasnosti ponúka lepšie prostredie na zakladanie a fungovanie svojich domácich firiem než Slovensko. Tento fakt môže pre slovenské podniky predstavovať ďalší stimul k presunu svojich sídiel do iných (daňovo a podnikateľsky prívetivejších) jurisdikcií. Zaujímavým zistením je aj skutočnosť, že krajiny ako Cyprus, Luxembursko a Malta (midshore, resp. onshore jurisdikcie) sa umiestnili v ukazovateli horšie ako Slovenská republika. Ako jedno z možných odôvodnení môže byť to, že tieto krajiny ponúkajú lepšie podnikateľské prostredie pre zahraničné subjekty (v podobe preferenčných režimov) než pre tie domáce.

V poradí druhou sledovanou oblasťou v rámci analýzy podnikateľského prostredia je daňové a odvodové zaťaženie PO. Na tento účel použijeme indikátor TTCR (Total Tax and Contribution Rate). Podobne ako v predchádzajúcom prípade, je aj tento ukazovateľ sledovaný inštitúciou The World Bank. TTCR meria celkovú výšku odvedených daní a povinných príspevkov PO po započítaní všetkých povolených odpočtov a výnimiek ako podiel na zdaniteľnom zisku vyjadrený v percentách, pričom dane ako daň z príjmu FO (fyzických osôb), DPH (daň z pridanej hodnoty), daň z obratu a daň z tovarov a služieb sú z ukazovateľa vylúčené (The World Bank, 2021 b). Čím je TTCR vyššie, tým vyššiemu celkovému zaťaženiu musia právnické osoby čeliť.

Tabuľka 4 Vývoj ukazovateľa TTCR na SR

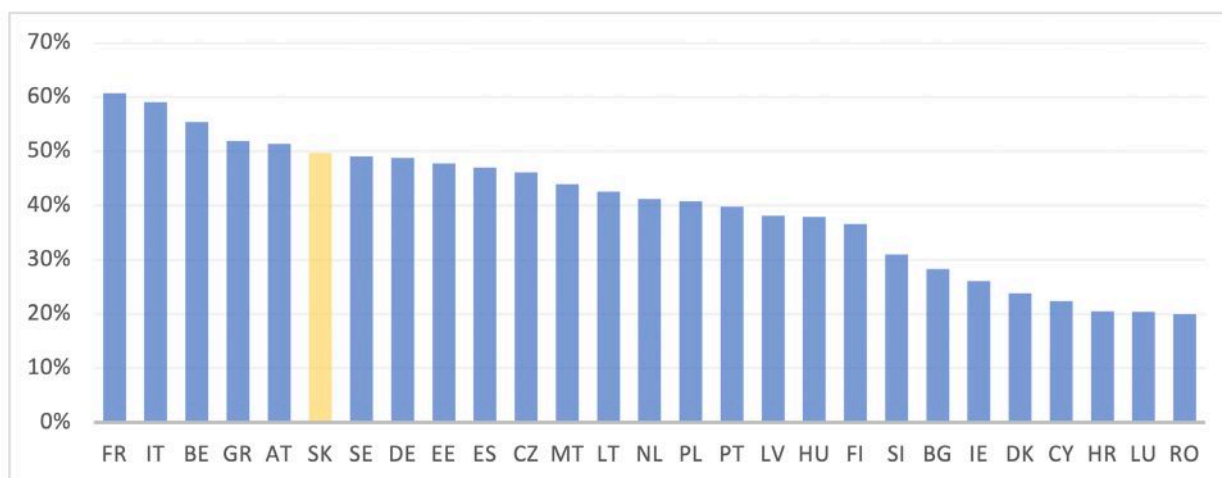
Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
TTCR v %	48,7	49,4	50,4	50,1	50,1	49,7	49,7

Prameň: vlastné spracovanie na základe údajov z The World Bank (2021 b)

Na základe tabuľky 4 identifikujeme počas sledovaného obdobia dva trendy vo vývoji TTCR. Zlomovým okamihom sa javí rok 2016. Do tohto obdobia sme zaznamenali rastúci charakter vo vývoji a po roku 2016 zase klesajúci. Znamená to teda, že celkové zaťaženie slovenských podnikov v súčasnosti klesá. Ak však porovnáme hodnoty za rok 2014 a 2020 zistíme, že celkové zaťaženie v roku 2020 bolo stále o 1 percentuálny bod

vyššie než tomu bolo pred šiestimi rokmi. Aby mali pre nás hodnoty TTCR väčšiu výpovednú hodnotu, opäť vykonáme komparáciu indikátora na úrovni členských krajín EÚ.

Graf 2 Ukazovateľ TTCR krajín EÚ 27 v % zo zdaniteľného zisku PO v roku 2020

Prameň: vlastné spracovanie na základe údajov z The World Bank (2021 b)

Napriek miernemu klesaniu zaznamenanému od roku 2017 patrilo v roku 2020 celkové zaťaženie právnických osôb na Slovensku spomedzi členských krajín medzi jedno z najvyšších. Dosiagnutá hodnota ukazovateľa TTCR bola vyššia iba v Rakúsku, Grécku, Belgicku, Taliansku a Francúzsku. Relatívne vysoké daňové a odvodové zaťaženie v podstatnej miere navyšuje nákladovosť podnikania v Slovenskej republike, čo zhoršuje vnímanie slovenského podnikateľského prostredia domácimi subjektmi. Vysoké daňové a odvodové zaťaženie PO poskytuje slovenským podnikom ďalší dôvod na presun svojich sídiel do daňových rajov a zapojenia sa do štruktúr agresívneho daňového plánovania.

Poslednou treťou skúmanou oblasťou slovenského podnikateľského prostredia je kvalita právneho systému. V rámci tejto oblasti budeme analyzovať index korupcie. „Vo všeobecnosti za korupciu možno označiť také správanie, výsledkom ktorého je jednak uspokojenie strany korupčného vzťahu dané poskytnutím neoprávnenej výhody alebo prospechu a jednak neprijateľné poškodzovanie verejných záujmov“ (Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 2021, s. 1). Korupciou môžeme rozumieť činnosti ako úplatkárstvo, podplácanie, rodinkárstvo a klientelizmus, ktoré v podstatnej miere vplyvajú nielen na kvalitu právneho, ale aj podnikateľského prostredia.

Index vnímania korupcie, založený inštitúciou Transparency International, sa zaoberá meraním a hodnotením vnímania a názorov na korupciu získaných od domácich podnikateľov, zahraničných investorov, politológov či expertov na transparentnosť (Transparency International Slovensko, 2021). Index porovnáva vnímanie korupcie v 180 krajinách sveta a každoročne zostavuje rebríček jednotlivých krajín na základe dosiahnutého skóre. Čím je skóre vyššie, tým menej subjektov vníma vo svojej krajine prítomnosť a negatívne následky korupcie.

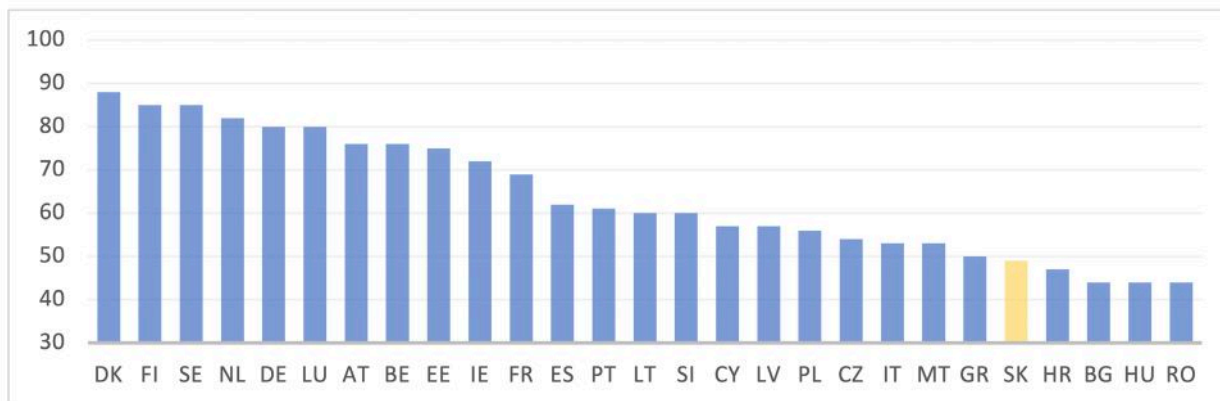
Tabuľka 5 Index vnímania korupcie v SR

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Skóre	50	51	51	50	50	50	49

Prameň: vlastné spracovanie na základe údajov z Transparency International (2021)

Z tabuľky zobrazujúcej vývoj indexu vnímania korupcie v Slovenskej republike je zreteľne jasné, že počas sledovaného obdobia boli negatívne vplyvy korupcie vnímané približne rovnako. Z toho vyplýva, že behom uplynulých siedmich rokov sa Slovensku nepodarilo zaviesť účinnú politiku namierenú proti korupčným aktivitám. Tieto hodnoty nám poskytujú informácie len o vývoji vnímania korupcie v rámci krajiny, nie o celkovom medzinárodnom postavení v tomto meradle. Na tento účel vykonáme komparáciu dosiahnutého skóre medzi členskými krajinami EÚ.

Graf 3 Index vnímania korupcie v krajinách EÚ 27 vyjadrený v dosiahnutom skóre v roku 2020

Prameň: vlastné spracovanie na základe údajov z Transparency International (2021)

Porovnanie hodnôt dosiahnutého skóre s členskými krajinami nám naznačilo, že korupcia môže predstavovať vážny problém, ktorý podkopáva princípy demokracie, rovnosti pred zákonom a zdravej hospodárskej súťaže v Slovenskej republike. Výsledky ukazujú, že väčšie problémy s korupciou majú v rámci členských krajín EÚ len v Chorvátsku, Bulharsku, Maďarsku a Rumunsku. O to viac je zarážajúce, že počas sledovaných siedmich rokov sa na Slovensku nepodarilo vo významnejšej miere uplatniť fungujúce kroky k zamedzeniu korupcie. Spomenutý nelichotivý stav vo vnímaní korupcie pôsobí negatívne na vnímanie podnikateľského prostredia či už z pohľadu domácich alebo zahraničných podnikateľských subjektov, čo by mohlo byť ďalším z dôvodov na presun sídiel slovenských podnikov a firiem do daňových rajov.

3. Analýza všeobecných ukazovateľov vybraných jurisdikcií

Charakteristikou všeobecných ukazovateľov nadobudneme prehľad o tom, ktoré jurisdikcie môžu najčastejšie figurovať na prvej vlastníckej úrovni v štruktúrach agresívneho daňového plánovania slovenských spoločností vzhľadom na ich daňové systémy (daňové plánovanie patrí medzi najčastejšie dôvody presunu sídla do zahraničia). Medzi sledované ukazovatele patria zrážkové dane uvalené na licenčné poplatky, úroky a dividendy, CFC pravidlá a pravidlá nízkej kapitalizácie, výnosy z dane z príjmu PO v % HDP a stav prichádzajúcich/ odchádzajúcich PZI (priamych zahraničných investícií) v % HDP.

Zrážkové dane

Zrážková daň predstavuje istý druh vyberania dane z príjmov, ktorý je zadaný v zákonoch o dani z príjmov každej krajiny. Platiteľom zrážkovej dane v Slovenskej republike sa stáva osoba vyplácajúca príjmy stanovené v § 43 ods. 2 a 3 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov. Podľa tohto zákona sa zdaňujú príjmy, ktoré plynú zo zdrojov nachádzajúcich sa na území Slovenska daňovníkom s obmedzenou a neobmedzenou daňovou povinnosťou. Pokiaľ ide o vyplácanie príjmov daňovníkovi s obmedzenou daňovou povinnosťou, ide o príjmy určené v § 16, medzi ktoré patria dividendy, úroky z poskytnutých pôžičiek i úverov a licenčné poplatky, prostredníctvom ktorých dochádza k presunu zdaniteľného zisku (Oravcová, 2018).

Zrážkové dane sa tiež ujali ako účinný nástroj v boji proti agresívnemu daňovému plánovaniu a umelému presunu zdaniteľného zisku. V prípade, že subjekt bude uvažovať o presune zisku do jurisdikcie, s ktorou nemá jeho domovská krajina uzavretú daňovú zmluvu, vysoké zrážkové dane mu môžu výkon tejto aktivity sťažiť, prípadne ho od nej odradiť. V nadväznosti na túto problematiku je však možné daný problém vyriešiť prostredníctvom „nakupovania daňových zmlúv“. Analýzou daného ukazovateľa zistíme, ktoré jurisdikcie by mohli byť súčasťou štruktúr agresívneho daňového plánovania vzhľadom na výšku zrážkových daní uvalených na dividendy, úroky a licenčné poplatky.

Tabuľka 6 Výška zrážkových daní v krajinách EÚ 27 v roku 2021

Krajina	AT	BE	BG	HR	CY	CZ	DK	EE	FI
Licenč. popl.	20%	30%	10%	15%	10%	35%	22%	10%	30%
Úroky	0%	30%	10%	15%	0%	35%	22%	0%	0%
Dividendy	25%	30%	5%	10%	0%	35%	27%	0%	20%
Krajina	FR	DE	GR	HU	IE	IT	LV	LT	LU
Licenč. popl.	26,5%	15%	20%	0%	20%	30%	20%	10%	0%
Úroky	30%	0%	15%	0%	20%	26%	20%	10%	0%
Dividendy	26,5%	25%	5%	0%	25%	26%	20%	15%	15%
Krajina	MT	NL	PL	PT	RO	SK	SI	ES	SE
Licenč. popl.	0%	25%	20%	25%	16%	35%	15%	24%	20,6%
Úroky	0%	25%	20%	25%	16%	35%	15%	19%	0%
Dividendy	0%	15%	19%	25%	5%	35%	15%	19%	30%

Prameň: vlastné spracovanie na základe údajov z PWC (2021)

Hodnoty uvedené v tabuľke 6 predstavujú maximálne výšky zrážkových daní, ktorými sa zdaňujú príjmy platené daňovníkom nezmluvného štátu, s ktorým nemá príslušná krajina uzatvorenú zmluvu o zamedzení dvojitého zdanenia alebo inú daňovú zmluvu, alebo v prípade, že nie je zapojená v systéme automatickej výmeny daňových a bankových informácií. Z tabuľky nám je zrejmé, že krajiny ako Malta, Maďarsko a Cyprus majú zavedené najnižšie zrážkové dane. Je teda možnosť, že spomenuté krajiny budú využité nielen slovenskými spoločnosťami v štruktúrach agresívneho daňového plánovania na prvej vlastníckej úrovni (spoločnosti založené v spomenutých jurisdikciách známe pod označením „pass – through“ entity), pretože pri presune zisku na druhú úroveň sa na presunutý zisk budú vzťahovať minimálne, respektíve nulové dane. Okrem spomenutých krajín majú nízke zrážkové dane aj Estónsko a Luxembursko. Špecifickou krajinou je v tomto smere Holandsko, pretože napriek pomerne vysokým zrážkovým daniam existuje množstvo výnimiek, ktorých podmienky ak sú splnené, je možné docieľiť nulové zrážkové dane na úroky a licenčné poplatky.

CFC pravidlá a pravidlá nízkej kapitalizácie

Ďalším sledovaným ukazovateľom budú pravidlá CFC (kontrolovaných zahraničných spoločností, z angličtiny „Controlled foreign corporation“) a pravidlá nízkej kapitalizácie. Hlavnou úlohou pravidiel CFC je obmedzovanie znižovania základu dane cez presun zdaniteľného zisku do spoločností sídliačich v jurisdikciách

s nízkymi, respektíve nulovými daňami. Spomenuté pravidlá sa uplatnia, ak je výška odvedených daní v tretej krajine menšia než polovica z výšky daní, ktoré by sa odvedli v členskom štáte. Potom bude základ dane kontrolovaných zahraničných spoločností zahrnutý do základu príslušnej materskej spoločnosti. Tento základ dane bude podliehať zdaneniu v krajine sídla materskej spoločnosti a tá časť dane odvedenej v zahraničí bude z výslednej daňovej povinnosti odpočítaná (Ciran, 2017). Do vyššie uvedeného základu dane sa zahrňajú nerozdelené príjmy v podobe úrokov, licenčných poplatkov plynúcich z práv duševného vlastníctva, dividend a nerozdelených príjmov vznikajúcich pri operáciách, ktorých hlavným účelom bolo získanie daňovej výhody (Nerudová, 2017).

Pravidlá nízkej kapitalizácie predstavujú opatrenie s cieľom zamedziť presun zdaniteľných ziskov prostredníctvom kanála presúvania dlhu. Pravidlá sú založené na stanovení maximálnej výšky úrokov z pôžičiek alebo úverov zahrňovaných do daňových nákladov znižujúcich základ dane za podmienky, že dochádza k ich vyplácaniu medzi závislými právnickými osobami (Deloitte, 2017). Z uvedeného je zrejmé, že CFC pravidlá a pravidlá nízkej kapitalizácie výrazným spôsobom obmedzujú rozsah agresívneho daňového plánovania daňových subjektov. Pri analýze vyššie uvedených pravidiel sa budeme sústrediť na ich prítomnosť v daňových systémoch členských krajín EÚ.

Tabuľka 7 Stav uplatňovania CFC pravidiel a pravidiel nízkej kapitalizácie (PNK) v krajinách EÚ 27 v roku 2021

Krajina	AT	BE	BG	HR	CY	CZ	DK	EE	FI
CFC	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
PNK	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Krajina	FR	DE	GR	HU	IE	IT	LV	LT	LU
CFC	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
PNK	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✗
Krajina	MT	NL	PL	PT	RO	SK	SI	ES	SE
CFC	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
PNK	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Prameň: vlastné spracovanie na základe údajov z KPMG (2021)

CFC pravidlá a pravidlá nízkej kapitalizácie predstavujú súčasť Smernice ATAD (Anti – Tax Avoidance Directive), ktorá bola ustanovená Smernicou Rady EÚ 2016/1164 z júla 2016 s cieľom zaviesť účinné pravidlá v boji proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam. Smernica ATAD vychádza zo záverov iniciatív a plánu OECD proti BEPS (Base erosion and profit shifting) (European commission, 2021).

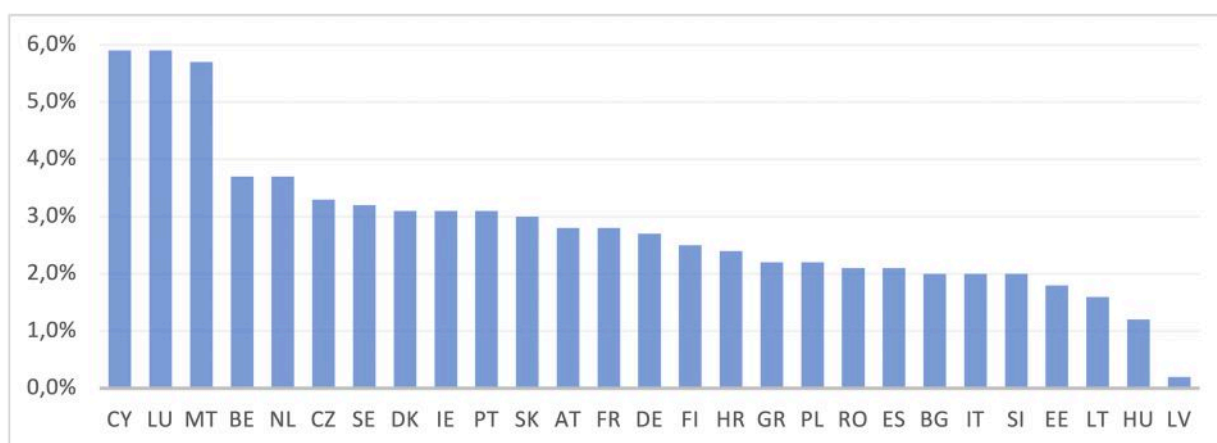
Ako je možné vidieť v tabuľke 7, každá jedna členská krajina má vo svojich vnútorných daňových systémoch implementované pravidlá kontrolovaných zahraničných spoločností. Táto skutočnosť výrazným spôsobom obmedzuje rozsah vykonávania agresívneho daňového plánovania spoločností nezávisle od zvolenej metódy a techniky určenej na presun zdaniteľného zisku. V prípade pravidiel nízkej kapitalizácie zisťujeme, že drvivá väčšina krajín uplatňuje aj toto pravidlo. Výnimkami sú Rakúsko, Írsko, Luxembursko a Holandsko. Spomenuté krajiny teda nemajú vo svojich vnútorných daňových predpisoch stanovenú maximálnu hranicu, v rámci ktorej sa úroky z pôžičiek a úverov zahrňujú do daňových nákladov. Z uvedeného vyplýva, že využitie

týchto krajín v štruktúrach agresívneho daňového plánovania môžu byť použité v prípade uplatnenia metódy presúvania dlhu ako metódy presunu zdaniteľného zisku. V tomto prípade bude limitujúcim faktorom skutočnosť, že každá členská krajina EÚ bude musieť mať vo svojich daňových systémoch zavedené pravidlá nízkej kapitalizácie najneskôr do 1. januára 2024.

Výnosy dane z príjmu PO v % HDP

V poradí tretím skúmaným všeobecným ukazovateľom zisťujúcim možnosti využívania členských krajín EÚ v štruktúrach agresívneho daňového plánovania na prvej vlastníckej úrovni sú výnosy z dane z príjmu PO prepočítaných na percento HDP. Výška uvedených výnosov závisí predovšetkým od daňového zafaženia spoločností, ktoré sa medzi krajinami výrazne odlišuje. Tento fakt vytvára priestor pre postupy agresívneho daňového plánovania. Aby sme predišli skresleniam v ukazovateli z titulu odlišností vo veľkostiach jednotlivých ekonomík členských krajín EÚ, rozhodli sme sa ukazovateľ výnosy z dane z PO prepočítať na percento HDP. Pri výpočtoch boli použité najnovšie dáta, ktoré boli dostupné pre všetky členské krajiny, čomu zodpovedal rok 2019. V rámci ukazovateľa budeme sledovať krajiny, ktorých hodnoty budú výraznejším spôsobom prevyšovať zvyšné krajiny. Tieto výsledky síce nebudú poskytovať jednoznačný dôkaz o využívaní jednotlivých krajín v štruktúrach agresívneho daňového plánovania, no budeme môcť vzniesť predpoklad, že k výrazne odlišujúcej hodnote ukazovateľa prispeli spoločnosti zahrnuté v zmieňovaných štruktúrach sídlia v týchto jurisdikciách.

Graf 4 Výnosy z DPPO v krajinách EÚ 27 v % HDP v roku 2019

Prameň: vlastné spracovanie na základe údajov z Eurostatu (2021)

Na grafe 4 je vidieť výrazne vyššie hodnoty výnosov dane z príjmu PO v % HDP prislúchajúce krajinám Cyprus, Luxembursko a Malta v porovnaní s ostatnými krajinami. Sledovaný ukazovateľ sa v týchto krajinách vyšplhal na takmer 6 %, čo je takmer dvojnásobne viac než v zvyšných krajinách. Vzhľadom na tak výrazné rozdiely usudzujeme, že vyššie uvedené krajiny museli dosahovať vysoké percento výnosov z dane z príjmu PO aj v predchádzajúcich rokoch, z čoho môže vyplynúť potenciálna možnosť využívania uvedených jurisdikcií spoločnosťami z rozličných krajín (medzi nimi aj slovenskými spoločnosťami) pri presune zdaniteľného zisku nielen počas sledovaného roka, ale aj v predchádzajúcich obdobiach.

Stav prichádzajúcich/odchádzajúcich PZI v % HDP

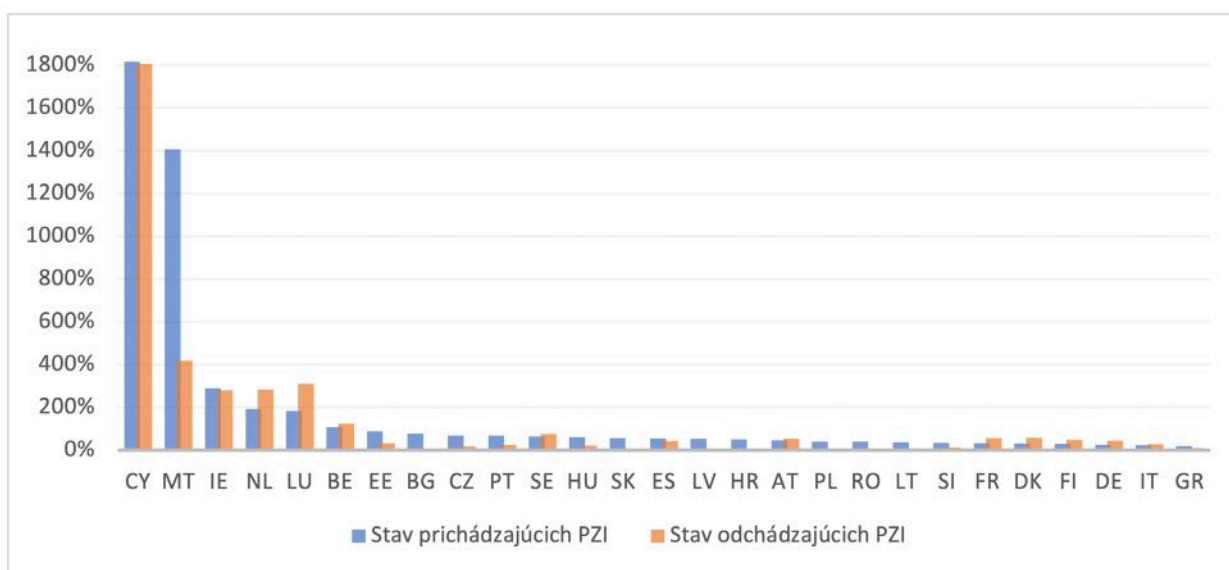
Posledným analyzovaným ukazovateľom bude stav prichádzajúcich a odchádzajúcich priamych zahraničných investícií v % HDP. Priame zahraničné investície predstavujú istý druh cezhraničných investícií medzi subjektom z jednej rezidencie, ktorý má záujem nadobudnúť určitú mieru vplyvu na subjekt z inej rezidencie. Na vytvorenie vzťahu je pre tento subjekt potrebných získať minimálne 10 % hlasovacích práv alebo 10 %-ný

podiel na základnom imaní podniku sídliaceho v inej rezidencii. Priame zahraničné investície takto vytvárajú dlhotrvajúce väzby medzi krajinami a predstavujú významný prostriedok na prenos technológií, podporu medzinárodného obchodu a hospodárskeho rozvoja (OECD, 2021).

Indikátor stavu prichádzajúcich/odchádzajúcich priamych zahraničných investícií je sledovaný inštitúciou UNCTAD ponúkajúcou dáta do roku 2019, o ktorých budeme uvažovať pre potreby analýzy ako o aktuálnych. Ukazovateľ sme prepočítali na percentá HDP z rovnakého dôvodu ako v predchádzajúcom prípade a vyjadruje kumulatívne hodnotu priamych zahraničných investícií držaných, respektíve vyslaných v rámci danej krajiny (Unctadstat, 2021). Rovnako ako v prípade predchádzajúceho analyzovaného ukazovateľa sa aj teraz zameriame na krajiny s výrazne vysokými hodnotami. Pri týchto krajinách bude totiž prítomné podozrenie na ich zneužívanie v procese agresívneho daňového plánovania.

Ukazovateľ v sebe zahŕňa všetky prichádzajúce a odchádzajúce priame zahraničné investície a je takmer nemožné odhaliť tie, ktoré sú spojené s presunom zdaniteľného zisku do daňovo výhodných režimov. Vzhľadom na tento fakt budeme vychádzať z predpokladu, že krajiny s výrazne vysokými prichádzajúcimi a odchádzajúcimi priamymi zahraničnými investíciami v prepočte na percento HDP dosiahli tieto hodnoty aj vplyvom transakcií spojených s presunom zdaniteľného zisku rozličných spoločností. Čím vyššie budú spomenuté hodnoty, tým bude väčšia pravdepodobnosť, že krajiny budú súčasťou štruktúr agresívneho daňového plánovania a tým vzrastie aj pravdepodobnosť ich využívania slovenskými spoločnosťami.

Graf 5 Stav prichádzajúcich/odchádzajúcich priamych zahraničných investícií krajín EÚ 27 v % HDP v roku 2019

Prameň: vlastné spracovanie na základe údajov z Unctadstat (2021)

Z grafu 5 je na prvý pohľad jasné, ktoré krajiny budú s veľkou pravdepodobnosťou súčasťou štruktúr na presun zisku. Krajiny ako Cyprus, Malta, Írsko, Holandsko a Luxembursko majú stavy PZI niekoľko násobne vyššie ako je ich HDP, konkrétne Cyprus ich má 18-násobne vyššie, Malta má stav prichádzajúcich PZI 14x vyššie a zvyšné krajiny približne dvojnásobne až trojnásobne vyššie. Okrem vysokých prichádzajúcich priamych zahraničných investícií, indikujúcich ich využívanie na prvej vlastníckej úrovni, je zaujímavé pozastaviť sa aj pri tých odchádzajúcich. Odchádzajúce PZI môžu naznačovať aktivity a transakcie v súvislosti s presunom zdaniteľného zisku aj na druhú vlastnícku úroveň, na ktorej môžu figurovať typické offshore jurisdikcie. Odchádzajúce PZI prevládajú nad prichádzajúcimi v Holandsku, Luxembursku a na približne rovnakej úrovni sú na Cypre. Predpokladáme, že spomenuté krajiny budú všeobecne využívané pri presunoch zdaniteľného

zisku do jurisdikcií s nízkym, respektíve nulovým daňovým zaťažením a existuje možnosť, že tieto krajiny budú potenciálne využívané aj v štruktúrach slovenských spoločností.

Výsledky analýzy všeobecných ukazovateľov naznačujú, že vzhľadom na výšku zrážkových daní, uplatňovanie CFC pravidiel, respektíve pravidiel nízkej kapitalizácie, výšku výnosov z dane z príjmu PO a stavu prichádzajúcich/odchádzajúcich PZI sa ako najviac využívané jurisdikcie v štruktúrach agresívneho daňového plánovania vyznačujú krajiny Cyprus, Malta, Luxembursko a Holandsko.

Záver

Kvalita podnikateľského a daňového prostredia v Slovenskej republike dlhodobo stagnuje a ich vývoj výrazným spôsobom ovplyvňuje rozhodovanie spoločností o presune sídla do zahraničia. Medziročný nárast počtu slovenských spoločností s prepojením na vybrané jurisdikcie, označované aj ako daňové raje, je zaujímavý aj z pohľadu boja proti podvodom v oblasti dane z príjmov právnických osôb, ktorý od roku 2015 nabral na intenzite. Vlastnícke prepojenia na daňový raj (či už priame alebo nepriame) je základným predpokladom na presun zdaniteľného zisku do jurisdikcií s nízkym alebo žiadnym zdanením (ale aj na dosahovanie iných cieľov, ako napr. anonymita skutočného vlastníka, správa majetku a pod.). Zoznam daňových rajov (napr. aj ten spracovaný spoločnosťou Bisnode) obsahuje jurisdikcie, ktoré sú identifikované aj v našej analýze pri analýze všeobecných ukazovateľov. Vybrané ukazovatele nasvedčujú tomu, že do týchto jurisdikcií prúdi zdaniteľný zisk z iných štátov, vrátane Slovenskej republiky. Vo všeobecnosti sa daňové raje nemusia v medzinárodných rankingoch zameraných na podnikateľské a daňové prostredie umiestňovať výrazne lepšie. Zjednodušene ide pri presune sídla o dva hlavné body. Prvým bodom je motivácia slovenských spoločností na odchod do zahraničia a druhým bodom je existencia preferenčných daňových režimov v zahraničí, ktoré umožňujú optimalizáciu daňovej povinnosti. Základným predpokladom je možnosť eliminácie alebo oslobodenia od zrážkových daní, primárne pri pasívnych príjmoch. Častým terčom kritiky sú jednotlivé novelizácie zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov z minulosti, ktoré sú vo viacerých oblastiach nekonkurencieschopné so zahraničím. V kontexte aktuálnej pandémie COVID-19 je zaujímavé sledovať aj prístup Slovenskej republiky k vyplácaniu štátnej pomoci spoločnostiam, ktoré majú vlastnícke prepojenia na daňové raje umiestnené na čiernej listine EÚ. Slovenská republika na rozdiel od viacerých štátov (napr. Francúzsko, Dánsko, Belgicko alebo Poľsko) nevzalo do úvahy odporúčania Európskej komisie o zrušení poskytovania dotácií a štátnej pomoci spoločnostiam s prepojením na daňové raje.

Poznámka

Článok vznikol za podpory projektu VEGA:1/0579/21 Výskum determinantov a paradigiem finančného manažmentu v kontexte pandémie COVID 19.

Použitá literatúra:

- BISNODE, 2021. Za posledných päť rokov odišlo do daňových rajov až päťsto slovenských firiem. Rekordne vedú USA. [online]. [cit 2021-07-27]. Dostupné na internete: <https://www.bisnode.sk/o-bisnode/o-nas/novinky/za-poslednych-5-rokov-odislo-do-danovych-rajov-az-500-slovenskych-friem/>
- CIRAN, T. 2017. BEPS (Base Erosion and Profit Shifting). [online]. [cit 2021-05-16]. Dostupné na internete: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Pracoviska/Katedry/KFP/Prednasky/BEPS_2017.pdf
- DELOITTE. 2017. Priame dane. [online]. [cit 2021-05-17]. Dostupné na internete: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/sk/Documents/D-news/PRIAME_2017_06_SK.pdf
- EUROPEAN COMMISSION. 2021. The Anti Tax Avoidance Directive. [online]. [cit 2021-05-17]. Dostupné na internete: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/company-tax/anti-tax-avoidance-package/anti-tax-avoidance-directive_en

- EUROSTAT. 2021. Main national accounts tax aggregates. [online]. [cit 2021-05-17]. Dostupné na internete: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/GOV_10A_TAXAG__custom_923091/default/table?lang=en
- KPMG. 2021. EU Country Profiles. [online]. [cit 2021-05-17]. Dostupné na internete: <https://home.kpmg/xx/en/home/services/tax/regional-tax-centers/eu-tax-centre/eu-country-profiles.html>
- MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. 2021. Korupcia ako spoločenský problém. [online]. [cit 2021-05-15]. Dostupné na internete: <https://www.minv.sk/?dotaznik & okruh=2 & tema=11>
- NERUDOVÁ, D. 2017. *Daňová politika v Európskej únii*. Praha: Wolters Kluwer. 228 s. ISBN 978-80-7552-682-3.
- OECD. 2021. Foreign direct investment. [online]. Paris: OECD Publishing, [cit 2021-05-20]. Dostupné na internete: https://www.oecd-ilibrary.org/finance-and-investment/foreign-direct-investment-fdi/indicator-group/english_9a523b18-en
- ORAVCOVÁ, M. 2018. Daň vyberaná zrážkou od 1. 1. 2018. [online]. [cit 2021-05-16]. Dostupné na internete: <https://www.danovecentrum.sk/aktuality/dan-vyberana-zrazkou-od-1--1--2018-toptema-dc-7-2018.htm>
- PWC. 2021. Withholding taxes. [online]. [cit 2021-05-16]. Dostupné na internete: <https://taxsummaries.pwc.com/>
- TAX FOUNDATION. 2020a. International Tax Competitiveness Index. [online]. [cit 2021-05-10]. Dostupné na internete: <https://taxfoundation.org/publications/international-tax-competitiveness-index/>
- TAX FOUNDATION. 2020 b. Comparing Europe's Tax Systems: Corporate Taxes. [cit 2021-05-11]. Dostupné na internete: <https://taxfoundation.org/best-worst-corporate-tax-systems-europe-2020/>
- THE WORLD BANK. 2021a. Ease of Doing Business rankings. [online]. [cit 2021-05-14]. Dostupné na internete: <https://www.doingbusiness.org/en/rankings>
- THE WORLD BANK. 2021 b. Total Tax and Contribution Rate. [online]. [cit 2021-05-15]. Dostupné na internete: <https://www.doingbusiness.org/en/custom-query>
- TRANSPARENCY INTERNATIONAL. 2021. Corruption Perceptions Index. [online]. [cit 2021-05-15]. Dostupné na internete: <https://www.transparency.org/en/cpi/2020/index/nzl>
- UNCTADSTAT. 2021. Foreign direct investment: Inward and outward flows and stock. [online]. [cit 2021-05-20]. Dostupné na internete: <https://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=96740>

*Autormi článku sú Ing. Rastislav Nebřenský a
Ing. Michal Iřtok, PhD.
Katedra financií a účtovníctva.
Ekonomická fakulta Univerzity Mateja Bela
v Banskej Bystrici.*

SUPERODPOČET VÝDAVKOV NA VÝSKUM A VÝVOJ: ZVYŠOVANIE SADZBY ZATIAĽ NEPOMÁHA

Jana ŠNIRCOVÁ

Odpočet nákladov vynaložených na projekty výskumu a vývoja, nazývaný aj superodpočet, predstavuje vládny nástroj na podporu súkromných investícií do výskumu a vývoja, ktorý má formu daňovej úľavy pre daňovníkov všetkých právnych foriem podnikania a všetkých odborov činnosti. Ide o formu nepriamej podpory: dáva daňovým subjektom možnosť odpočítať stanovené percento z hodnoty daňovo uznaných výdavkov na projekty výskumu a vývoja vynaložených v danom zdaňovacom období od vypočítaného základu dane. Znížením daňového základu o túto hodnotu môže subjekt dosiahnuť úsporu na dani z príjmov ako určitú formu kompenzácie vynaložených prostriedkov na zvýšenie svojej konkurencieschopnosti. Z pôvodných „nesmelých“ 25 % v rokoch 2015 až 2017 sa jeho sadzba začala razantne zvyšovať: v roku 2018 na 100 %, v roku 2019 na 150 % a od roku 2020 až na 200 % v danom roku vynaložených nákladov a 100 % ich medziročného nárastu v porovnaní s dvoma bezprostredne predchádzajúcimi zdaňovacími obdobiami zahrňovanými do odpočtu.

Po roku prinášame čitateľom časopisu Finančný manažér už tretí článok o tom, ako sa na Slovensku darí využívať odpočet výdavkov na výskum a vývoj. K dátumu jeho spracovania bol k dispozícii finálny zoznam čerpania superodpočtu za rok 2019 a zatiaľ prvý z troch zoznamov subjektov uchádzajúcich sa o túto formu daňovej úľavy v daňových priznaniach za rok 2020. Ako sme avizovali na konci druhého článku, budúcnosť superodpočtu nemusí primárne závisieť od jeho atraktívnej sadzby, ale od finančného potenciálu podnikateľských subjektov investovať do výskumu a vývoja v období koronakrízy a od výšky ich kladného daňového základu potrebného na reálne uplatnenie si superodpočtu v daňovom priznaní. Podľa analýzy spoločnosti CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o. (ďalej CRIF SK) doteraz známe čísla o čerpaní superodpočtu potvrdzujú opodstatnenosť tejto predpovede.

Realizácia vlastného výskumu a vývoja môže znížiť splatnú daň nielen vo forme daňových výdavkov

Superodpočet ako nástroj na podporu výskumu a vývoja pre zvýšenie konkurencieschopnosti dáva daňovému subjektu možnosť zohľadniť výdavky vynaložené na tento účel pri výpočte daňovej povinnosti nielen štandardne – ako daňovo uznaný výdavok pri určení daňového základu, ale aj ako daňovú úľavu aplikovanú na už vyčíslený daňový základ. Za predpokladu, že daňový základ je aj po prípadnom umorovaní daňovej straty kladný a dostatočne vysoký vo vzťahu k možnostiam superodpočtu. Ušetrená daň z príjmov je odmenou za investovanie do výskumu a vývoja a možným zdrojom pre ďalšie investovanie. Táto ponuka má oporu v Zákone č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a prvýkrát boli relevantné ustanovenia o superodpočte (§ 30c) aplikované s účinnosťou od 1. 1. 2015. Zákon súčasne stanovuje podmienky, za ktorých je možné uplatniť si superodpočet: ak subjekt nerealizuje projekt za účelom predaja nehmotných výsledkov výskumu a vývoja (ako držiteľ osvedčenia o spôsobilosti vykonávať výskum a vývoj) a ak neuplatňuje úľavu na dani podľa § 30 b (daňové stimuly). Pre jeho uplatnenie je potrebné vypracovať projekt a výdavky evidovať oddelene od ostatných výdavkov daňovníka.

V rokoch 2015 – 2017 pri možnosti uplatniť si odpočet 25 % vynaložených výdavkov bola takáto ponuka v porovnaní s administratívnou záťažou a daňovou neistotou uznania výdavkov relatívne málo motivačná. S rastom sadzby na 100 % či dokonca 200 % vynaložených výdavkov už tento nástroj podpory súkromného výskumu a vývoja začal byť zaujímavou príležitosťou získať časť investovaných zdrojov naspäť úsporou na dani z príjmov. S rastom sadzby sa teda prirodzene očakával nielen rast objemu uplatneného superodpočtu, ale najmä rozšírenie okruhu záujemcov oň. Realita však zaostáva za očakávaniami. Finálne výsledky za rok 2019 aj doteraz známe čísla za rok 2020 neznamenajú zásadnú zmenu v čerpaní superodpočtu.

V tabuľke 1 je rekapitulácia základných parametrov čerpania superodpočtu nákladov na výskum a vývoj počas jeho doterajšej existencie na Slovensku. V poslednom stĺpci je doplnený aj rok 2020, zatiaľ však len z predbežných výsledkov prvého zoznamu subjektov využívajúcich tento nástroj daňovej úľavy (zverejneného 30. júna 2020 – z daňových priznaní podaných do 31. marca 2021).

Tabuľka č. 1: Vývoj základných parametrov superodpočtu v rokoch 2015-2020

parameter	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
sadzba superodpočtu	25 %	25 %	25 %	100 %	150 %	200 %
počet subjektov	83	112	163	264	373	140
celkový objem superodpočtu (€)	9 217 010,78	16 484 764,10	40 118 666,20	120 287 336,94	119 533 891,57	37 902 362,05
predpokladaná úspora na dani z príjmov (€)	1 937 600,00	3 626 648,10	8 424 919,90	25 260 340,76	25 102 117,23	7 959 496,03
priemerná výška superodpočtu (€)	111 048,32	147 185,39	246 126,79	455 633,85	320 466,20	270 731,16
minimálny superodpočet (€)	691,16	35,00	18,84	0,06	360,97	7,00
maximálny superodpočet (€)	1 272 959,41	2 687 063,11	18 472 254,59	44 992 411,66	9 722 311,32	5 518 805,90
superodpočet viac ako 100 000 € - počet	20	28	50	113	189	69
superodpočet viac ako 100 000 € - podiel z celkového počtu (%)	24,10	25,00	30,67	42,80	50,67	49,29
superodpočet menej ako 1 000 € - počet	2	9	9	8	5	4

Zdroj: <https://www.financnasprava.sk>, CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.

* za rok 2020 sú výsledky priebežné – na základe prvého zoznamu zverejneného 30. 6. 2021

Informácie o čerpaní superodpočtu sú verejnosti prístupné na základe Zákona o dani z príjmov, ktorý povinnosť zverejniť zoznam daňových subjektov uplatňujúcich si odpočet na výskum a vývoj ukladá Finančnému riaditeľstvu SR. Deje sa tak štandardne trikrát v roku – vždy do konca kalendárneho štvrtroka po štandardných termínoch podávania daňových priznaní za uplynulé zdaňovacie obdobie (koniec marca, júna a septembra). Podávanie daňových priznaní za rok 2019 sa však z dôvodu pandémie dialo v neštandard-

ných termínoch. Posledný termín na podanie daňového priznania bol pre všetky daňové subjekty posunutý až na koniec októbra 2020. Aj zoznam subjektov čerpajúcich superodpočet za rok 2019 sa tak aktualizoval až štyrikrát. Prvý – zverejnený 22. júna 2020 obsahoval 40 % všetkých subjektov, ďalších 30 % pribudlo na konci septembra a 10 % na konci decembra. Finálny zoznam subjektov, ktoré si uplatnili vo svojich daňových priznaniach za rok 2019 odpočet nákladov na výskum a vývoj, bol známy až 26. marca 2021. Podávanie daňových priznaní za rok 2020 sa už deje v štandardnom režime.

Rok 2019: napriek zvýšenej sadzbe objem uplatneného superodpočtu klesol

V roku 2019, v ktorom sa sadzba superodpočtu medziročne zvyšovala na 1,5-násobok, možnosť uplatnenia tejto nepriamej formy štátnej podpory súkromných investícií do výskumu a vývoja využilo 373 subjektov. Bolo to o 109 subjektov viac než v roku 2018. Spoločne si uplatnili v daňových priznaniach superodpočet v objeme takmer 120 mil. eur, čo pri 100-percentnej sadzbe superodpočtu znamenalo úsporu na dani z príjmov viac ako 25 mil. eur (tabuľka 1). Napriek tomu, že počet aj podiel veľkých superodpočtov nad 100 tis. eur kontinuálne rástol od začiatku uplatňovania tohto stimulačného daňového nástroja, a to aj vďaka rastu jeho sadzby, až v roku 2019 prvýkrát v histórii viac ako polovica subjektov čerpala superodpočet nad 100 tis. eur. Pri takých hodnotách už možno predpokladať reálne výsledky posilnenia konkurencieschopnosti investorov do výskumu a vývoja. Paradoxne však maximálny superodpočet roka 2019 bol takmer päťkrát nižší ako v roku 2018.

Superodpočet za rok 2019 napriek zvýšeniu sadzby zo 100 % na 150 % vynaložených nákladov na výskum a vývoj v danom účtovnom období a vyššiemu počtu záujemcov o viac ako stovku nedosiahol hodnotu z roku 2018. V zozname chýbalo 76 subjektov, ktoré už mali so superodpočtom skúsenosť. Najvýznamnejším z nich bola spoločnosť U. S. Steel Košice, na ktorú v predchádzajúcich dvoch rokoch pripadala viac ako tretina resp. takmer polovica objemu čerpaného superodpočtu. Bez jej vplyvu na výsledky roku 2018 by medziročný index rastu čerpaného superodpočtu mierne presiahol 1,5násobné navýšenie zodpovedajúce rastu sadzby.

Dôvodov, prečo 76 subjektov, ktoré čerpali superodpočet v roku 2018, nenachádzame v zozname za rok 2019, môže byť viacero. Napríklad aj ukončenie projektov a nezáujem o nové. Až 33 z nich však dosiahlo v roku 2019 daňovú stratu, teda nemali možnosť uplatniť si superodpočet, aj keby im oprávnené náklady na výskum a vývoj vznikli. Pritom týchto 76 subjektov v roku 2018 spoločne čerpalo superodpočet v objeme takmer 57,4 mil. eur (z toho viac ako 52 mil. pripadá na tých 33 subjektov, ktoré v roku 2019 dosiahli daňovú stratu). Postihnuté boli všetky tri najsilnejšie sektory SK NACE v čerpaní superodpočtu: priemysel, IT aj obchod. Objemovo najväčší výpadok bol v sekcii priemyslu, z ktorej v zozname chýba 34 subjektov čerpajúcich spolu v roku 2018 viac ako 52 mil. eur. V štruktúre divízií najviac subjektov (10) vypadlo z divízie 62 - Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby, ďalších 9 z divízie 28 - Výroba strojov a zariadení a 5 z divízie 45 - Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov.

Výrazná obmena v zozname superodpočtov 2019 oproti predchádzajúcemu roku a zvýšenie sadzby superodpočtu dali šancu na zmenu aj v TOP 10 superodpočtov (tabuľka 2). Prvú priečku obsadil Continental Matador Rubber, s. r. o. – významný zástupca gumárskeho priemyslu s hodnotou superodpočtu takmer 10 mil. eur. Do štandardnej zostavy TOP 10 v zastúpení čisto priemyselnej výroby a IT-sektora v tomto roku zasiahla aj jedna finančná inštitúcia s umiestnením na 8. priečke. Posledné miesto zaujal nováčik z roku 2018, ktorého objem čerpaného superodpočtu medziročne vzrástol z necelých 110 tis. eur na viac ako 2 mil. eur. Ešte o priečku vyššie sa dostal čerstvý nováčik roku 2019 – spoločnosť NESS KE, s. r. o., ktorá si na svojich 30 projektoch uplatnila viac ako 2,2 mil. eur. Podmienkou pre umiestnenie v TOP 10 bol v roku 2019 superodpočet vyšší ako 2 mil. eur.

Aj po tejto polovičnej obmene TOP desiatky v nej naďalej dominujú spoločnosti z priemyslu a IT, čo v zásade zodpovedá zastúpeniu jednotlivých branží v celkovom zozname superodpočtu. Porovnanie objemu čerpaného superodpočtu s tržbami z predaja produkcie tejto desiatky spoločností odhaľuje, že objem čerpaného superodpočtu je aj pri jeho zvýšenej sadzbe len malým zlomkom z úrovne ich výkonov. Iba u jedného zo subjektov sa pohybuje tento pomer až na úrovni cca 10 % a u ďalšieho necelých 8 %.

Tabuľka č. 2: TOP 10 superodpočtov v roku 2019

Subjekt	Divízia SK NACE	Hlavný SK NACE	Objem superodpočtu (€)	Tržby z predaja produkcie (€)	Pomer superodpočtu k tržbám (%)
Continental Matador Rubber, s.r.o.	22	Výroba gumených pneumatík a duší; protektorovanie a oprava pneumatík	9 722 311,32	982 858 000,00	0,99
Continental Automotive Systems Slovakia s.r.o.	29	Výroba ostatných dielov a príslušenstva pre motorové vozidlá	6 475 756,39	314 376 000,00	2,06
ESET, spol. s r.o.	62	Ostatné služby týkajúce sa informačných technológií a počítačov	6 448 085,21	526 626 269,00	1,22
Nokia Slovakia, a.s.	33	Inštalácia priemyselných strojov a prístrojov	3 797 995,45	49 443 534,00	7,68
Železiarne Podbrezová a.s. skratene ŽP a.s.	24	Výroba rúr, rúrok, dutých profilov a súvisiaceho príslušenstva z ocele	3 096 759,15	251 057 481,00	1,23
Siemens s.r.o.	27	Výroba elektrických distribučných a kontrolných zariadení	2 694 910,05	144 358 554,00	1,87
Danfoss Power Solutions a.s.	28	Výroba zariadení na kvapalnú pohon	2 433 496,81	129 179 445,00	1,88
Československá obchodná banka, a.s.	64	Ostatné peňažné sprostredkovanie	2 355 551,84	259 992 000,00	0,91
NESS KE, s.r.o.	62	Počítačové programovanie	2 212 421,42	21 183 548,00	10,44
MEROCO, a.s.	20	Výroba ostatných chemických výrobkov i. n.	2 043 452,25	110 078 932,00	1,86

Zdroj: <https://www.financnasprava.sk>, CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.

V tabuľke 3 prinášame konfrontáciu čerpania superodpočtu TOP 5 subjektov v období s 25-percentnou sadzbou oproti obdobiu so 100-percentnou a 150-percentnou sadzbou. Z obdobia rokov 2015 – 2017 sa objavuje v prvej päťke roku 2019 iba Nokia Slovakia, a. s. Naďalej sa v nej držia 3 spoločnosti z TOP 5 roka 2018 a divíziu 24 – Výroba a spracovanie kovov v nej namiesto „železiarov“ z Košíc zastupujú „železiari“ z Podbrezovej. Celkovo ale TOP 5 v roku 2019 nečerpalo ani polovicu hodnoty superodpočtu uplatneného TOP 5 v roku 2018, napriek rastu sadzby superodpočtu.

V zozname uplatnených superodpočtov za rok 2019 sa nachádza 189 superodpočtov nad 100 tis. eur, čo predstavuje 50,67 % z ich celkového počtu. Na objeme čerpania superodpočtu ich podiel dosahuje 94,27 %. Až 27 subjektov si za rok 2019 uplatnilo superodpočet viac ako 1 mil. eur (tabuľka 4), kým v roku 2018 bolo takých len 17. Necelých 7,4 % z celkového počtu subjektov čerpalo takmer 54 % z celkového objemu superodpočtu, kým v roku 2018 to bolo až 70 %. Objem čerpaných miliónových superodpočtov klesol aj v absolútnej výške o cca 20 mil. eur.

Objem miliónových superodpočtov pripadajúci v tomto roku na celú sekciu Priemyselnej výroby nedosiahol úroveň čerpania superodpočtu spoločnosťou U. S. Steel Košice v roku 2018. Práve vplyvom výpadku tejto spoločnosti sa prejavil taký vývojový paradox. Najväčšie superodpočty boli sústredené najmä v priemyselnej výrobe (17) a v IT sektore (7). Zastúpenie medzi nimi mala aj sekcia vedeckých, odborných a technických činností. Naopak, sekcia obchodu ho stratila.

Tabuľka č. 3: TOP 5 subjektov v doterajšej histórii čerpania superodpočtu

Obdobie 2015 – 2017: sadzba 25 %			Obdobie 2018: sadzba 100 %			Obdobie 2019: sadzba 150 %		
Subjekt	Divízia SK NACE	Objem superodpočtu (€)	Subjekt	Divízia SK NACE	Objem superodpočtu (€)	Subjekt	Divízia SK NACE	Objem superodpočtu (€)
U. S. Steel Košice, s.r.o.	24	22 288 173,39	U. S. Steel Košice, s.r.o.	24	44 992 411,66	Continental Matador Rubber, s.r.o.	22	9 722 311,32
TATRA-VAGÓNKA a.s.	30	3 841 147,00	Continental Matador Rubber, s.r.o.	22	5 714 769,36	Continental Automotive Systems Slovakia s.r.o.	29	6 475 756,39
Plastic Omnium Auto Exteriors, s.r.o.	29	2 479 254,40	Continental Automotive Systems Slovakia s.r.o.	29	5 368 468,68	ESET, spol. s r.o.	62	6 448 085,21
Nokia Slovakia, a.s.	33	2 038 708,77	TATRA-VAGÓNKA a.s.	30	3 684 712,00	Nokia Slovakia, a.s.	33	3 797 995,45
BSH Drives and Pumps s.r.o.	27	1 864 591,73	ESET, spol. s r.o.	62	3 595 889,56	Železiarne Podbrezová a.s. skrátené ŽP a.s.	24	3 096 759,15
Spolu		32 511 875,29	Spolu		63 356 251,26	Spolu		29 540 907,52

Zdroj: <https://www.financnasprava.sk>, CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.

Tabuľka č. 4: Porovnanie vybraných odvetví v uplatnení superodpočtu nad 1 000 000 € v roku 2019

SK NACE	Celkový superodpočet (€)	Podiel na celkovom superodpočte (%)	Počet subjektov	Podiel na celkovom počte subjektov (%)
Sekcia C - Priemyselná výroba	44 265 195,08	37,03	17	4,64
z toho div. 22 - Výroba výrobkov z gumy a plastu	9 722 311,32	8,13	1	0,27
Sekcia J - Informácie a komunikácia	15 216 547,12	12,73	7	1,91
z toho div. 62 - Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	13 845 839,29	11,58	6	1,64
Sekcia K - Finančné a poisťovacie činnosti	3 475 520,69	2,91	2	0,55
Sekcia G - Veľkoobchod a maloobchod	0,00	0,00	0	0,00
Sekcia M - Odborné, vedecké a technické činnosti	1 474 552,35	1,23	1	0,27
Spolu superodpočty nad 1 000 000 €	64 431 815,24	53,90	27	7,38
Spolu superodpočty	119 533 891,57	100,00	366	100,00

Zdroj: <https://www.financnasprava.sk>, CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.

Štatistiky superodpočtu za rok 2019 v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi

Rok 2019 s novou sadzbou superodpočtu neprinesol zásadnejšie zmeny do základných štatistík jeho čerpania, s výnimkou jeho odvetvového smerovania a zastúpenia subjektov zahraničných vlastníkov. Štatistiky boli realizované nad databázou 366 subjektov (s ohľadom na nedostupnosť relevantných údajov za 7 fyzických osôb).

Necelá tretina subjektov čerpajúcich superodpočet naďalej pochádza z Bratislavského kraja, ale vážne mu už od roku 2017 konkuruje Žilinský kraj, hoci v poslednom roku relatívne zastúpenie subjektov z tohto kraja mierne kleslo z necelých 20 % na 17,5 %. To pomohlo miernemu zlepšeniu pozície Trenčianskeho a Trnavského kraja, ktoré dosiahli najdynamickejší medziročný prírastok v počte subjektov. Najmenšie zastúpenie v počte subjektov má naďalej Nitriansky kraj a Prešovský kraj.

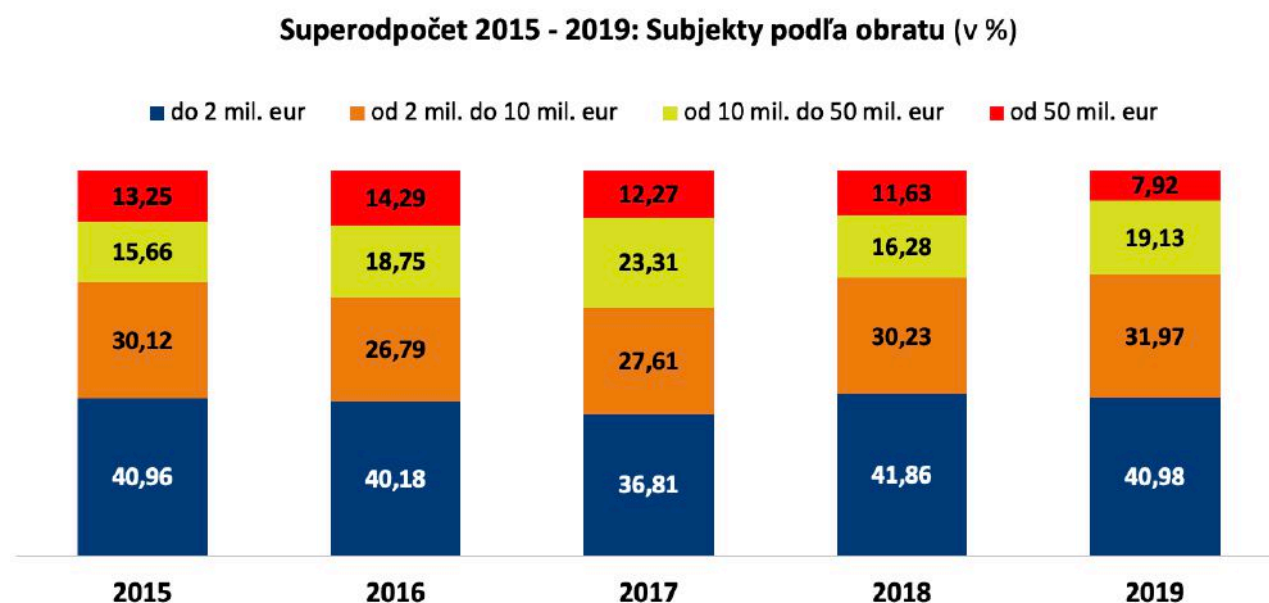
Z hľadiska právnej formy je štruktúra subjektov za posledné tri roky tiež relatívne stabilná: cca $\frac{3}{4}$ tvoria spoločnosti s ručením obmedzeným a necelú pätinu akciové spoločnosti. Po prekvapení roku 2018, keď sa do čerpania superodpočtu zapojilo až 14 fyzických osôb podnikateľov, v roku 2019 poklesol ich absolútny počet o jedného a relatívne zastúpenie výraznejšie. Aj 13 fyzických osôb je však zaujímavé číslo, veď v predchádzajúcich rokoch bol ich výskyt v zozname uplatnených superodpočtov skôr raritou: v roku 2015 sa osmelil len jeden takýto subjekt, v roku 2016 žiadny a v roku 2017 tri. Okrem toho sa v zozname za rok 2019 nachádzajú aj dve komanditné spoločnosti, jedna príspevková organizácia, jedno družstvo, jedno záujmové združenie a novo pribudla aj jedna zahraničná právnická osoba.

Zastúpenie subjektov v rukách zahraničného kapitálu v roku 2019 dosiahlo necelých 27 %, čo je od roku 2016 najnižší výsledok. Klesol aj ich podiel na objeme čerpaného superodpočtu z úrovne cca 70 %, hoci naďalej čerpajú viac ako polovicu (55 %) celkového objemu superodpočtu. V kategórii superodpočtov nad 1 mil. eur však naďalej dominujú subjekty vo vlastníctve zahraničných osôb. Medzi 27 subjektmi je len 5 v rukách slovenských vlastníkov. Ale čerpali spolu viac ako 21 % z celkového objemu miliónových superodpočtov, kým v roku 2018 to bolo len 13 %.

Medzi subjektmi, ktoré sa uchádzali o podporu výskumu a vývoja formou superodpočtu, sú zastúpené aj najmenšie veľkostné kategórie. Podľa kritéria počtu zamestnancov (graf 2) síce mikropodniky do 10 zamestnancov tvoria len niečo viac ako štvrtinu (26,78 %), ale podľa kritéria obratu (graf 1) je zastúpenie subjektov s obratom do 2 mil. eur až viac ako 40-percentné. Oproti situácii v roku 2018 si táto kategória najmenších podľa obratu mierne pohoršila a naopak najmenší z hľadiska počtu zamestnancov svoj podiel mierne zvýšili. V kategóriách z hľadiska obratu je cca 40-percentný podiel najmenších subjektov typický pre celé obdobie existencie superodpočtu, s výnimkou roku 2017, kedy ich podiel klesol v prospech stredných podnikov (s obratom 10 – 50 mil. eur). Podiel subjektov do 10 zamestnancov mal kolísavější priebeh, pričom v roku 2019 je najvyšší v histórii, a to na úkor stredných podnikov. Zastúpenie najmenších v zozname subjektov uplatňujúcich si superodpočet je potešiteľné, lebo svedčí o ich aktivite v oblasti výskumu a vývoja.

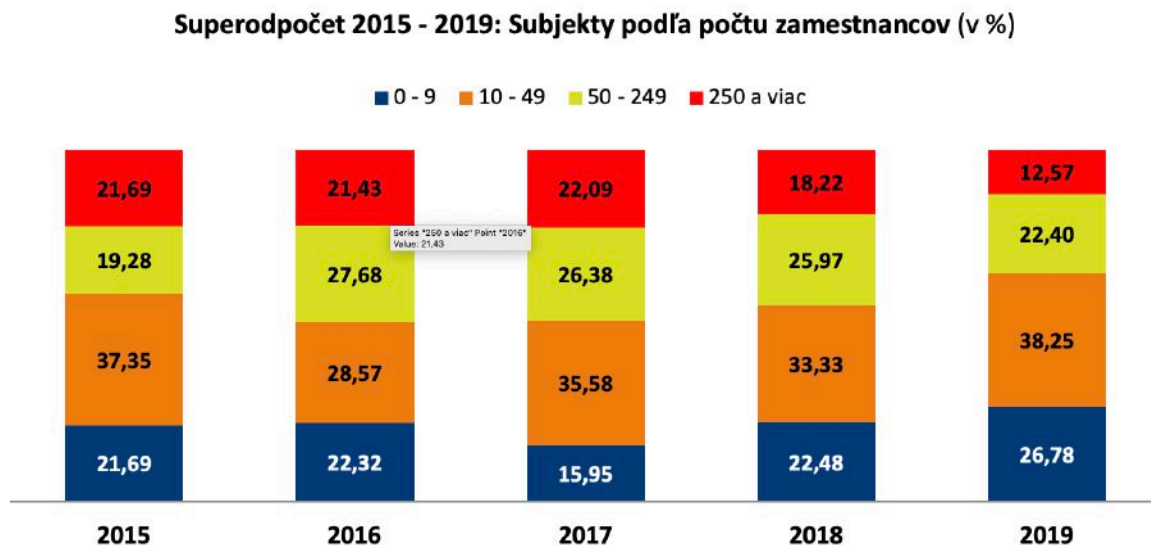
Analýza odvetvového smerovania superodpočtu v jeho päťročnej histórii môže dať odpoveď na to, či tento nástroj daňovej stimulácie investícií do výskumu a vývoja zasiahol pre budúcnosť ekonomiky Slovenska správne ciele. Toto poznanie nám sprostredkuje porovnanie sekcií SK NACE v počte subjektov uplatňujúcich si superodpočet (graf 3) a v objeme čerpaného superodpočtu (graf 4) za rok 2019, aj porovnanie oboch parametrov naprieč päťročnou históriou.

Graf č. 1: Superodpočet v rokoch 2015 – 2019: Subjekty podľa obratu (v %)

Zdroj: <https://www.financnasprava.sk>, CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.

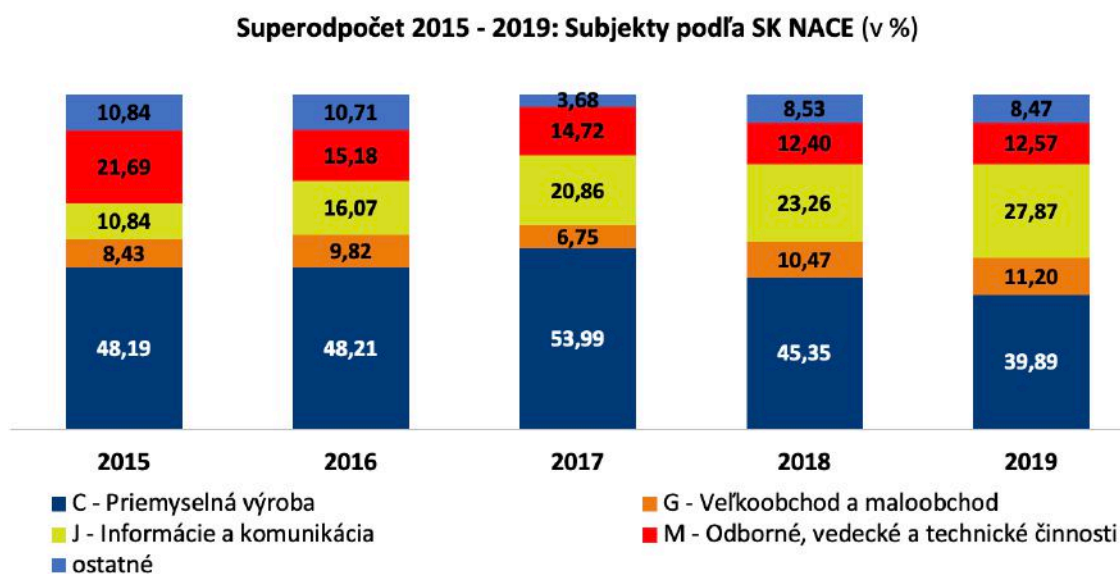
Graf č. 2: Superodpočet v rokoch 2015 – 2019: Subjekty podľa počtu zamestnancov (v %)

Zdroj: <https://www.financnasprava.sk>, CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.

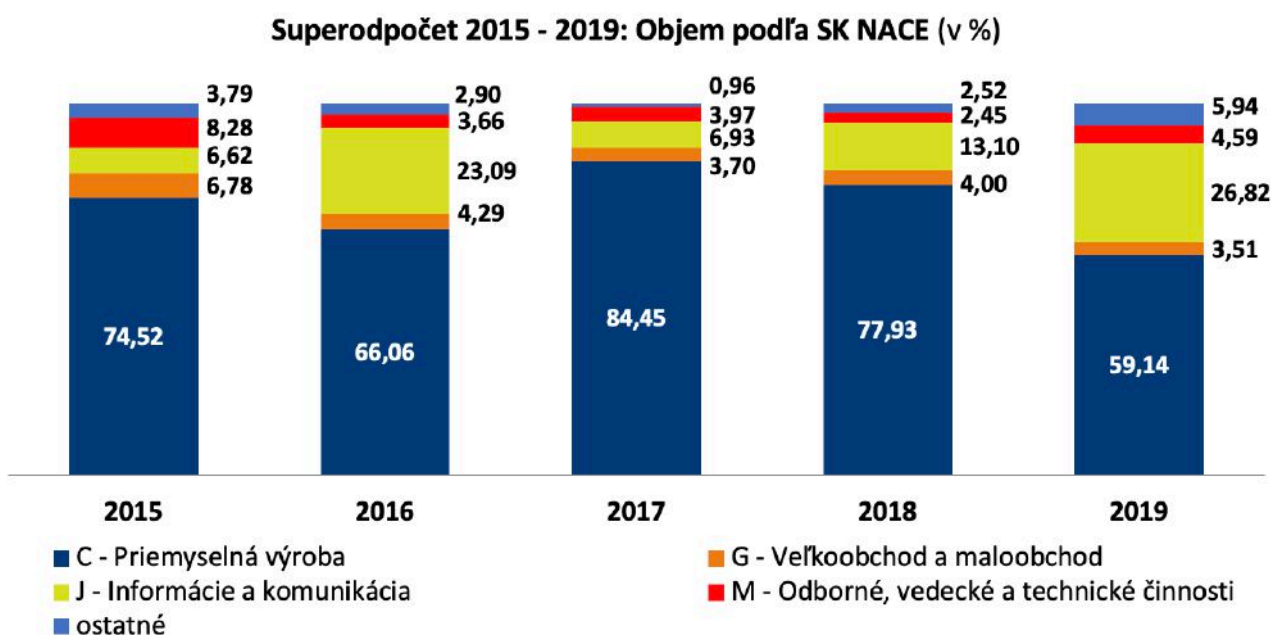
Vo výsledkoch za rok 2019 početnosťou aj objemom vedie sekcia C - Priemyselná výroba: zahŕňa necelých 40 % subjektov, ktoré si uplatnili takmer 60 % z celkového objemu superodpočtu. Pre oba parametre je to však najnižšia úroveň v doterajšej histórii superodpočtu. Výpadok U. S. Steel Košice citelne zasiahol aj túto štatistiku. Najviac prostriedkov z celkového objemu superodpočtu smerovalo do priemyslu v roku 2017 (takmer 85 %). Uvoľnený priestor zaplnila sekcia J – Informácie a komunikácia, ktorá medziročne zvýšila podiel na počte subjektov o cca 4 percentuálne body a svoj podiel na objeme superodpočtu dokonca zdvojnásobila. Podiel sekcie M – Odborné, vedecké a technické činnosti zostáva po rokoch poklesu v roku 2019 v zásade zachovaný a potešiteľné je, že si táto sekcia polepšila v podiele na objeme čerpaného superodpočtu, hoci len na cca 4,5 %. Naopak, na historické minimum (3,5 %) poklesol podiel sekcie G – Veľkoobchod a maloobchod na objeme uplatneného superodpočtu, hoci jej podiel na počte subjektov je v päťročnej histórii najvyšší.

Graf č. 3: Superodpočet v rokoch 2015 – 2019: Počet subjektov podľa SK NACE (v %)

Zdroj: <https://www.financnasprava.sk>, CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.

Graf č. 4: Superodpočet v rokoch 2015 – 2019: Objem podľa SK NACE (v %)

Zdroj: <https://www.financnasprava.sk>, CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.

Podiel IT sektora na objeme čerpaného superodpočtu má ale nestabilný vývoj, v rokoch 2015 a 2017 dokonca neprevýšil 7 %. Pri 100-percentnom superodpočte v roku 2018 do IT sektora putovalo 13 % celkovej uplatnenej sumy superodpočtu a pri 150-percentnej sadzbe v roku 2019 až takmer 27 %. Objemom uplatnených nákladov tak aj po roku 2019 zaostáva za priemyslom výraznejšie ako počtom subjektov. Ešte väčší je tento nepomer medzi podielom na počte a podielom na objeme u ďalších zastúpených sekcií: Sekcia G – Veľkoobchod a maloobchod a sekcia M – Odborné, vedecké a technické činnosti. Subjekty z týchto sekcií ekonomiky si uplatňujú v priemere menšie objemy superodpočtu ako subjekty zo sekcie priemyselnej výroby.

Pomyselnú hranicu medziročného indexu rastu 2019/2018 podľa rastu sadzby superodpočtu, teda koeficient 1,5, presiahli v objeme čerpaného superodpočtu len sekcie J (index 2,034) a M (index 1,864). Vývoj objemu superodpočtu v priemyselnej výrobe dosiahol – naopak – polovičný koeficient (0,754).

Detailnejší pohľad na výsledky čerpania superodpočtu v roku 2019 podľa divízií SK NACE prináša tabuľka 5 – pre vybrané priemyselné divízie a tabuľka 6 – pre vybrané mimopriemyselné divízie. V rámci priemyselných divízií v objeme čerpaného superodpočtu vedie divízia 28 – Výroba strojov a zariadení (takmer 12,5 mil. eur, čo je cca 10 % z celkového objemu superodpočtu), ale len tesne pred divíziou 27 – Výroba elektrických zariadení. Väčší rozdiel v pozíciách je pri sledovaní parametra počtu subjektov, kde je náskok divízie 28 razantný (44 subjektov, čo je 12 % z celkového počtu subjektov). Najväčší priemerný superodpočet v rámci priemyselných divízií dosiahla divízia gumárenskej výroby. Popri technicky zameraných priemyselných divíziách dávame do pozornosti divíziu 10 – Výroba potravín, v ktorej oproti roku 2018 pribudli ďalšie 3 subjekty, hoci priemerná výška superodpočtu v tejto branži je zatiaľ najnižšia.

Tabuľka č. 5: Superodpočet 2019 vo vybraných divíziách sekcie C – Priemyselná výroba

Divízie sekcie C	Celkový superodpočet (€)	Podiel na celkovom superodpočte (%)	Počet subjektov	Podiel na celkovom počte subjektov	Priemerný superodpočet (€)
10 - Výroba potravín	1 460 494,79	1,22	9	2,46	162 277,20
22 - Výroba výrobkov z gumy a plastu	9 980 765,47	8,35	4	1,09	2 495 191,37
24 - Výroba a spracovanie kovov	3 419 709,88	2,86	3	0,82	1 139 903,29
25 - Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	6 121 901,00	5,12	20	5,46	306 095,05
26 - Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	2 810 002,32	2,35	13	3,55	216 154,02
27 - Výroba elektrických zariadení	11 501 652,45	9,62	17	4,64	676 567,79
28 - Výroba strojov a zariadení	12 439 760,99	10,41	44	12,02	282 721,84
29 - Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	8 256 952,96	6,91	5	1,37	1 651 390,59
30 - Výroba ostatných dopravných prostriedkov	2 572 839,84	2,15	3	0,82	857 613,28
33 - Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	4 601 269,14	3,85	4	1,09	1 150 317,29
Sekcia C - Priemyselná výroba	70 694 414,38	59,14	146	39,89	484 208,32

Zdroj: <https://www.financnasprava.sk>, CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.

Z divízií mimo sekcie priemyselnej výroby (tabuľka 6) je dominantná divízia 62 – Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby s celkovým objemom superodpočtu viac ako 26 mil. eur. Pri početnosti 88 subjektov však priemerný superodpočet predstavuje len necelých 300 tis. eur, teda menej ako u väčšiny priemyselných divízií. Celkovým objemom čerpaného superodpočtu ale táto divízia dosahuje viac ako tretinu celej sekcie priemyselnej výroby. Najväčším priemerným objemom superodpočtu mimo priemyselnej výroby sa môže pochváliť divízia 64 – Finančné služby, v ktorej dva subjekty čerpali v priemere viac ako 1,7 mil. eur.

Tabuľka č.6: Superodpočet 2019 vo vybraných divíziách mimo sekcie C – Priemyselná výroba

Divízie SK NACE	Celkový superodpočet (€)	Podiel na celkovom superodpočte (%)	Počet subjektov	Podiel na celkovom počte subjektov	Priemerný superodpočet (€)
46 - Veľkoobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	3 732 819,73	3,12	33	9,02	113 115,75
62 - Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	26 354 674,31	22,05	88	24,04	299 484,94
64 - Finančné služby okrem poisťenia a dôchodkového zabezpečenia	3 475 520,69	2,91	2	0,55	1 737 760,35
71 - Architektonické a inžinierske činnosti, technické testovanie a analýzy	930 610,66	0,78	10	2,73	93 061,07
72 - Vedecký výskum a vývoj	3 123 997,85	2,61	16	4,37	195 249,87
<i>Sekcia C - Priemyselná výroba</i>	<i>70 694 414,38</i>	<i>59,14</i>	<i>146</i>	<i>39,89</i>	<i>484 208,32</i>
<i>ostatné SK NACE</i>	<i>11 221 853,95</i>	<i>9,39</i>	<i>71</i>	<i>19,40</i>	<i>158 054,28</i>
Spolu (vrátane 7 nezaradených)	119 533 891,57	100,00	373	100,00	320 466,20

Zdroj: <https://www.financnasprava.sk>, CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.

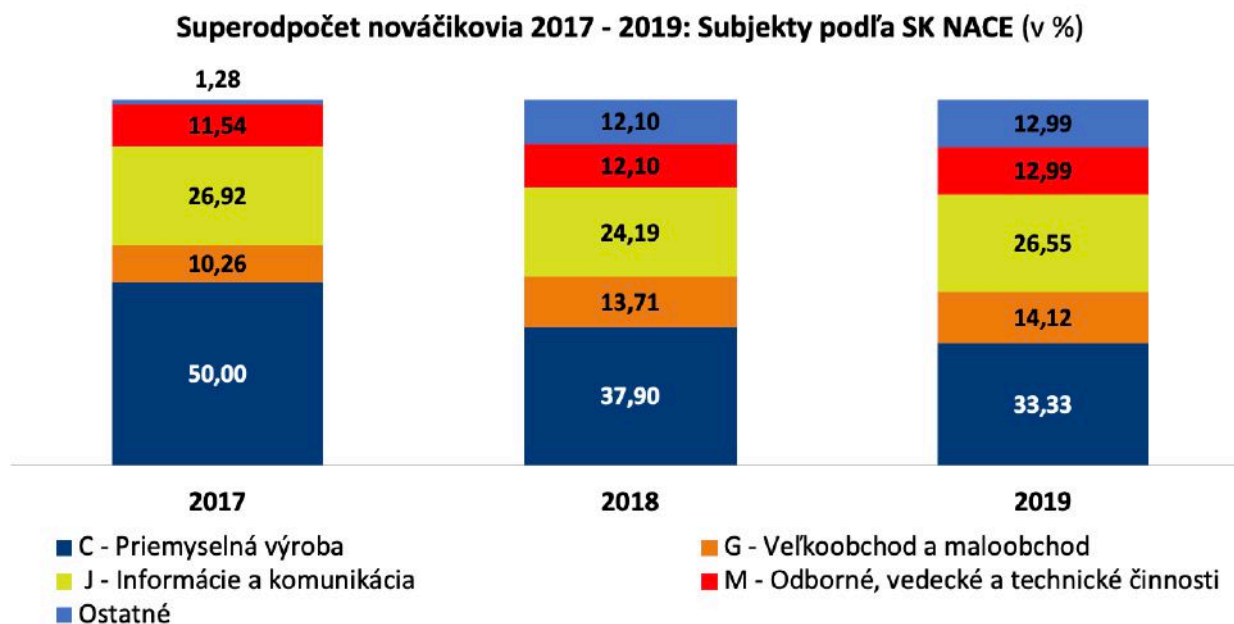
150-percentný superodpočet oslovil 177 nových záujemcov

Z celkového počtu 373 subjektov, ktoré si podľa zverejneného zoznamu za rok 2019 uplatnili v daňových priznaniach superodpočet výdavkov na výskum a vývoj, je takmer polovica takých, ktoré sa o superodpočet uchádzali prvýkrát. Týchto 177 nováčikov si spoločne uplatnilo viac ako 23,2 mil. eur na 385 projektov, čím získali pri 21-percentnej sadzbe úsporu na dani z príjmov vo výške takmer 4,88 mil. eur. Dve tretiny z týchto subjektov pripravili jeden projekt pre čerpanie superodpočtu, ale medzi nováčikmi je aj subjekt, ktorý čerpal superodpočet na 30 projektov v celkovej výške 2,2 mil. eur, teda pripadá na neho takmer 10 % objemu superodpočtu nováčikov. Zaujímavé je porovnanie štatistík týchto nováčikov s nováčikmi v roku 2017 pri 25-percentnej sadzbe a v roku 2018 pri 100-percentnej sadzbe superodpočtu.

Ide prevažne o spoločnosti s ručením obmedzeným (139) a akciovky (28). Zaujímavosťou je aj 8 nováčikov z radov fyzických osôb – podnikateľov, jedno družstvo podnikajúce v oblasti výroby strojov a jedna zahraničná právnická osoba. Oproti situácii v roku 2018 svoj podiel posilnili prvýkrát čerpajúce eseročky na úkor poklesu podielu akcioviek. Ďalšie štatistiky nováčikov sme realizovali nad databázou 171 subjektov (s ohľadom na nedostupnosť relevantných údajov za 6 fyzických osôb).

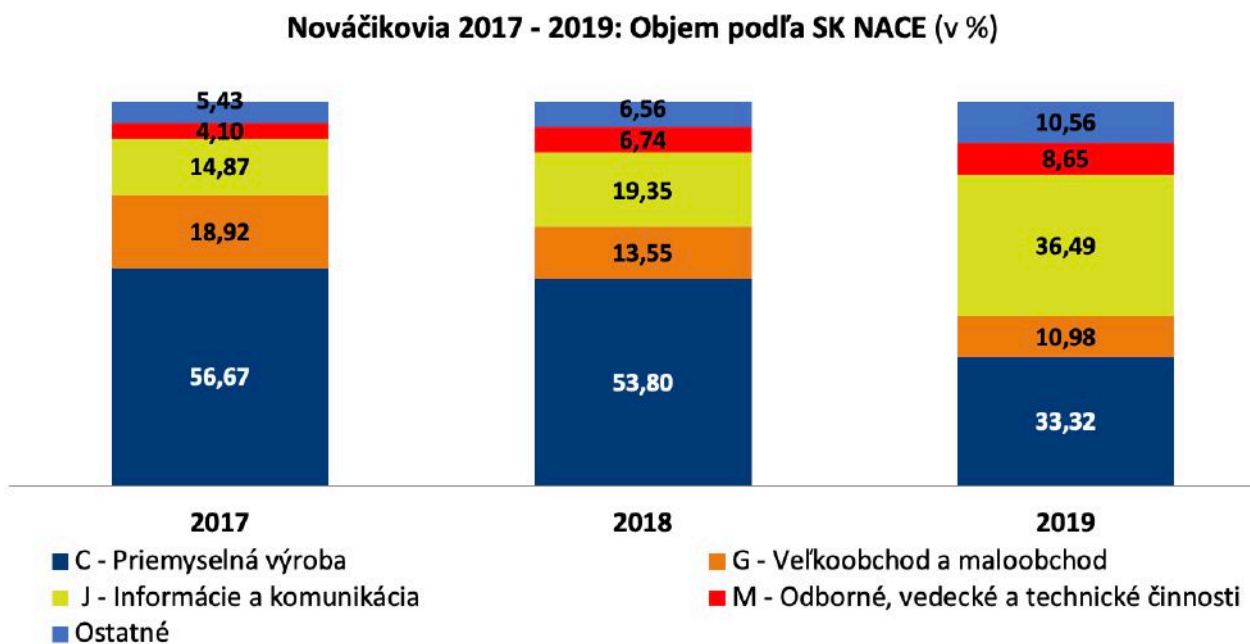
Zahraničný kapitál ovláda 22 % z nich a s čerpaním takmer 8,3 mil. eur im patril vyše tretinový podiel na objeme superodpočtu nováčikov. Trend poklesu zastúpenia nových subjektov zahraničných vlastníkov sa potvrdil aj v roku 2019, keď ich podiel na objeme superodpočtu klesol z úrovne 26,4 % a v roku 2018 dokonca z úrovne 72,4 %.

Graf č. 5: Superodpočet nováčikovia 2017 – 2019: Počet subjektov podľa SK NACE (v %)

Zdroj: <https://www.financnasprava.sk>, CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.

Graf č. 6: Superodpočet nováčikovia 2017 – 2019: Objem podľa SK NACE (v %)

Zdroj: <https://www.financnasprava.sk>, CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.

Je potešiteľné, že takmer polovica z celkového počtu prvýkrát čerpajúcich subjektov v roku 2019 pripadala na subjekty s obratom do 2 mil. eur, ale vo vývoji je to mierny pokles oproti predchádzajúcemu roku. Najväčší relatívny prírastok zaznamenali obratovo stredné subjekty (2,5násobný nárast počtu oproti roku 2018). V rámci kategórie mikropodnikov podľa obratu dynamickejšie (až 2-násobne) rástol počet subjektov s obratom 1 – 2 mil. eur, ale stále je ich podiel menej ako polovičný vo vzťahu k obratovo najmenším (27 ku 60). Výraznejšie kolísanie vývoja zastúpenia bolo v štruktúre podľa počtu zamestnancov. Subjekty do 10 zamestnancov tvoria v roku 2019 tretinu nováčikov, čo je v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi najvyššie zastúpenie. Pritom nerástol – na rozdiel oproti roku 2018 – počet subjektov bez zamestnancov. Najdynamickejšie ale rástlo zastúpenie subjektov z kategórie 10 - 49 zamestnancov, naopak, prepadol sa nielen podiel, ale aj absolútny počet stredne veľkých subjektov (50 - 249 zamestnancov) z 30 na 26.

Tabuľka č.7: Uplatnenie superodpočtu v roku 2019 u nováčikov vo vybraných divíziách SK NACE

Divízie SK NACE	Celkový superodpočet (€)	Podiel na celkovom superodpočte (%)	Počet subjektov	Podiel na celkovom počte subjektov	Priemerný superodpočet (€)
25 - Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	1 200 714,59	5,17	5	2,82	240 142,92
26 - Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	601 858,18	2,59	7	3,95	85 979,74
27 - Výroba elektrických zariadení	1 308 523,49	5,64	5	2,82	261 704,70
28 - Výroba strojov a zariadení	3 081 202,34	13,27	20	11,30	154 060,12
32 - Iná výroba	263 664,01	1,14	3	1,69	87 888,00
01 - Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	661 038,40	2,85	2	1,13	330 519,20
46 - Veľkoobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	2 303 674,86	9,92	20	11,30	115 183,74
61 - Telekomunikácie	1 374 064,91	5,92	4	2,26	343 516,23
62 - Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	5 664 054,42	24,40	37	20,90	153 082,55
63 - Informačné služby	797 659,07	3,44	4	2,26	199 414,77
70 - Vedenie firiem, poradenstvo v oblasti riadenia	893 993,10	3,85	7	3,95	127 713,30
82 - Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	811 749,56	3,50	4	2,26	202 937,39
Spolu nováčikovia	23 216 131,67	100,00	177	100,00	131 164,59

Zdroj: <https://www.financnasprava.sk>, CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.

Poznámka: Priemyselné divízie a IT divízie sú farebne zvýraznené.

Nárast objemu čerpaného superodpočtu nováčikov v roku 2019 oproti roku 2018 zaujímavo kopíruje nárast jeho sadzby (indexom 1,5), a podobne je to aj s indexom medziročného rastu počtu nováčikov. Z hľadiska sektorovej príslušnosti je väčšia vyrovnanosť v dynamike vývoja počtu subjektov (graf 5) ako v dynamike vývoja jeho objemu (graf 6). Tretinové zastúpenie má v oboch parametroch v roku 2019 sekcia C – Priemyselná výroba, ale ide o „ústup z pozícií“ oproti rokom 2018 a 2017, menej výrazný v počte subjektov (o necelých 5 percentuálnych bodov) ako v objeme čerpania superodpočtu (až o 20 percentuálnych bodov!). Z dôvodu absolútneho poklesu objemu čerpaného superodpočtu ju v tomto parametri už prevýšila sekcia J – Informácie a komunikácia, ktorá tak získala až 36,5-percentný podiel na objeme superodpočtu čerpaného nováčikmi. Vďačí za to takmer trojnásobnému navýšeniu jeho čerpania oproti predchádzajúcemu roku v kategórii nováčikov. Analýza nováčikov poukazuje na to, že priemysel v štatistikách superodpočtu stráca svoje pôvodné pozície nielen z dôvodu absencie U. S. Steel Košice v zozname roka 2019. Zvýšený superodpočet prilákal v roku 2019 aj 23 nováčikov z iných sekcií. Po prvýkrát je v zozname jedným subjektom zastúpená aj sekcia H – Doprava a skladovanie.

Podrobnejší prehľad uplatnenia superodpočtu nováčikmi za rok 2019 na úrovni divízií SK NACE prináša tabuľka 7. Vo všetkých parametroch okrem priemerného superodpočtu v nej vedie divízia 62 – Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby. Priemerný superodpočet má najvyšší divízia 61 – Telekomunikácie. Aj tieto výsledky na úrovni divízií dokumentujú rastúcu silu sekcie Informácií a komunikácie v investovaní do vlastného výskumu a vývoja. Ďalším povšimnutiahodným výsledkom je významnejšie zastúpenie nováčikov z divízie 70 – Vedenie firiem, poradenstvo v oblasti riadenia a divízie 82 – Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti oproti predchádzajúcim rokom.

Priebežné výsledky za rok 2020: motivácia 200-percentnou sadzbou zatiaľ ovocie nepriniesla

Rok 2020 priniesol ďalšie zvýšenie sadzby superodpočtu, tento raz zo 150 % na 200 % hodnoty nákladov, ktoré vynaložili daňové subjekty na vlastný vývoj a výskum v danom roku. Okrem toho od roku 2020 vošli do platnosti aj niektoré opatrenia, vďaka ktorým sa subjektom využívajúcim túto daňovú úľavu znížila administratívna záťaž, napr. projekt v písomnej podobe podpísaný oprávnenou osobou je potrebný predložiť až v lehote podania daňového priznania, v ktorom sa superodpočet uplatní.

Priebežné výsledky však nenasvedčujú tomu, že by táto motivácia priniesla zvýšenie počtu uchádzačov o superodpočet. Prvý zoznam za rok 2020 obsahuje o 21 subjektov menej ako prvý zoznam za rok 2019. Pritom počas mimoriadnej situácie spôsobenej pandémie koronavírusu daňové subjekty vo väčšej miere využívali možnosť odkladu podania daňového priznania za rok 2019. Pre podávanie daňových priznaní za rok 2020 už platia štandardné termíny. Medzi subjektmi v prvom zozname sa objavilo 43 nových, ktoré daňovú úľavu v podobe superodpočtu využili prvýkrát.

Zvýšenie sadzby superodpočtu neodzrkadľuje ani objem jeho čerpania. Objem doteraz čerpaného superodpočtu za rok 2020 predstavuje len necelú tretinu hodnoty, uplatnenej v daňových priznaniach za celé zdaňovacie obdobie 2018 alebo 2019 a porovnateľnú hodnotu so superodpočtom čerpaným za zdaňovacie obdobie 2017, keď sadzba bola len 25-percentná (tabuľka 1). Úspora na dani vo výške necelých 8 mil. eur sa tiež zatiaľ najviac približuje k výsledku roka 2017, keď sadzba superodpočtu bola 8× nižšia. Priemerná výška superodpočtu na subjekt vo výške 270 731 € výrazne zaostáva za priemernou výškou z roku 2018, keď sadzba superodpočtu bola 100 % a je tiež o 50 tisíc eur nižšia ako v roku 2019 pri 150-percentnej sadzbe. Ani podiel veľkých superodpočtov nad 100 tisíc eur zatiaľ nedosiahol úroveň predchádzajúceho roka pri sadzbe 150 %.

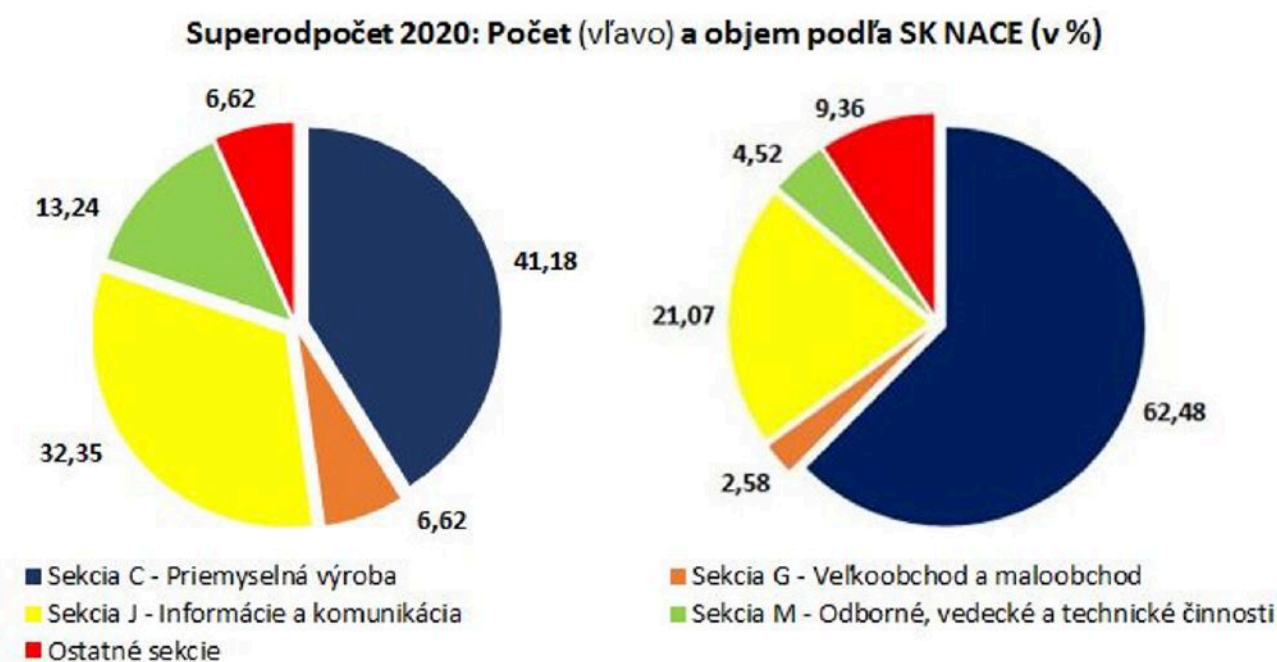
Do TOP 10 superodpočtov sa v prvom zozname dostali subjekty s rôznorodejším zameraním svojej činnosti, ako tomu bolo v predchádzajúcich rokoch. Tradičné zastúpenie subjektov priemyselnej výroby a IT sektora je doplnené jednou bankou na tretej priečke a spoločnosťou, ktorá ako svoj hlavný SK NACE uvádza kód 82 990 - Ostatné pomocné obchodné činnosti na 9. priečke. Aj v rámci sekcie priemyselnej výroby nastali zmeny - v TOP 10 sa objavujú po prvýkrát dva subjekty z divízie 32 – Iná výroba: výrobca hier a výrobca dentálnych nástrojov a potrieb. Len sedem superodpočtov v TOP 10 presiahlo mil. eur. Spoločne si týchto 10 subjektov uplatnilo takmer polovicu z celkového objemu superodpočtu za rok 2020. Lídrom v čerpaní superodpočtu za rok 2020 je zatiaľ Siemens s. r. o., ktorý túto daňovú úľavu využíva už niekoľko rokov.

Štatistiky superodpočtu za rok 2020: žiadne zásadné zmeny

Rok 2020 s novou sadzbou superodpočtu nepriniesol zatiaľ zásadnejšie zmeny do základných štatistík jeho uplatnenia v daňových priznaniach. Štatistiky boli realizované prevažne nad databázou 136 subjektov (s ohľadom na nedostupnosť relevantných údajov za 4 fyzické osoby). Zaujímavosťou je len výrazné zvýšenie zastúpenia subjektov z Bratislavského kraja, ktoré prekročilo 40 %, hoci počas celej doterajšej histórie čerpania superodpočtu nepresiahlo tretinu. Je možné, že ide len o jav dočasný – z priebežných výsledkov, ale dôvodom môže byť aj fakt, že subjekty tohto kraja majú sťažený prístup k dotačným prostriedkom z iných verejných zdrojov.

Podiel subjektov vo vlastníctve tuzemských osôb aj v roku 2020 tesne presahuje 70 % a zachováva si tak vo vývoji stabilitu. Z hľadiska právnej formy je štruktúra subjektov len mierne zmenená oproti roku 2019: vzrástlo zastúpenie spoločností s ručením obmedzeným (na 77 %) na úkor akciových spoločností (necelých 16 %). Novinkou je výskyt jednoduchej spoločnosti na akcie v zozname subjektov uplatňujúcich si superodpočet. Podľa kritéria počtu zamestnancov mikropodniky do 10 zamestnancov si zachovali svoj zvýšený podiel z roku 2019 na úrovni 26 %. V detailnejšej štruktúre podľa tohto parametra je však zmena: výraznejšie vzrástol podiel subjektov bez zamestnancov, a to z úrovne cca 10 % v rokoch 2018 a 2019 až na 15 %. Podľa kritéria obratu je zastúpenie subjektov s obratom do 2 mil. eur zatiaľ najvyššie v histórii - až viac ako 42-percentné.

Graf č. 7: Superodpočet 2020: Počet (vľavo) a objem podľa SK NACE (v %)

Zdroj: <https://www.financnasprava.sk> a CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.

Štruktúru čerpania superodpočtu za rok 2020 podľa sekcií odvetvovej klasifikácie SK NACE uvádza graf č. 7, ktorý porovnáva podiely na počte subjektov a na objeme čerpaného superodpočtu. V oboch parametroch vedie sekcia C – Priemyselná výroba nasledovaná sekciou J - Informácie a komunikácia, ale jej dominancia je zachovaná len v objeme čerpaného superodpočtu, kde s podielom viac ako 62 % trojnásobne prevyšuje podiel sekcie J. V prípade počtu subjektov už Priemyselná výroba dosahuje podiel len cca 41 %, čo je porovnateľné s rokom 2019, keď výraznejšie ustúpila z pozície v prospech sekcie J. Tá si naďalej zvyšuje svoje zastúpenie v zozname subjektov uplatňujúcich si superodpočet a v roku 2020 už dosiahla takmer tretinový podiel. Jej

zástupcovia však čerpajú nižšie objemy superodpočtov ako priemyselné subjekty, preto v tomto parametri pokleslo jej zastúpenie oproti roku 2019 z necelých 27 % na 21 %. Výrazne kleslo zastúpenie subjektov zo sekcie obchodu (z 11,2 na 6,6 %) a v menšej miere znížili aj svoj podiel na objeme čerpaného superodpočtu – len na 2,5 %.

Tabuľka č. 8: Superodpočet 2020: Vybrané divízie sekcie C – Priemyselná výroba

Divízie sekcie C	Celkový superodpočet (€)	Podiel na celkovom superodpočte (%)	Počet subjektov	Podiel na celkovom počte subjektov	Priemerný superodpočet (€)
10 - Výroba potravín	672 283,53	1,77	4	2,94	168 070,88
11 - Výroba nápojov	521 919,20	1,38	1	0,74	521 919,20
22 - Výroba výrobkov z gumy a plastu	386 937,24	1,02	1	0,74	386 937,24
25 - Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	1 349 679,31	3,56	5	3,68	269 935,86
26 - Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	1 519 732,43	4,01	7	5,15	217 104,63
27 - Výroba elektrických zariadení	8 567 967,40	22,61	12	8,82	713 997,28
28 - Výroba strojov a zariadení	6 129 164,57	16,17	15	11,03	408 610,97
29 - Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	1 587 821,71	4,19	3	2,21	529 273,90
32 - Iná výroba	2 469 042,96	6,51	4	2,94	617 260,74
Sekcia C - Priemyselná výroba	23 678 955,65	62,48	56	41,18	422 838,49

Zdroj: <https://www.financnasprava.sk> a CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.

Najúspešnejšou priemyselnou divíziou v objeme čerpaného superodpočtu (tabuľka č. 8) je divízia 27 – Výroba elektrických zariadení, ktorej 12 subjektov zatiaľ čerpalo viac ako 8,5 mil. eur a dosiahli aj najvyšší priemerný superodpočet - viac ako 700 tis. eur. V počte subjektov dominuje divízia 28 – Výroba strojov a zariadení s 15 subjektmi.

V parametroch počtu subjektov však akékoľvek priemyselné divízie prebehla divízia 62 – Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby, ktorej 41 subjektov si už uplatnilo za rok 2020 vyše 7 mil. eur, čo predstavuje priemernú výšku superodpočtu necelých 173 tis. eur (tabuľka 9). Najvyšší priemerný superodpočet (takmer 2,5 mil. eur) bol dosiahnutý v divízii Finančných služieb (div. 64) zásluhou jediného subjektu – VÚB, a. s.

V prvom zozname uplatnených superodpočtov za rok 2020 sa nachádza 69 superodpočtov nad 100 tis. eur, čo predstavuje necelú polovicu z ich celkového počtu. Na objeme čerpania superodpočtu ich podiel dosahuje 92,8 %, čo je menej ako v roku 2019 pri 150-percentnej sadzbe (94,27 %). V kategórii veľkých superodpočtov dosahuje priemerná výška superodpočtu necelých 510 tis. eur. Zatiaľ len 7 subjektov si za rok 2020 uplatnilo superodpočet viac ako milión eur.

Tento stav však považujeme za dočasný, nakoľko sa očakáva, že aj v tomto roku tradiční najväčší využívatelia superodpočtu sa objavia až v zoznamoch s odkladom daňových priznaní. Konečné výsledky „súboja“ úspešnosti branží v pandemickom roku 2020 budú známe až po analýze kompletného zoznamu subjektov niekedy koncom decembra.

Tabuľka č. 9: Superodpočet 2020: Vybrané divízie mimo sekcie C – Priemyselná výroba

Divízie SK NACE	Celkový superodpočet (€)	Podiel na celkovom superodpočte (%)	Počet subjektov	Podiel na celkovom počte subjektov	Priemerný superodpočet (€)
46 - Veľkoobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	874 206,83	2,31	7	5,15	124 886,69
62 - Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	7 087 695,60	18,70	41	30,15	172 870,62
64 - Finančné služby okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	2 471 584,80	6,52	1	0,74	2 471 584,80
72 - Vedecký výskum a vývoj	996 465,28	2,63	7	5,15	142 352,18
82 - Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	963 562,14	2,54	2	1,47	481 781,07
<i>Sekcia C - Priemyselná výroba</i>	<i>23 678 955,65</i>	<i>62,48</i>	<i>56</i>	<i>41,18</i>	<i>422 838,49</i>
<i>ostatné SK NACE</i>	<i>1 826 042,59</i>	<i>4,82</i>	<i>22</i>	<i>16,18</i>	<i>83 001,94</i>
Spolu	37 898 512,89	100,00	136	100,00	278 665,54

Zdroj: <https://www.financnasprava.sk> a CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.

Nové subjekty v prvom zozname superodpočtov za rok 2020

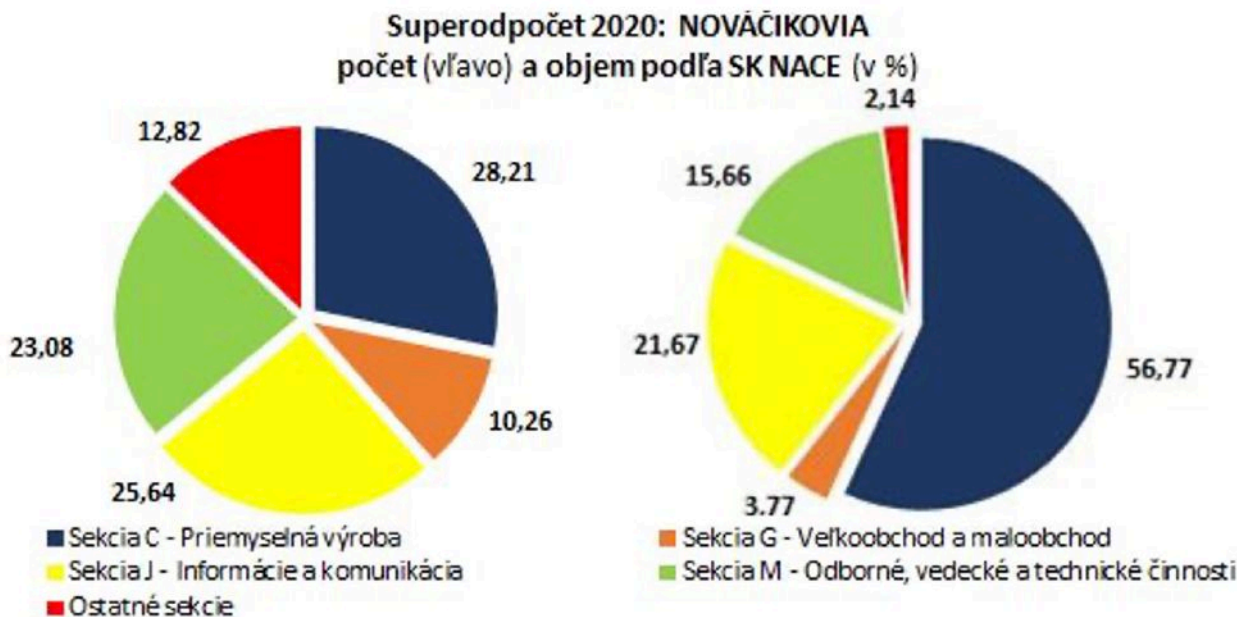
V prvom zozname uplatnených superodpočtov za rok 2020 sa nachádza 43 nováčikov (v prvom zozname za rok 2019 ich bolo 56), ktorí si spoločne uplatnili viac ako 4,6 mil. eur a ich priemerný superodpočet dosiahol 107 235 €. Štatistiky nováčikov sme realizovali prevažne nad databázou 39 subjektov (s ohľadom na nedostupnosť relevantných údajov za 4 fyzické osoby).

Zaujímavé sú najmä výsledky z hľadiska odvetvovej príslušnosti nováčikov – graf č. 8. Kým v roku 2019 nastala významná zmena oproti predchádzajúcim rokom – prekvapila IT sekcia, keď v objeme superodpočtu nováčikov prekonala priemyselnú výrobu, v roku 2020 sa situácia týchto dvoch branží zatiaľ vracia k histórii z rokov 2018 a 2017. Sekcia C – Priemyselná výroba znova nadobúda dominantné postavenie v objeme uplatneného superodpočtu medzi nováčikmi s podielom takmer 57 % na jeho čerpaní. A to aj napriek tomu, že v prvom zozname zatiaľ počtom subjektov prevyšuje IT sekciu len o jedného nového zástupcu. Výrazný nepomer v týchto parametroch je aj v sekcii G - Veľkoobchod a maloobchod, kde 10-percentné zastúpenie v počte subjektov znamená len necelé 4-percentné zastúpenie v čerpaní superodpočtu. Pozitívnym prekvapením je sekcia M – Odborné, vedecké a technické činnosti, ktorá zvýšila svoj podiel na počte nováčikov na 23 % oproti úrovni okolo 12 % v doterajšej histórii a v objeme čerpania superodpočtu svoj podiel (necelých 16 %) tiež takmer zdvojnásobila oproti roku 2019 a voči roku 2017 dosiahla takmer štvornásobok.

Pri detailnejšej analýze – podľa divízií SK NACE zatiaľ dve z nich presiahli v objeme čerpania 1 mil. eur. V rámci priemyselnej sekcie je to divízia 28 – Výroba strojov a zariadení, kde 5 subjektov - nováčikov spoločne čerpá superodpočet v objeme takmer 1,9 mil. eur a mimo priemyslu v divízii 62 – Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby 11 nových subjektov spoločne čerpá superodpočet mierne prevyšujúci milión eur. V rámci sekcie M je počtom nováčikov aj celkovým objemom ich superodpočtu najúspešnejšia divízia 71 – Architektonické a inžinierske činnosti. Medzi novými subjektmi je zatiaľ iba 14 so superodpoč-

tom nad 100 tis. eur, čo predstavuje tretinu z celkového počtu nováčikov. Žiadny z nich nečerpal miliónový superodpočet. Len jeden nováčik (KONŠTRUKTA – TireTech, a. s.) sa so svojím superodpočtom vo výške viac ako 822 tis. eur umiestnil v TOP 10 priebežných výsledkov za rok 2020.

Graf č. 8: Superodpočet 2020 - nováčikovia: Počet (vľavo) a objem podľa SK NACE (v %)

Zdroj: <https://www.financnasprava.sk> a CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.

Možnosť dvojnásobného uplatnenia si vynaložených výdavkov v podobe úľavy na dani z príjmov môže byť bezpochyby významnou motiváciou investovať do výskumu a vývoja a posilniť tak svoju pozíciu v rýchlo sa meniacom a konkurenčne silnom podnikateľskom prostredí. Za predpokladu, že subjekt má na tieto výdavky disponibilné zdroje a má si z čoho ich dvojnásobnú hodnotu v daňovom priznaní odpočítať. Ak totiž výsledkom zdanenia za príslušné zdaňovacie obdobie je daňová strata alebo je základ dane po znížení o umorovanú stratu nižší ako suma potenciálneho superodpočtu, nie je možné si ho uplatniť v plnej výške, resp. vôbec. Uplatnenie sa posúva na najbližšie nasledujúce zdaňovacie obdobie, v ktorom bude vykázaný dostatočne vysoký základ dane. Táto možnosť je však časovo obmedzená, od roku 2020 sa predlžuje zo štyroch na päť období, ktoré bezprostredne nasledujú po zdaňovacom období, v ktorom nárok vznikol. Prvé ohrozenia ziskov firiem sme registrovali už pred pandemiou a súviseli najmä s populistickými legislatívnymi zmenami odchádzajúcej vlády. Pandémia COVID-19 ako nečakaný a nepredvídateľný fenomén roka 2020 však zrejme bude ešte zásadnejším spôsobom blokovať účinok motivácie rastúcou sadzbou. Utlmila chuť investovať a zredukovala zdroje na financovanie zamýšľaných projektov. A pri uzatváraní účtovného roka mohol v jej dôsledku chýbať kladný daňový základ, ktorý je nevyhnutným predpokladom na to, aby sa vynaložené výdavky na výskum a vývoj mohli v danom roku aj uplatniť. Perspektívu superodpočtu ohrozuje tiež súčasná surovínová kríza a rast cien energií, ktoré sa rovnako podpíšu pod pokles ziskov mnohých podnikateľských subjektov.

Autorkou článku je doc. Ing. Jana Šnircová, PhD.,
Financial analyst, CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.,
členka Rady starších SAF

APLIKÁCIA IFRS 16 V PRAXI SLOVENSKÝCH PODNIKOV

Miloš TUMPACH - Emin ZEYTINOĎLU

Hoci je IFRS 16 jedným z celého radu medzinárodných štandardov, ktorých vplyv sa v SR do určitej miery podceňuje, viedlo jeho zavedenie v SR k identifikovanému² zvýšeniu hodnoty majetku (a samozrejme, aj záväzkov) u spoločností ktoré podľa neho postupujú o neuveriteľných viac ako 1,73 mld. EUR. To má (a bude mať) vplyv na výsledok hospodárenia a (v určitom rozsahu) aj na základ dane z príjmov právnických osôb. Keďže IFRS 16 sa musí povinne uplatňovať v prípade účtovných závierok zostavených v súlade s IFRS za ročné obdobia začínajúce sa po 31. 12. 2018, venuje sa článok aplikačnej praxi z pohľadu 151 podnikov v SR, ktoré takto predkladajú svoje účtovné závierky do registra účtovných závierok. Ide predovšetkým o tri otázky: celkový vplyv na výšku majetku (z ktorého sa dá, nepriamo, odvodiť aj vplyv na výsledok hospodárenia), kvalitu zverejňovaných informácií o štandarde a rozdiely v porovnaní so slovenskými účtovnými pravidlami.

Úvod

Hoci sa všeobecne účtovníctvo považuje za dôležitý zdroj informácií, existujú názory, ktoré ho považujú skôr za nutné zlo, ktoré v podstate vedie iba k zvýšenými nákladom, bez poskytnutia primeranej protihodnoty. Áno, nedá sa spochybníť, že aj v účtovníctve (tak ako v mnohých iných oblastiach) existovali, existujú a žiaľ aj budú existovať problémy. V mnohých prípadoch sú však tieto problémy spôsobené nesúladosť medzi tým, čo by účtovníctvo teoreticky poskytovať mohlo, legislatívnymi bariérami, ktoré jeho použitie (niekedy s dobrým úmyslom) limitujú a aj schopnosťou používateľov tieto možnosti využiť, či ich správne interpretovať. Existencia štandardu IFRS 16 (*Prenájmy*, anglicky *Leases*) je jedným z príkladov, v ktorých sa kombinujú všetky tieto prvky.

Avšak prv než sa pustíme do vysvetlenia problematiky jeho aplikácie v podmienkach slovenských podnikov, zhrňme niektoré fakty.

Aby bolo možné posúdiť schopnosť podniku splácať svoje dlhy, vytvorila sa v účtovníctve koncepcia, ktorá umožnila v účtovníctve vykazovať iba tie existujúce majetkové práva, ktorých vlastníkom bola účtovná jednotka (typicky teda podnik). Táto koncepcia nie je náročná na pochopenie, jej aplikácia si nevyžaduje zložité úvahy a pretože vlastníctvo sa dá v drvivej takýchto väčšine prípadov preukázať, zabraňuje aj možnosti vykazovania majetku v dvoch či viacerých subjektoch súčasne. Ako to už však býva, zjednodušujúce prípady so sebou prinášajú aj riziko neúmyselných a často významných následkov. Ak sa napríklad majetok prenajme povedzme na milión rokov (a tento príklad uvádzame úmyselne s extrémnymi hodnotami) s tým, že všetky práva na využívanie majetku prechádzajú z prenajímateľa na nájomcu, je vlastníkom tohto majetku de iure stále prenajímateľ, hoci de facto ho bude po celú dobu životnosti využívať nájomca – a to aj v prípade pozemkov, ktorých životnosť sa všeobecne považuje za neobmedzenú. Každému je pritom zrejme, že vlastníkom má v skutočnosti z daného majetku iba limitované úžitky, rozsahom zodpovedajúce zmluve o prenájme (resp. úžitkom z práv, ktoré touto zmluvou neboli prevedené). Problémom je potom to, že tá istá transakcia s rovnakou ekonomickou podstatou, ktorou je prevod podstatných úžitkov z vlastníka na inú stranu, sa v účtovníctve môže zobrazovať rozdielne, v závislosti od toho, do akého právneho rámca sa zaradí. Vo výsledku potom nemusí mať v prípade prenájmu vplyv na súvahu nadobúdateľa (napríklad ak nie sú naplnené podmienky pre finančný prenájom, alebo ide o krajinu kde sa finančný a operatívny prenájom

- 1 Článok je výstupom z projektu APVV 16-0602 Zvyšovanie relevantnosti účtovných informácií v SR - od nákladov k hodnote, podporeného Agentúrou na podporu výskumu a vývoja
- 2 Slovo „identifikovaný“ používame vedome a to z toho dôvodu, že nie všade sa dal výsledok prechodu na IFRS 16 z účtovnej závierky zistiť.

nerozlišuje), naopak, v prípade kúpy spravidla vedie u nadobúdateľa k vykázaniu nového majetku. Tu sa však rozdiely nekončia. Tým že sa majetok obstaraný formou prenájmu neobjaví v súvahe nájomcu, nezobrazia sa v nej ani prípadné súvisiace záväzky. Hoci existujú názory, že pokiaľ sa nevykáže ani majetok ani záväzky v rovnakej výške, ide o neutrálne pôsobenie ktoré nemá žiaden negatívny efekt, nie je to celkom tak. Napríklad, ak bude majetok vo výške 100, vlastné imanie 60, záväzky 40, pričom záväzky aj majetok z prenájmu sú v súvahe vykázané vo výške 40, bude ukazovateľ zadĺženosti dosahovať hodnotu 0,4. Pokiaľ sa majetok a záväzky z prenájmu nevykážu, bude celková hodnota majetku 60, vlastné imanie 60 a záväzky 0. V takom prípade bude mať ukazovateľ zadĺženosti hodnotu 0. Obdobný efekt (hoci s inými číslami) by sa dal pozorovať aj pri ukazovateľoch *likvidity* či *rentability majetku*. Práve tieto negatívne efekty viedli v účtovníctve, hoci v inej oblasti než prenájom, k presadeniu *zákazu kompenzácie* majetku a záväzkov (resp. nákladov a výnosov). V prípade prenájmu by uplatnenie koncepcie vykazovania iba toho majetku, ktorý podnik vlastní, vlastne viedlo k podstate rovnakému efektu, ako keby bola kompenzácia majetku prípustná. Pre doplnenie pripomeňme, že zákaz kompenzácie nie je absolútnou kategóriou – v rámci IFRS sú výnimky uvedené napríklad v IAS 1.34-35, IAS 12.71, IAS 16.20 A, IAS 20.27 či IAS 37. 54.

Pod vplyvom anglosaskej účtovnej praxe sa koncepcia vykazovania majetku obstaraného prenájomom aj u nájomcu objavila aj v medzinárodných účtovných štandardoch. V r. 1980 bol publikovaný predbežný návrh štandardu IAS 17 („prenájmy“, v angličtine „leases“, do slovenčiny nesprávne prekladané výrazom „líziny“), k jeho vydaniu došlo o dva roky neskôr. Ďalšie fázy vývoja IAS 17 v našom článku preskočíme a prejdeme priamo k štandardu IFRS 16, ktorý je nástupcom IAS 17. Medzi dôvodmi ktoré viedli ku vzniku IFRS 16, vyniká jeden viac ako iný: IAS 17 zastal na polceste a nezbavil sa v plnej miere dedičstva vlastníckeho pohľadu na výsledky zmlúv o prenájme. V súlade so zaužívanou praxou totiž tak u *prenajímateľov*, ako aj u *nájomcov*, pripúšťal člene-

nie prenájmu na *finančný* (v ktorom prechádza vykazovanie majetkových práv k predmetu prenájmu z prenajímateľa na nájomcu) a *operatívny*, v ktorom majetkové práva naďalej vykazuje prenajímateľ. Kameňom úrazu však už bolo samotné vymedzenie situácií, kedy sa zmluva mala považovať za prenájom a rovnako problematická sa javila aj relatívne nízka miera ochrany voči možnému obchádzaniu pravidiel. Nakoniec, o rozsahu rozdielov medzi IAS 17 a IFRS 16 svedčia nepriamo aj tieto fakty: a) nešlo o prostú novelizáciu IAS 17, ale o vydanie úplne nového štandardu, b) medzi zaradením problematiky nového štandardu do agendy IASB a vydaním štandardu IFRS 16 uplynula neuveriteľná doba viac ako 9 rokov, c) medzi vydaním IFRS 16 (13. január 2016) a nadobudnutím jeho záväznej účinnosti pre prvé³ účtovné jednotky (1. 1. 2019) uplynuli takmer tri roky, d) štandard boli vydaný v spolupráci s americkou FASB, takže existuje aj jeho dvojča v sústave amerických účtovných štandardov označovaných ako US GAAP – čo by v prípade nevýznamnej zmeny nedávalo zmysel. A opäť, v záujme úplnosti doplníme, že len v roku 2020 bol štandard IFRS 16 novelizovaný hneď trikrát, z toho raz s ohľadom na pandemické ochorenie Covid 19.

Avšak prejdime k ďalším faktom. Podľa dokumentu IASB⁴ sa záväzky z prenájmu *kótovaných spoločností, ktoré zostavujú svoje závierky buď podľa IFRS alebo podľa US GAAP* odhadujú na 3,3 bilióna USD (v originále 3.3 trillions) čo je, dá sa povedať, celkom dosť. Táto informácia je však zaradená do správneho kontextu iba vtedy, ak sa súčasne z toho istého zdroja dozvieme, že pred zavedením IFRS 16 (resp. jeho dvojčata v podobe štandardu ASC 842 v USA) sa 85 % z tejto sumy v súvahe v skutočnosti ani neobjavovalo – a to úplne legálne. Ak pripustíme myšlienku, že približný ekvivalent tejto čiastky sa nachádza aj v majetku a že v prípade odpisovaného majetku má jeho zaradenie do účtovníctva aj vplyv na výsledok hospodárenia, ide o pomerne zásadný ekonomický vplyv. Samozrejme, pretože nie vždy sa dajú ekonomické závery dosiahnuté v jednom ekonomickom prostredí previesť na všetky krajiny sveta, zisťovali sme preto aj to, o aké dosahy by išlo v pod-

3 Za prvé účtovné jednotky z pohľadu záväznej účinnosti považujeme tie, ktorých ročné účtovné obdobie sa začína 1. januára. Pre ostatné subjekty nadobúda IFRS 16 záväznú účinnosť začiatkom prvého ročného obdobia po tomto dátume. Samozrejme, hovoríme o záväznej účinnosti, v zmysle prechodných ustanovení mali účtovné jednotky možnosť použiť IFRS 16 aj skôr (pod podmienkou zverejnenia tejto skutočnosti a súbehu s použitím IFRS 15).

4 IASB: Data from the Board's IFRS 16 Effects Analysis. London: IASCF, 2021. zdroj: <https://cdn.ifrs.org/-/media/project/leases/ifrs/Dublished-documents/ifrs16-effects-analysis.pdf>

mienkach SR, aspoň v prípade tých podnikov, ktoré zostavujú individuálnu účtovnú závierku v súlade s IFRS. Vo výskumnom projekte ktorý sme realizovali na *Katedre účtovníctva a audítorstva Ekonomickej univerzity v Bratislave* v rámci sme identifikovali 169 slovenských podnikov, ktoré historicky zostavovali *individuálnu* účtovnú závierku podľa IFRS (niektoré z v nich však, z rôznych dôvodov, účtovnú závierku už nezverejňujú). Za rok 2019 (prvý rok povinného záväzného uplatňovania IFRS 16) sme tak našli iba 147 ročných individuálnych účtovných závierok. Tento súbor sme však rozšírili o 2 účtovné závierky za podniky, ktoré uvedený štandard začali dobrovoľne používať o rok skôr a 2 závierky za podniky, ktoré uplatňujú hospodársky rok, avšak sú za ne dostupné odhady z obdobia 2018/2019. Úhrnný identifikovaný dosah na majetok *týchto* podnikov v dôsledku aplikácie IFRS 16 v SR sme vyčíslili na približne 1 miliardu a 713 miliónov EUR. Ak berieme do úvahy stav majetku k poslednému súvahovému dňu pred zavedením IFRS 16, je medián prírastku majetku zo zavedenia na úrovni približne 0,86 % z celkovej hodnoty majetku pred touto zmenou. Stredné hodnoty sú však zradné, osobitne ak si uvedomíme, že v prípade prvých troch podnikov (poradie z hľadiska vplyvu zavedenia IFRS 16 na majetok) bol vplyv približne 366 mil. EUR, 106 mil. EUR a 100 mil. EUR. Nie je prekvapením, že v na prvých miestach sa umiestnili obchodné reťazce, nasledované telekomunikačnými spoločnosťami. Pre porovnanie, v citovanej štúdii IASB bol odhad potenciálneho vplyvu zavedenia nových pravidiel na obchodný reťazec Circuit City Stores (ktorý medzitým už ukončil svoju činnosť) vo výške takmer 3,3 miliardy USD. Ak sa zoberie do úvahy, že priemerná hodnota záväzkov v súvahe tohto reťazca bola podľa starých pravidiel pre prenájom približne na úrovni 50 miliónov USD, viedlo by zavedenie nových pravidiel k takmer 66 násobnému zvýšeniu celkových záväzkov. Nemusíme veľmi rozmýšľať aby sme dospeli k predstave, aký môže mať táto skutočnosť vplyv na finančnú analýzu a samozrejme aj na rozhodovanie finančných manažérov.

Kvalita zverejňovaných informácií

Hoci na základe údajov z účtovnej závierky nie je spravidla možné hodnotiť obsahovú správnosť (napríklad či boli v účtovnej závierke zohľadnené všetky prenájmy, či bolo ocenenie vykonané správne), o mnohom napovedá aj rozsah a spôsob prezentova-

nia informácií v poznámkach. Na úvod však skromný komentár: čitateľom je určite známa skutočnosť, že individuálne účtovné závierky podnikov musia byť overené audítorom a môžu sa preto diviť, či vôbec môže prísť k nejakej nižšej kvalite. Tu treba uviesť veci na pravú mieru – samotný fakt, že účtovná závierka nie je úplne v poriadku nie je výsledkom práce audítora, pretože zodpovednosť za jej zostavenie má účtovná jednotka, za ktorú sa zostavuje. Dokonca ani absencia upozornenia na rozpor so štandardmi v správe audítora nemusí ešte nič znamenať, pretože IAS 8 obsahuje aj ustanovenie, podľa ktorého sú prípustné (a teda legitímne) aj výnimky v prípade *nevýznamných* skutočností. A nakoniec, práve s ohľadom na zásadu proporcionality nákladov na účtovné informácie k úžitkom, ktoré z nich plynú, obsahuje aj IFRS 16 viaceré zjednodušenia, vrátane možnosti uplatnenia výnimky v prípade krátkodobých prenájmov (do 12 mesiacov) či prenájmov s nízkou hodnotou. Vráťme sa však k meritu veci.

Z prezentovaného počtu 151 účtovných závierok nebolo v 37 prípadoch možné zistiť, či a aký vplyv má IFRS 16 na výšku majetku a / alebo záväzkov. To neznamena, že IFRS 16 nemal žiaden vplyv, túto informáciu je potrebné chápať skôr tak, že z viacerých možností, ktoré by čitateľovi mohli pomôcť túto hodnotu určiť, nebola využitá ani jedna. *Prvou* z týchto možností by bolo zaradenie dodatočného stĺpca do súvahy, ktorý by zodpovedal otvárajúcej súvahe k začiatku obdobia bezprostredne predchádzajúcemu zavedeniu IFRS 16. Hoci tento postup by sa, podľa IAS 1 a 8, mal uplatňovať v prípade významnej *retrospektívnej* zmeny účtovnej politiky, nemá zmysel sa naňho spoliehať v prípade, ak sa podnik rozhodol uplatňovať výnimku poskytnutú IFRS 16 a uplatňovať tento štandard až do *budúcnosti*. *Druhou* z možností informovania je využitie skutočnosti, že podľa IFRS 16 sa majetkové práva získané prenájomom majú vykazovať v samostatnej súvahovej položke *práva na využívanie predmetu prenájmu*, uvádzanej v rámci majetku. Ak by takto účtovné jednotky postupovali a táto položka by bola významná, stačilo by v poznámkach nájsť *prehľad jej stavu a zmien k začiatku a v priebehu účtovného obdobia*. Aj v tomto prípade však, nanešťastie, IFRS 16 uvádza aj alternatívu, podľa ktorej sa majetkové práva môžu vykazovať naďalej v súlade s podstatou prenajatého majetku (čiže napríklad prenajaté auto medzi autami, resp. v rámci hmotného majetku dlhodobo prevádzkovaného

podnikom a vykazovaného všeobecne podľa IAS 16). Je pravda, že sa našli aj podniky, ktoré v *prehlade stavu a zmien k začiatku a v priebehu účtovného obdobia* pri majetku v režime IAS 16 osobitne uvádzajú aj prenajatý majetok, na sčítanie počtu týchto podnikov by však asi stačila jedna ruka. *Tretou možnosťou* by bolo využitie požiadavky IAS 8 na zverejňovanie informácií o významných nových štandardoch a ich vplyve priamo v poznámkach. Toto bol aj najčastejší zdroj našich podkladov, avšak aj určitého sklamania. Viaceré podniky totiž neuvádzali informáciu o IFRS 16 vôbec, takže nebolo zrejmé, či išlo o výsledok nevedomenia si jeho existencie (resp. požiadaviek IAS 8 na zverejňovanie súvisiacich informácií), alebo toho, že IFRS 16 mal na dané subjekty nízky, či dokonca vôbec žiaden vplyv. Častým problémom je aj doslovné opisovanie ustanovení IFRS 16, ktoré ďalej zneprehľadňuje situáciu. V poznámkach sa napríklad čitateľ dozvie, že IFRS 16 pripúšťa výnimky zo štandardného spôsobu účtovného zobrazenia prenájmu v prípade prenájmov s nízkou hodnotou, avšak nedozvie sa nielen to, či a ako túto výnimku uplatňuje *daná* účtovná jednotka, ale ani to, či *vôbec* má IFRS 16 na ňu nejaký vplyv. Pri výnimke z titulu nízkej hodnoty sa ešte pristavíme.

V prípade krátkodobých prenájmov a prenájmov s nízkou hodnotou IFRS 16 umožňuje (avšak nevyžaduje) u nájomcu zjednodušený postup, v podstate zodpovedajúci účtovnému zobrazeniu operatívneho prenájmu podľa pôvodného štandardu IAS 17. Kým *krátkodobé prenájmy* sú uvádzané pomerne jednoznačne, s uplatnením limitu 12 mesiacov, v prípade prenájmov s nízkou hodnotou sa v IFRS 16 uplatňuje dvojaký prístup: a) uvedením konkrétnych príkladov (prenájom automobilov sem nemôže patriť, prenájom tabletov a mobilných telefónov áno), b) odkazom na sumu 5 000 USD ktorú mala IASB na mysli v čase prípravy štandardu (táto suma je ale uvedená v nezáväznej časti štandardu⁵, konkrétne v IFRS 16.BC.100). Čiastka 5 000 USD je však iba orientačná, pozrime sa teda, ako k tomu pristúpili slovenské podniky. Zo 42 podnikov ktoré uvádzajú uplatnenie tejto výnimky spolu s hraničnou čiastkou, hneď 9 z nich uvádza limit 5 000 USD napriek tomu, že v celej účtovnej závierke používajú ako vykazovaniu menu euro. Dôvodom je pravdepodobne (hoci to nemáme potvrdené) snaha v čo najväčšej miere sa

držať explicitných návodov, pri použití sumy 5 000 € by išlo o čiastku, ktorá presahuje orientačnú hodnotu uvádzanú v spomenutom dokumente. Ďalších 25 podnikov sa rozhodlo tento mierny nesúlad akceptovať a stanovili hranicu nízkej hodnoty na 5 000 €. Tri podniky majú túto hladinu stanovenú výrazne vyššie (jeden 15 000 €, dva 10 000 €). Zvyšok predstavujú dokonca nižšie čiastky (dva podniky 4 500 €, jeden 4 000 €, jeden 3 000 € a jeden 1 000 €). Ako sme už spomenuli, ostatné podniky uviedli iba všeobecnú informáciu o tom, že takáto možnosť existuje – avšak bez toho, aby spomenuli, či ju sami využívajú.

V ideálnych podmienkach by teda mali poznámky k dátumu prechodu na IFRS 16 obsahovať informácie o nediskontovanej sume budúcich platieb z (operatívneho) prenájmu, ktoré sa podľa IAS 17 v súvahe nevykazovali (resp. vykazovali sa iba v sume splatnej v danom období), údaje o diskontnej sadzbe použitej na ich diskontovanie a údaje o súčasnej (diskontovanej) hodnote týchto platieb. Takéto údaje sme, prekvapujúco, našli v účtovných závierkach iba 60 podnikov. Sú pritom pomerne dôležité, keďže v položke „záväzky z prenájmu“ uvádzanej k súvahovému dňu (čiže rok po prechode na IFRS 16) v pasívach sú prezentované tak hodnoty, ktoré by sa v prípade finančného prenájmu vykázali aj podľa IAS 17, ako aj hodnoty operatívneho prenájmu ktoré by sa podľa IAS 17 u nájomcu v súvahe nezobrazovali, ale podľa IFRS 16 áno. Súčasne sa v tejto položke zohľadňuje nielen východiskový stav, ale aj všetky jej zmeny, ktoré nastali v priebehu účtovného obdobia, medzi dátumom prechodu a súvahovým dňom. V ideálnych podmienkach by sa mali v poznámkach uvádzať aj čiastky, v akých sa vykazujú súvisiace majetkové práva novovykázané podľa IFRS 16, ako aj označenie položiek, v ktorých sa tieto vykážu v súvahe. V prípade rozdielu medzi sumou nových záväzkov a nového majetku by sa mal uviesť aj opis príčin týchto rozdielov. Na prvý pohľad sa môže zdať, že ide o príliš podrobné údaje, avšak ich uvádzanie má svoj význam. V prvom rade, rozdiel medzi novovykázaným majetkom a záväzkami môže mať aj určité daňové implikácie. Okrem toho, aj v prípade, ak sa majetok a záväzky zvýšia v súvahe o rovnakú čiastku, dochádza (ako sme už uviedli vyššie) ku zhoršeniu ukazovateľa zadĺženosti a v určitých prípadoch aj ukazovateľov likvidity. Všeobecná absencia týchto

⁵ Ide o východiská pre prijaté závery, angl. Basis for conclusions (BC).

doplňujúcich údajov o vplyve prechodu na IFRS 16 v podmienkach SR môže vyvolať riziko, že úverové inštitúcie (používajúce na hodnotenie dlžníkov aj vyššie uvedené ukazovatele) ich nebudú vedieť interpretovať, resp. sa spoľahnú na modely vychádzajúce z podmienok krajín, kde tieto údaje k dispozícii sú. O riziku nesprávnej interpretácie, ak tieto modely nebudú zodpovedať slovenským realitám⁶, asi nie je potrebné hovoriť.

Rozdiely IFRS 16v porovnaní s národnými účtovnými predpismi

Zákon 431/2002 Z. z. (ďalej len *zákon o účtovníctve*) sa v určitej miere stotožnil s myšlienkou zmeny paradigmy vykazovania majetkových práv od vlastníkov majetkov smerom k subjektom, ktoré tieto práva reálne využívajú, bez ohľadu na to, či sú alebo nie sú vlastníkami. Nadväzujúci právny predpis (v podmienkach podnikateľských subjektov máme na mysli Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky zo 16. decembra 2002 č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva, ďalej len *postupy účtovania*) ako subsidiárna norma túto koncepciu prevzala. Konkrétne, v § 30a (Účtovanie o finančnom prenájme) sa v rámci vykazovania prenájmu skombinovalo ideálne (pravidlá IAS 17, účinného v čase zavedenia citovaného paragrafu) s prípustným (záujem štátu a niektorých účtovných jednotiek postupovať konzervatívnejšie). Do istej miery pochopiteľná snaha zaviesť overiteľné pravidlá pre vymedzenie finančného prenájmu, práve s ohľadom na daňové aspekty, však naráža na schopnosť tieto pravidla pomerne jednoducho obísť. Napríklad, definícia finančného prenájmu v § 30a *postupov účtovania* uvádza, že v prípade tohto prenájmu ide o „obstaranie dlhodobého hmotného majetku na základe nájomnej zmluvy s dojednaným právom kúpy prenajatej veci za dohodnuté platby počas dohodnutej doby nájmu tohto majetku“. Zo zreteľa sa však trochu stratil fakt, že z pohľadu *niektorých* podnikov je práve výhodné, aby sa prenájom ako finančný nezobrazil – práve kvôli tomu, že v opačnom prípade môže prísť ku zhoršeniu niektorých ukazovateľov finančnej situácie a výkonnosti podniku. Na-

príklad, stačí ak bude mať nájomca majetok prenajatý na 99,999 % jeho životnosti, ale bez práva kúpy *prenajatej veci* a o finančný prenájom by už nešlo, keďže by nebola splnená materiálna stránka definície. Rovnako, *právo kúpy* môže existovať, ale s podmienkami, ktoré zabezpečia, že bude fakticky nerealizovateľné. Povedzme, nájomca by mal právo kúpiť prenajaté auto na konci prenájmu za extrémnu cenu, napríklad 100 miliárd euro, takže celkom určite toto právo nevyužije. O iných možnostiach (existencia *jedinej platby* namiesto *platieb*, či existencia súbežnej zmluvy, na základe ktorej by mal nájomca povinnosť predať prenajímateľovi kúpený predmet naspäť a za rovnakú cenu) ani nebudeme hovoriť. K problémom, ktoré existovali pri porovnávaní účtovného zobrazenia prenájmu podľa národných účtovných predpisov a IAS 17 patrila aj väzba na splátkový kalendár v § 30a ods. 3 postupov účtovania, ktorá nie je úplne v súlade s *akruálnym princípom* deklarovaným v § 3 ods. 2 zákona o účtovníctve a ďalej nemožnosť uznať u nájomcu finančný prenájom, ak je predmetom prenájmu majetok prenajatý na celú dobu jeho zostatkovej životnosti, pokiaľ je táto životnosť kratšia ako obdobie vymedzené v § 2 písmeno s) zákona 595/2003 Z. z. o dani z príjmov. Tieto rozdiely zostali po nadobudnutí účinnosti IFRS 16 zachované a ešte o trochu viac sa zvýšili.

K prvým zásadným rozdielom je vymedzenie prenájmu (IFRS 16.Príloha_A) ako „*zmluvy prípadne jej časti, na základe ktorej dochádza k prevodu práva na využívanie majetku {tvoriaceho predmet prenájmu} na určité obdobie, a to výmenou za protihodnotu*“, resp. (IFRS 16.9) ako „*zmluvy či časti zmluvy, na základe ktorej dochádza k prevodu kontroly nad užívaním identifikovaného majetku na určité obdobie, a to výmenou za protihodnotu*“. Na rozdiel od predchádzajúcej definície podľa IAS 17 sa zmienka o platbe či sérii platieb nahradila protihodnotou a došlo aj k vynechaniu odkazu na nájomcu a prenajímateľa. To, či došlo k odovzdaniu kontroly nad užívaním identifikovaného majetku, je zásadným kritériom, ktoré umožňuje rozlíšiť prenájom od poskytovania služieb. Napríklad, pri triviálnej činnosti, akou je vymalovanie kancelárie, dochádza v určitom období k využívaniu majetku dodávateľa v prospech tretej strany, nedá sa však hovoriť o identifikovanom

⁶ Toto konštatovanie nie je iba prázdnu myšlienkou, ale vychádza z výsledkov iného nášho prieskumu, kde sme analyzovali vplyv zavedenia IFRS 16 na základe 393 účtovných závierok zostavených v súlade s IFRS a prezentovaných za r. 2019 zahraničnými emitentmi (nesídlicimi v USA) Komisii pre cenné papiere a burzy (Securities and Exchange Commission) v USA.

aktíve, pretože zmluvy na tieto činnosti obsahujú špecifikáciu výstupov, nie majetku použitého na ich dosiahnutie. Z rovnakých dôvodov sa za prenájom nepovažuje bežný komerčný let na pravidelnej linke určenej širokej verejnosti a to pre absenciu identifikovaného majetku (letecká spoločnosť deklaruje cieľ a určité parametre, ale nie konkrétne lietadlo – a ak aj áno, cestujúci spravidla nemá právo odstúpiť od zmluvy), ako aj kontroly (a to aj v prípade, že by celá kapacita bola obsadená cestujúcimi z jedného podniku, keďže cestujúci nemôžu zmeniť ani čas letu ani destináciu). Naopak, z pohľadu leteckej spoločnosti, ktorá si lietadlo prenajíma za účelom jeho prevádzky na danej linke, by tieto podmienky splnené boli, pretože v tomto prípade by technické a identifikačné parametre lietadla boli jednoznačne vymedzené. Čitatelia si určite spomenú, že problémy s identifikovaním majetku v IAS 17 viedli k potrebe jeho doplnenia interpretáciou IFRIC 4, tá však po vydaní IFRS 16 stratila svoje opodstatnenie a preto bola ním aj zrušená.

Zásadnou zmenou, ktorú IFRS 16 z hľadiska nájomcov priniesol, bolo to, že v ich prípade sa pravidlá pre finančný prenájom rozšírili na celú skupinu prenájmov, s výnimkou 2 voliteľných výnimiek, ktoré sme už spomenuli a pri ktorých sa používa postup ako pri operatívnom prenájme (hoci sa u nájomcov pojem *operatívny* už v texte IFRS 16 nevyskytuje). V porovnaní so slovenskou právnou úpravou neexistuje ani obmedzenie, že nájomca môže v svojej účtovnej závierke vykazovať výlučne hmotný majetok. Podľa IFRS 16. 3. a a IAS 38.6 síce spadá prenájom vybraných kategórií *nehmotného* majetku do pôsobnosti IAS 38, prenájom všetkých ostatných je však podľa IAS 38. 3. c a IFRS 16.3 v pôsobnosti IFRS 16. Okrem samotného vykazovania prenajatého majetku u nájomcu prináša IFRS 16 určité rozdiely aj v oblasti jeho oceňovania.

K momentu získania práv na používanie predmetu prenájmu a teda nadobudnutia efektívnej kontroly by mal *nájomca* vykázať majetok a záväzky súvisiace s prenájomom. V porovnaní s IAS 17 (a aj národnou úpravou) sa práva na využívanie predmetu prenájmu podľa IFRS 16.47 môžu vykázať na samostatnej riadkovej položke „práva na využívanie predmetu prenájmu“ (resp. iný preklad pôvodného termínu „right of use assets“), avšak podnik môže zachovať aj doterajší spôsob a vykázať v súvahe predmet prenájmu v niektorej z existujúcich položiek položke podľa

jeho povahy – tak, ako sme to už uvádzali v predchádzajúcej časti. Na rozdiel od operatívneho prenájmu podľa IAS 17 sa čiastka platená prenajímateľovi nevykazuje ako náklad, ale matematickým postupom (na rozdiel od SR, nie na základe dohodnutého splátkového kalendára) sa rozdelí na čiastku zodpovedajúcu úrokom a čiastku zodpovedajúcu zníženiu istiny. Na druhej strane, pretože práva na využívanie predmetu prenájmu po čase exspirujú, zahrnú sa do nákladov aj odpisy tohto majetku. Dokonca aj v prípade, ak by výsledná suma nákladov bola podľa IAS 17 (resp. postupov účtovania) zhodná so sumou podľa IFRS 16, môže prísť k rozdielom v prípade ukazovateľov EBIT a EBITDA a to kvôli tomu odlišnému zohľadňovaniu prevádzkových nákladov (IAS 17) na jednej strane a úrokov a odpisov (IFRS 16) na strane druhej.

V porovnaní s národnými účtovnými predpismi v oblasti finančného prenájmu je možné pri použití IFRS 16 u nájomcu identifikovať rozdiely aj pri prvotnom zaúčtovaní majetku. Na rozdiel od ustanovenia § 30a ods. 7 *postupov účtovania* sa prvotné zaúčtovanie prenajatého majetku u nájomcu nevykonáva v deň jeho prijatia (hoci si skôr myslíme, že správnejšia formulácia by mala byť „ku dňu prijatia“) ale v deň *sprístupnenia majetku* nájomcovi na *užívanie* (IFRS 16.26). Ide o nepatrný rozdiel, avšak formulácia *postupov účtovania* nepriamo implikuje existenciu formálneho aktu (u niekoho dokonca aj s predstavou preberacieho protokolu). V niektorých prípadoch však prijatie nie je úplne reálne – napríklad aj pre to, že umiestnenie majetku v priestoroch nájomcu je síce *významným indikátorom* prenájmu (hoci nie jediným), avšak nejde o *nutnú podmienku* (IFRS 16.IE.3 uvádza ako príklad prenajatého majetku aj optické káble, u ktorých môže časť nachádzajúca sa u nájomcu byť reálne zanedbateľná). Súčasťou rozdielov pri prvotnom zaúčtovaní prenajatého majetku u nájomcu je aj jeho ocenenie. Ak si predstavíme najjednoduchší príklad, pracuje IFRS 16 s predpokladom diskontovania a) súčtu platieb za prenájom a negarantovanej zvyškovej hodnoty na b) súčet reálnej (férovej) hodnoty a prvotných nákladov na prenájom vynaložených prenajímateľov. V takom prípade je výsledkom jediná diskontná sadzba, označovaná v dikcii IFRS 16 ako *implicitná úroková miera prenájmu*. *Postupy účtovania* takisto pracujú s koncepciou diskontnej sadzby (môže to byť *efektívna úroková miera* alebo aj *prírastková výpožičková úroková miera* alebo aj niečo iného), avšak neuvá-

dzajú spôsob jej zistenia – dokonca ani neobsahujú definíciu vyššie spomínaných úrokových mier. Nájomca má touto sadzbou diskontovať budúce platby na hodnotu istiny u prenajímateľa, súčasťou týchto platieb je aj dohodnutá kúpna cena. Na rozdiel od IFRS 16 sa však neuvádza, ako postupovať v situácii ak má nájomca právo kúpy ale (napríklad s ohľadom na podmienky zmluvy) nie je pravdepodobné, že ju zrealizuje. Rovnako sa neuvádza, že súčasťou hodnoty budúcich platieb je aj *garantovaná zvyšková hodnota* predmetu prenájmu na konci doby prenájmu, pričom pri nízkom pomere medzi touto dobou a životnosťou prenajímaného majetku môže byť táto hodnota pomerne významná. Dôvod, prečo sa táto hodnota neberie v národných účtovných predpisoch do úvahy, je asi prozaický – ak sa predpokladá, že nájomca má právo predmet prenájmu kúpiť (a tento predpoklad je inherentnou súčasťou definície finančného prenájmu v týchto predpisoch) a súčasne sa (z nejakých dôvodov) predpokladá, že toto právo aj využije, nemá zvyšková hodnota z pohľadu nájomcu zmysel. Aj jej existencia v IFRS 16 však vedie k tomu, že hodnota prenajatého majetku u nájomcu a prenajímateľa sa môže líšiť. Predpoklad § 30 ods. 1 písmena d) *postupov účtovania* o zhode istín nájomcu a prenajímateľa tak nemusí platiť, pretože: a) u nájomcu sa zvyšková hodnota berie do úvahy iba v rozsahu garancií poskytnutých nájomcom či jemu spriaznenej strane, b) u prenajímateľa sa okrem hodnoty podľa predchádzajúceho písmena berú do úvahy aj ostatné garancie, ak neboli poskytnuté jemu spriaznenou stranou, c) prenajímateľ používa pri diskontovaní vždy *implicitnú úrokovú mieru (IUM)*, kým nájomca má (ale iba ak nepozná IUM) uplatniť aj úrokovú mieru dodatočného financovania.

Národné účtovné predpisy síce v prípade stanovenia prvotnej hodnoty majetku a záväzkov z prenájmu (u nájomcu) odkazujú na sumu platieb, avšak nehovoria, akým spôsobom zohľadniť mieru pravdepodobnosti ich vzniku. Týka sa to predovšetkým samotnej doby prenájmu, ako aj platieb, ktorých vznik či výška je podmienená budúcimi skutočnosťami. Opäť nejde iba o akademickú diskusiu – ako má nájomca postupovať v prípade, ak zmluva určuje dobu prenájmu majetku so životnosťou 20 rokov na dobu 2 rokov, avšak s možnosťou opätovného predĺžovania za podmienok, ktoré sú pre neho výhodné? Ako postupovať v prípade, ak by sa napríklad predmet prenájmu po 2 rokoch zamenil za identické dvojča

(ale nie totožný majetok), ktorý by sa opäť prenajal na 2 roky (pričom, z pohľadu nájomcu by *fakticky* nedošlo k prerušeniu používania identického predmetu prenájmu)? V prípade platieb pritom vieme, že istá ich časť je podmienená aj udalosťami, ktorí v čase prvotného zaúčtovania nie sú úplne isté. Príkladom je už spomínaná cena pri uplatnení opcie na kúpu predmetu prenájmu na jeho konci, či sankcie za odstúpenie od zmluvy. Iným príkladom sú platby nájomného v obchodných centrách, ktoré okrem fixnej zložky môžu zahŕňať aj variabilnú, odvodenú od výšky mesačných tržieb. V uvedených prípadoch uplatňuje IFRS 16 rozumný prístup, na základe ktorého sa rozlišuje miera rizika novej subjektivity. V prípade opčných platieb (výška je známa, ale existuje neurčitost' vzniku) sú tieto zahrnuté do sumy platieb nájomného a teda aj hodnoty práv na využívanie predmetu prenájmu v prípade, ak sú primerane isté. Variabilné platby (kde nie je výška presne známa) sa zohľadnia pri stanovení platieb nájomného iba v rozsahu, v ktorom je táto variabilita viazaná indexovo (napríklad úrokové sadzby) resp. ak ide o zdanlivo neisté platby (napr. ak nájomné bude vo výške 15 000 € ak priemerná mesačná teplota nebude nižšia ako mínus 150 °C (čo bude splnené asi vždy; preto ide o *zdanlivú* neistotu).

Zatiaľ teda vieme, že záväzok nájomcu voči prenajímateľovi pri prvotnom zaúčtovaní prenájmu zodpovedá súčasnej hodnote fixných platieb, časti opčných platieb a časti variabilných platieb, pričom sa do jeho sumy zahrnie aj suma zvyškovej hodnoty garantovanej nájomcom. Prvotná hodnota práv na používanie predmetu prenájmu je podľa IFRS 16 stanovená ako súčet a) hodnoty záväzku voči prenajímateľovi, b) rezervy na odstránenie predmetu prenájmu resp. jeho uvedenie do požadovaného stavu a c) niečoho, čo by sme mohli označiť ako *čisté priame náklady vynaložené nájomcom v súvislosti s prenájomom*. Za čisté priame náklady pritom považujeme rozdiel medzi tým, čo nájomca vynaloží (a nemusí to byť iba vo forme záväzku ako to trochu obmedzujúco predpokladá § 30a ods. 7 *postupov účtovania*) a stimulmi, ktoré nájomca získa od prenajímateľa, spravidla na začiatku prenájmu. Rezervu majetku na demontáž majetku a rekultiváciu lokality, v ktorej sa nachádza, poznáme už z ustanovenia IAS 16. 16. c v prípade dlhodobého prevádzkovaného hmotného majetku. IFRS 16 k tomu ešte pridáva odhad výdavkov nájomcu na uvedenie predmetu prenájmu do stavu deklaro-

vaného prenajímateľom v zmluve o prenájme. Opäť pre úplnosť doplníme, že zmena odhadovanej výšky rezervy vytvorenej podľa IAS 16. 16. c sa účtovne zobrazí podľa interpretácie IFRIC 1.

Po prvotnom zaúčtovaní sa bude právo na využívanie predmetu prenájmu oceňovať na základe povahy predmetu prenájmu buď v súlade s IAS 40 (výsledkové preceňovanie na férovú/reálnu hodnotu) alebo IAS 16 (znižovanie obstarávacích nákladov o oprávky a opravné položky, resp. súvahové preceňovanie na férovú/reálnu hodnotu, následne zníženie o oprávky a prípadné opravné položky). V prípade odpisovania platí, že práva na využívanie predmetu prenájmu sa odpisujú po dobu životnosti predmetu prenájmu (ak sa predpokladá, že po ukončení prenájmu dôjde k jeho prevodu na nájomcu), resp. po dobu platnosti daného práva. Zmena výšky rezervy na demontáž, rekultiváciu a uvedenie predmetu prenájmu do požadovaného stavu by sa, per analogiam, mala riadiť IFRIC 1.

Zmena výšky variabilných platieb, ktoré *neboli zahrnuté do prvotnej výšky záväzku* z prenájmu (tie, ktoré neboli stanovené indexovo, príkladom môže byť zvýšené nájomné o percentuálny podiel na vyšších tržbách), sa vykáže podľa IFRS 16. 38. b výsled-

kovo (s vplyvom na VH). Na druhej strane, zmena výšky platieb, ktoré boli zahrnuté do odhadu sumy záväzkov sa podľa IFRS 16, za súvstažne zobrazí so zmenou majetku (práva na využívanie predmetu prenájmu), prípadný záporný rozdiel (napríklad, ak by mal majetok nižšiu hodnotu ako suma, o ktorú sa znižuje záväzok) by sa vykázala ako náklad. Výška tejto zmeny vychádza z nového odhadu platieb, pričom sa na prepočet na súčasnú hodnotu používa pôvodná diskontná sadzba, okrem štyroch prípadov: a) nájomca upravil odhadovanú dĺžku obdobia prenájmu, b) došlo ku zmene predpokladu využitia opcie na kúpu predmetu prenájmu, c) výška platieb je závislá od iných ako fixných úrokových sadzieb a/alebo d) došlo ku zmene podmienok uvedených zmluve o prenájme a nie sú splnené podmienky pre to, aby výsledok tejto modifikácie nebol identifikovaný ako samostatná zmluva.

*Autormi článku sú prof. Ing. Miloš Tumpach,
PhD.,
z Ekonomickej univerzity v Bratislave
a Emin Zeytinoglu, Doç. Dr.,
z Kütahya Dumlupınar Üniversitesi*

SÚHRN POVINNOSTÍ ZAČÍNAJÚCICH ZAMESTNÁVATEĽOV

VÝZVA NA ZASIELANIE PODNETOV NA ZLEPŠENIE PODNIKATEĽSKÉHO PROSTREDIA

Katarína DANAJOVIČOVÁ

Pri rozvíjaní svojho podnikania, aj keď je ťažšie obdobie – pandemické opatrenia COVID 19, potrebuje podnikateľ pomoc formou pracovnej sily – zamestnancov. Zamestnávanie je veľká a komplikovaná oblasť, ktorá zasahuje do viacerých zákonov, ktoré sa hlavne často menia, novelizujú. Zhrnieme si aktuálne možnosti zamestnávania v súlade so Zákonníkom práce a aktuálne povinnosti, ktoré Vám ako zamestnávateľovi vyplývajú.

Najdôležitejším zákonom pri zamestnávaní je zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“), podľa ktorého vznikajú pracovno-právne vzťahy. Stanovuje podmienky vzniku, zániku pracovno-právnych vzťahov, povinnosti, práva zamestnanca a zamestnávateľa. Stanovuje teda pravidlá pre zamestnávateľov, zamestnancov a ich dodržiavanie kontroluje Inšpektorát práce. V prípade sporov však rozhoduje súd.

Aký typ pracovno-právnych vzťahov Zákonník práce teda umožňuje:

- Pracovný pomer (§ 41 - § 84)
- Dohoda o vykonaní práce (§ 226)
- Dohoda o pracovnej činnosti (§ 228a)
- Dohoda o brigádnickej práci študenta (§ 227 – § 228)

Zhrnutie v skratke:

Pracovný pomer:

- na dobu určitú alebo neurčitú
- skúšobná doba
- 40 hodinový pracovný čas alebo kratší pracovný čas
- rovnomerné alebo nerovnomerné rozvrhnutie pracovného času
- pevný alebo pružný pracovný čas
- zabezpečiť stravovanie zamestnancom
- nárok na dovolenku
- nárok na náhradu mzdy pri prekážkach pri práci, či už osobných zo strany zamestnanca alebo prekážky zo strany zamestnávateľa

Dohoda o vykonaní práce:

- uzatvára sa na dobu určitú - maximálne na 12 mesiacov
- rozsah práce (pracovnej úlohy) nemôže presiahnuť 350 hodín v kalendárnom roku

Dohoda o pracovnej činnosti:

- uzatvára sa na dobu určitú - maximálne na 12 mesiacov
- pracovnú činnosť možno vykonávať v rozsahu najviac 10 hodín týždenne

Dohoda o brigádnickej práci študenta:

- možno ju uzavrieť len:
  - so žiakom strednej školy = dokončená povinná školská dochádzka, minimálny vek 16 rokov alebo
  - so študentom dennej formy vysokoškolského štúdia – maximálne do veku 26 rokov.
 Neoddeliteľnou súčasťou dohody je potvrdenie zo školy. Nemusí však byť, ak sa dohoda uzatvára v období od skončenia štúdia na strednej škole alebo od skončenia letného semestra na vysokej škole najneskôr do konca októbra toho istého kalendárneho roka.
- uzatvára sa na dobu určitú - maximálne na 12 mesiacov
- prácu možno vykonávať v rozsahu najviac 20 hodín týždenne v priemere.
Priemer najviac prípustného rozsahu pracovného času sa posudzuje za celú dobu, na ktorú bola dohoda uzatvorená.

Každému zamestnancovi patrí za odpracovanú prácu mzda.

Pre všetky typy dohôd je zákonom stanovená minimálna základná mzda:

- pre rok 2021 vo výške 3,580 € / hod.
- pre rok 2022 vo výške 3,712 € / hod.

Zamestnanec v pracovnom pomere má minimálny mzdový nárok v závislosti od stupňa náročnosti práce. Dohodnutú prácu je potrebné začleniť do jedného z nasledujúcich stupňov:

Stupeň náročnosti	Popis
1	výkon pomocných, prípravných alebo manipulačných prác podľa presných postupov a pokynov
2	výkon ucelených obslužných rutinných prác alebo odborných rutinných kontrolovateľných prác podľa daných postupov alebo prevádzkových režimov, alebo prác spojených s hmotnou zodpovednosťou; výkon jednoduchých remeselných prác; výkon sanitárnych pracovných činností v zdravotníctve; výkon opakovaných, kontrolovateľných prác administratívnych, hospodárskoprávnych, prevádzkovo-technických alebo ekonomických podľa pokynov alebo ustanovených postupov
3	výkon rôznorodých odborných alebo ucelených odborných prác alebo samostatné zabezpečovanie menej zložitých agend; samostatný výkon individuálnych tvorivých remeselných prác; riadenie alebo operatívne zabezpečovanie chodu zariadení alebo prevádzkových procesov spojené so zvýšenou duševnou námahou s prípadnou zodpovednosťou za zdravie a bezpečnosť iných osôb alebo za ťažko odstrániteľné škody

4	<p>samostatné zabezpečovanie odborných agend alebo výkon čiastkových koncepčných, systémových a metodických prác spojený so zvýšenou duševnou námahou; poskytovanie zdravotnej starostlivosti, odborné činnosti v zdravotníctve so zodpovednosťou za zdravie ľudí; riadenie, organizácia alebo koordinácia zložitých procesov alebo rozsiahleho súboru veľmi zložitých zariadení s prípadnou zodpovednosťou za životy a zdravie iných osôb</p>
5	<p>výkon špecializovaných systémových, koncepčných, tvorivých alebo metodických prác s vysokou duševnou námahou; komplexné zabezpečovanie najzložitejších úsekov a agend s určovaním nových postupov v rámci systému; výkon odborných a špecializovaných činností v príslušnom odbore zdravotnej starostlivosti so zodpovednosťou za zdravie ľudí; riadenie, organizácia a koordinácia veľmi zložitých procesov a systémov vrátane voľby a optimalizácie postupov a spôsobov riešenia</p>
6	<p>tvorivé riešenie úloh neobvyklým spôsobom s nešpecifikovanými výstupmi s vysokou mierou zodpovednosti za škody s najširšími spoločenskými dôsledkami; výkon špecializovaných a certifikovaných činností v zdravotnej starostlivosti so zodpovednosťou za zdravie a životy ľudí; riadenie, organizácia a koordinácia najzložitejších systémov so zodpovednosťou za neodstrániteľné hmotné a morálne škody so značnými nárokmi na schopnosť riešiť zložité a konfliktné situácie spojené spravidla so všeobecným ohrozením najširšej skupiny osôb</p>

Zákonom stanovený mzdový nárok je na **40 hodinový pracovný čas**:

Minimálne mzdové nároky od 1. 1. 2021			
Stupeň náročnosti	Koeficient min. mzdy	Minimálna mesačná mzda	Minimálna hodinová mzda
1	1,0	623 €	3,580 €
2	1,2	739 €	4,247 €
3	1,4	855 €	4,914 €
4	1,6	971 €	5,580 €
5	1,8	1.087 €	6,247 €
6	2,0	1.203 €	6,914 €

Pri 38,75 hodín - ak má zamestnanec rozvrhnutý pracovný čas tak, že pravidelne vykonáva prácu striedavo v oboch zmenách v dvojzmennej prevádzke

Minimálne mzdové nároky od 1. 1. 2021 38,75 hodinový týždenný pracovný čas		
Stupeň náročnosti	Koeficient min. mzdy	Minimálna hodinová mzda
1	1,0	3,695 €
2	1,2	4,384 €
3	1,4	5,073 €
4	1,6	5,760 €
5	1,8	6,449 €
6	2,0	7,137 €

Pri 37,5 hodín - ak má zamestnanec rozvrhnutý pracovný čas tak, že pravidelne vykonáva prácu vo všetkých zmenách v trojzmennej prevádzke alebo v nepretržitej prevádzke

Minimálne mzdové nároky od 1. 1. 2021 37,5 hodinový týždenný pracovný čas		
Stupeň náročnosti	Koeficient min. mzdy	Minimálna hodinová mzda
1	1,0	3,819 €
2	1,2	4,530 €
3	1,4	5,242 €
4	1,6	5,952 €
5	1,8	6,663 €
6	2,0	7,375 €

Každému zamestnancovi je zamestnávateľ samozrejme povinný platiť aj príplatky za prácu v sobotu, v nedeľu, cez sviatok, za prácu v noci, za prácu nadčas, za sťažený výkon práce.

Od 1. 1. 2021 sa pri niektorých príplatkoch zaviedli pevné sumy za príplatky.

- za prácu v sobotu (§ 122a ods. 1 a 2) = pevná suma **1,79 €**
- u zamestnávateľa, u ktorého sa vzhľadom na povahu práce alebo podmienky prevádzky vyžaduje, aby sa práca pravidelne vykonávala = pevná suma **1,61 €**

- za prácu v nedeľu (§ 122 b ods. 1 a 2) = pevná suma **3,58 €**
- u zamestnávateľa, u ktorého sa vzhľadom na povahu práce alebo podmienky prevádzky vyžaduje, aby sa práca pravidelne vykonávala = pevná suma **3,22 €**

- za nočnú prácu (§ 123 ods. 1 a 2) = práca vykonávaná v čase medzi 22. hodinou a 6. Hodinou = pevná suma **1,43 €**
- ak ide o zamestnanca vykonávajúceho rizikový prácu = pevná suma **1,79 €**
- u zamestnávateľa, u ktorého sa vzhľadom na povahu práce alebo podmienky prevádzky vyžaduje, aby sa prevažná časť práce vykonávala ako nočná práca = pevná suma **1,25 €**

- za prácu vo sviatok = ak zamestnanec vykonáva prácu v deň sviatku, má okrem dosiahnutej mzdy právny nárok na mzdové zvýhodnenie najmenej vo výške **100%** svojho priemerného zárobku (§ 122 zákonníka práce).
- za prácu nadčas: **25 %** jeho priemerného zárobku,
35 % jeho priemerného zárobku ak ide o zamestnanca, ktorý vykonáva rizikové práce.

Poznámka:

Nárok na mzdové zvýhodnenie za prácu vo sviatok alebo za prácu nadčas stráca zamestnanec v prípade, ak za prácu vo sviatok alebo za prácu nadčas po dohode so zamestnávateľom čerpá náhradné voľno.

- za sťažený výkon práce (§ 96 ods. 5) = pevná suma **0,72 €**
- za neaktívnu pracovnú pohotovosť mimo pracoviska (§ 124 ods. 3) = pevná suma **0,72 €**

Nahlásenie nového pracovného miesta

Ak by ste chceli zamestnať zamestnanca na pracovný pomer, máte ako budúci zamestnávateľ povinnosť nahlásiť nové (voľné) pracovné miesto Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny. Nahlásenie môžete vykonať vyplnením tlačiva „Nahláška voľných pracovných miest“, ktorú prostredníctvom pošty, faxu alebo formou elektronickej pošty môžete zaslať na príslušný Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny alebo on-line prostredníctvom webovej stránky www.istp.sk, kde sa bezplatne zaregistrujete v systéme ISTP (internetový sprievodca trhu práce).

Pracovná zdravotná služba

Každý zamestnávateľ je povinný zabezpečiť ochranu a podporu zdravia zamestnancom pri práci (či už ide o zamestnanca v pracovnom pomere alebo dohodára) a to prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby. Oprávnená osoba na vykonávanie pracovnej zdravotnej služby posúdi zdravotné riziko, vypracuje písomný posudok o riziku, zaradí vykonávajúce práce do kategórie. Podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov existujú štyri kategórie z hľadiska zdravotného rizika. Zoznam oprávnených osôb vykonávajúcich pracovnú zdravotnú službu je zverejnený na stránke Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky www.uvzsr.sk.

Zároveň má zamestnávateľ voči tomuto úradu povinnosť nahlasovania:

- vypracovať v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou každoročne k 31. decembru informáciu o výsledkoch posúdenia zdravotného rizika a opatreniach vykonaných na ich zníženie alebo odstránenie na pracoviskách, na ktorých zamestnanci vykonávajú prácu zaradenú do tretej kategórie alebo štvrtej kategórie, vrátane počtu zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikovú prácu, a hodnotenia zdravotného stavu zamestnancov vo vzťahu k práci a do 15. januára nasledujúceho roka ju predložiť príslušnému orgánu verejného zdravotníctva.

Poznámka:

Povinnosť zamestnávateľa oznámiť každoročne do 15. januára v elektronickej podobe príslušnému orgánu verejného zdravotníctva údaje týkajúce sa zamestnancov vykonávajúcich prácu zaradenú do kategórie 2, bola v celom rozsahu zrušená.

BOZP

Hlavnou úlohou bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (skratka „BOZP“) je budovať dôstojné pracovné podmienky na udržanie nízkeho počtu pracovných úrazov, najmä smrteľných pracovných úrazov a pracovných úrazov s celoživotnými následkami, eliminovať príčiny chorôb z povolania. Ide teda o súbor opatrení, zásad, princípov, postojov, správania a aktivít, ktoré pomáhajú znižovať nepriaznivé dôsledky práce. Uvedené je možné zabezpečiť prostredníctvom vlastných odborných zamestnancov alebo dodávateľským spôsobom. Celá problematika BOZP je obsiahnutá v zákone č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v znení neskorších predpisov.

„GDPR“

Každý zamestnávateľ prichádza k styku osobným údajov nielen zamestnancov, ale aj jeho rodinných príslušníkov (pri uplatnení daňového bonusu na dieťa, nezdaniteľnej časti základu dane na manželku). Preto by mal mať vypracovaný projekt v súlade s platným zákonom č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov o spracovávaní, používaní, uchovávaní osobných údajov (napr. pri výberovom konaní, vedení personálnej, mzdovej agendy, výkonu zdravotného dohľadu, vykonávanie preventívnych zdravotných prehliadok, pri monitorovaní kamerovým systémom.). Zamestnávateľ je povinný pred začatím spracúvania osobných údajov informovať zamestnanca o tom, akým spôsobom budú spracúvané jeho osobné údaje, na aké účely a o jeho právach.

Daňový úrad

(zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov)

Uzavretím pracovno-právneho vzťahu je zamestnávateľ povinný oznámiť príslušnému Daňovému úradu, že sa stáva platiteľom dani z príjmu zo závislej činnosti.

Následne vzniká zamestnávateľovi v súlade s § 39 ods. 9 povinnosť podávať **Prehľad o zrazených a odvedených preddavkoch na daň z príjmov zo závislej činnosti** a to do konca kalendárneho mesiaca, za predchádzajúci kalendárny mesiac.

Po uplynutí zdaňovacieho obdobia (kalendárneho roka) do konca apríla musí podať **Hlásenie o vyúčtovaní dane a o úhrne príjmov zo závislej činnosti** poskytnutých jednotlivým zamestnancom bez ohľadu na to, či ide o peňažné plnenie alebo nepeňažné plnenie za uplynulé zdaňovacie obdobie, o zrazených preddavkoch na daň, o zamestnaneckej prémii, o daňovom bonuse a o daňovom bonuse na zaplatené úroky. Hlásenie sa podáva za všetkých zamestnancov, ktorým zamestnávateľ za zdaňovacie obdobie vyplatil príjem zo závislej činnosti (§ 5).

Všetky uvedené povinnosti nahlasuje, podáva zamestnávateľ Daňovému úradu elektronicky – prostredníctvom stránky finančnej správy. (Elektronická komunikácia sa vybavuje pri vzniku samotného podnikania.)

Sociálna poisťovňa

(zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov)

Ak zamestnávateľ uzavrie pracovno-právny vzťah so zamestnancom (pracovný pomer, dohody) je voči Sociálnej poisťovni povinný:

1) prihlásiť sa do registra zamestnávateľov vedeného príslušnou pobočkou najneskôr v deň predchádzajúci dňu, v ktorom začne zamestnávať aspoň jedného zamestnanca = formulár – „Registračný list zamestnávateľa“. Zaregistrovaním zamestnávateľa prideli Sociálna poisťovňa zamestnávateľovi identifikačné číslo zamestnávateľa – „IČZ“ (10-miestne číslo), ktoré bude zamestnávateľ uvádzať pri komunikácii so Sociálnou poisťovňou a zároveň aj pri úhradách platieb.

2) prihlásiť do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia ZAMESTNANCA pred vznikom poistenia, najneskôr pred začatím výkonu činnosti zamestnanca = formulár – „Registračný list fyzickej osoby“.

Prvotnú registráciu odporúčam vybaviť osobne na pobočke Sociálnej poisťovne, kde zároveň vybavíte aj prístup k elektronickým službám (Dohoda o elektronickej komunikácii, pridelenie GRID karty).

Zamestnávateľovi – odvádzateľovi poistného následne vzniká povinnosť **predkladať pobočke výkaz poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie za príslušný kalendárny mesiac** v lehote splatnosti odvádzaného poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie s uvedením dňa, ktorý je určený na výplatu príjmov, ktoré sú vymeriavacím základom zamestnanca, v členení na jednotlivých zamestnancov a na nemocenské poistenie, starobné poistenie a starobné dôchodkové sporenie, invalidné poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie, poistenie v nezamestnanosti a rezervný fond solidarity.

Zdravotná poisťovňa

(zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení v znení neskorších predpisov)

1) Zamestnávateľ je povinný sa registrovať do Zdravotnej poisťovne, v ktorej je poistený zamestnanec. Registračnú povinnosť si musí splniť do 8 pracovných dní a to prostredníctvom tlačiva „Oznámenie o vzniku, zmene a zániku platiteľa poistného“. Tlačivá zverejňuje na svojej stránke každá príslušná zdravotná poisťovňa. Zamestnávateľ je povinný komunikovať so Zdravotnou poisťovňou elektronicky, tzn. vybaviť si prístup na eSlužbu.

2) Zamestnancov v pracovnom pomere prihlasuje zamestnávateľ do Zdravotnej poisťovne najneskôr do 8 pracovných dní od vzniku pracovného pomeru a to prostredníctvom tlačiva „Oznámenie zamestnávateľa o poistencoch pri zmene platiteľa poistného na VZP“.

Na rovnakom tlačive prihlasuje aj zamestnancov – na základe dohody o vykonaní práce alebo dohody o pracovnej činnosti avšak len na tie dni, ktoré reálne odpracuje (za ktoré má právo na príjem zo závislej činnosti). Ak zamestnávateľ nedokáže určiť presný dátum výkonu práce, prihlasuje a odhlasuje takéhoto zamestnanca na posledný deň kalendárneho mesiaca, ktorý predchádza mesiacu, v ktorom mu zamestnávateľ príjem vyplatil. Oznámenie o reálne odpracovaných dňoch predkladá najneskôr do konca kalendárneho mesiaca za predchádzajúci kalendárny mesiac.

Dohoda o brigádnickej práci študenta sa neprihlasuje do Zdravotnej poisťovni, z tejto dohody sa neplatí zdravotné poistenie.

Zamestnávateľ je ďalej povinný každý mesiac vypočítať, platiť a odvádzať preddavok na poistné na účet príslušnej zdravotnej poisťovne, a to najneskôr do dňa, ktorý je určený na výplatu príjmov zamestnancov za príslušný kalendárny mesiac. Vypočítaný preddavok mesačne vykazuje Zdravotnej poisťovni na tlačive „Výkaz preddavkov na poistné ZP zamestnávateľa“ do troch dní od dňa splatnosti ním odvádzaného preddavku poistného.

Pri rozhodovaní sa, či začať zamestnávať, by si každý budúci zamestnávateľ mal zhrnúť predbežné náklady týkajúce sa zamestnávania. V prvom rade si vyčíslí mesačné náklady priamo na zamestnanca = cena práce.

Cena práce sa skladá z hrubej mzdy zamestnanca a z odvodov do Sociálnej a Zdravotnej poisťovni, ktoré je zamestnávateľ povinný platiť.

Tabuľka – prehľad poistení a percentuálnych sadzieb

Sociálne poistenie		Zamestnanec	Zamestnávateľ
Nemocenské poistenie		1,4%	1,4%
Dôchodkové poistenie	starobné	4%	14%
	invalidné	3%	3%
Poistenie v nezamestnanosti		1%	1%
Úrazové poistenie		neplatí	0,80%
Garančné poistenie		neplatí	0,25%
Rezervný fond solidarity		neplatí	4,75%
SPOLU		9,4%	25,2%
Zdravotné poistenie		Zamestnanec	Zamestnávateľ
Zdravotné poistenie		4%	10%

Výzva na zasielanie podnetov na zlepšenie podnikateľského prostredia

Ministerstvo hospodárstva SR v súvislosti so zlepšovaním podnikateľského prostredia aktuálne pripravuje ďalší balíček opatrení (Balíček 3.0) zameraný na odstránenie nadbytočnej administratívy a finančnej záťaže podnikateľského sektora. Verejnosť sa môže zapojiť od 8. 9. 2021 do prípravy právneho predpisu formou zasielania podnetov, návrhov a to prostredníctvom formulára, ktorý Ministerstvo hospodárstva SR zverejnilo na svojej webovej stránke:

<https://www.economy.gov.sk/podnikatelske-prostredie/opatrenia-na-zlepsenie-podnikatelskeho-prostredia/vyzva-na-zasielanie-podnetov-do-iv-antibyrokratickeho-balicka-opatreni>

Po zhromaždení, spracovaní podnetov zťažujúcich podnikanie by sa nám s účinnosťou od januára 2022 aspoň trochu zlepšilo podnikateľské prostredie na Slovensku.

Autorkou článku je Bc. Katarína Danajovičová

VYBRANÉ ODBORNÉ PODUJATIA SAF V ROKU 2021

XIX. ročník konferencie Finančné riadenie podnikov sa uskutočnil 17. 6. 2021. Konferencia poskytla odpovede na otázky ako „Pomôže Plán obnovy naštartovať ekonomiku Slovenska?“, „Ako sa firmy vysporiadajú s výzvou na inovácie, zelenú a digitálnu ekonomiku?“ zároveň tretí blok ponúkol pohľad expertov na Inovatívne finančné služby.

Foto: archív SAF

Záznam z konferencie si môžete pozrieť [TU](#)

[Prezentácia viceguvernera NBS, Ľudovíta Ódora](#)

[Prezentácia Inovatívna ekonomika, moderný štát, zdravá krajina](#)

Seminár Nové legislatívne zmeny a ich vplyv na podnikateľské prostredie

Dvojdňový seminár SAF Nové legislatívne zmeny a ich vplyv na podnikateľské prostredie sa uskutočnil v Piešťanoch, v dňoch 24-25. 06. 2021. Účastníci mali možnosť zúčastniť sa 7 prednášok, ktoré sa zameriavali na pripravované alebo prebiehajúce legislatívne zmeny.

Prednášky sa venovali témam ako je verejné obstarávanie, novela zákona o účtovníctve a problematike AML. Pán pplk. Mgr. Andrej Baran predstavil aj medzinárodné záväzky Slovenska v boji proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti, ktoré Slovensko zatiaľ nenaplnilo. Večer bol ukončený príjemným posedením s neformálnou diskusiou účastníkov.

Druhý deň konferencie sa mali možnosť účastníci dozvedieť aktuálne pripravované zmeny v obchodnom práve, predstavené členom správnej rady SAF JUDr. Ing. Matejom Firickým. Novelu daňového poriadku, prišla predstaviť riaditeľka odboru daňovej metodiky Ing. Marcela Hricová. V závere seminára p. Danajovičová prezentovala odvodové povinnosti pre podnikateľské subjekty ako pre FO aj pre PO.

[Všetky prezentácie nájdete v členskej zóne v sekcii konferencie seminára.](#)

SAF Slovenská
asociácia
finančníkov

**Nové legislatívne zmeny
a ich vplyv na
podnikateľské prostredie
V Piešťanoch, 24-25.6.2021**

SAF pripravuje:

Konferencia CEE TREASURY FORUM, 15. októbra 2021 Bratislava

SAF sa podieľa už 10 rokov v spolupráci s EACT- <https://eact.eu/> a TMI - <https://treasury-management.com/> na organizácii CEE treasury fóra. Tento rok sa 10. ročník CEE treasury fóra prvý krát uskutoční v Bratislave v hoteli Sheraton, dňa 15. októbra. Treasury fóra sa zúčastňujú kolegovia, podnikoví finančníci z treasury asociácií Česka, Slovenska, Rakúska, Maďarska, Slovinska, Chorvátska a Rumunska.

Kľúčovou témou konferencie bude udržateľnosť a úlohy treasury pri jej integrácii do podnikovej stratégie.

Conference Agenda

Venue: Room **Sheraton Hotel, Bratislava**
 Rate: €125 for single or €140 for two sharing a twin room Sam
 Contact: Clarke.sclarke@treasury-management.com

Thursday 14th October 18:00 Cocktails & Dinner at the Hotel

Friday 15th October

09:00 Registration & Exhibition Opens
 10:00 **Welcome Address: Andrej Révay - President SAF & Tamás Ónody, Chairman,**
 10:15 **HTC Keynote Address - Ludovit Ódor - Vice Governor of National Bank of Slovakia** Sustainability of the Slovak Economy & Digital Euro
 10:45 **Economic Trends in CEE - ING Chief Economist**
 11:05 **Hedging Strategies: How to write FX & Hedging Policy and take advantage of real-time data - A Checklist: When to Hedge, What to Hedge and How to automate/integrate with traditional TMS or Excel.**
 11:45 Coffee Break & Exhibition
 12:15 **Sustainability and the Role of Treasurer**
 ESG/Green Financing & Green Bonds - Philippe Heidendal & Eva Bucova, ING Buffet
 13:00 Lunch
 14:30 **The Expanding Role of the Treasurer**
 ESG - Where Governance meets Risk Management - thought leadership discussion on the expanding roles and responsibility of the treasurer when corporate actions and/or funding or financing the business
 15:30 Coffee Break
 16:15 **A Panel Discussion with Eleanor Hill, Editor TMI - The Future of Treasury**
 Topics From CBDCs & Crypto Currency to Diversity & Inclusion
 17:00 **Closing Remarks and presentations from the CEE Treasury Associations**
 17:30 Cocktails
 18:00 Free Time - Refreshment Break (19:00 coach trip to dinner)
 19:30 **Special "Goose Dinner" in the Slovak Countryside**

Saturday 16th October

Updated Social Program:
 Historic City Tour
 Walking with tour guides
 and on private Road Trains!

Finančná akadémia

3. ročník Finančnej akadémie v spolupráci so SLSP a KPMG sa uskutoční v novembri 2021.

Foto: 2. ročník Finančnej akadémie, archív SAF

CFO roku 2020

SAF bol aj v tomto roku partnerom ocenenia CFO roka 2020. Členom odbornej komisie bol Ing. Miroslav Bielčík, viceprezident SAF. Ocenenie získal náš člen Roman Filipoiu, CFO SPP distribúcia, a. s., ktorý získal v tomto roku na konferencii Finančné riadenie podnikov 2021 i ocenenie SAF. Blahoželáme.

Foto:www.cforoka.sk

Seminár Zdroje financovania podnikov a ich dostupnosť

Seminár Zdroje financovania podnikov a ich dostupnosť - termín plánovaný v polovici novembra.

Voliteľný predmet na Fakulte podnikového manažmentu, Ekonomickej univerzity v Bratislave

SAF v spolupráci s Fakultou podnikového manažmentu, Ekonomickej univerzity v Bratislave pripravuje na letný semester voliteľný predmet, zameraný na finančné riadenie podnikov. Cieľom je prepojenie praxe a akademického prostredia. Výuka bude zameraná najmä na prípadové štúdie a praktické skúsenosti prednášajúcich. Viac informácií nájdete v príspevku Petra Daniela v tomto čísle Finančného manažéra.

Mgr. Katarína Bálintová

Predmet na EU pod značkou SAF: Uspeje asociácia? Zapojí sa Váš podnik?

V minulom čísle sme predstavili novú spoluprácu SAF s univerzitami a ponúkli Vám zapojiť sa. Odozva s ohľadom na „uhorkovú sezónu“ nebola vysoká, ale aj tak je Správna rada SAF presvedčená, že ako profesijná asociácia máme povinnosť dať študentskej obci o nás vedieť a robiť na školách osobitý marketing: školy potrebujú kontakt s odberateľmi ich výstupu (zamestnávateľmi absolventov) a podniky chcú ovplyvniť kvalitu vzdelávania a mať jedinečnú možnosť vybrať si medzi študentmi vyšších ročníkov tých, ktorým ponúknu prácu. Po dohode s Fakultou podnikového manažmentu Ekonomickej univerzity v Bratislave prichádzame s ponukou voliteľného predmetu, ktorý ponese v názve meno SAF. Chceme ho ponúknuť do schvaľovacieho procesu univerzity pod názvom **Finančné riadenie – prípadové štúdie (SAF, Slovenská asociácia finančníkov)**, čím sa zaradíme medzi atraktívnych poskytovateľov voliteľných predmetov na FPM EUBA, ako sú *Am-Cham (Americká obchodná komora), Asociácia obchodníkov s cennými papiermi, Národná banka Slovenska, ESET, Philip Morris, IBM, Henkel, Siemens, Dell, Lenovo, Allianz, či Národné podnikateľské centrum (Slovak Business Agency)*. Študenti si vyberú podľa lukratívnosti názvu, obsahu a zvučnosti mena poskytovateľa. Priznajme, že názov našej asociácie nepatrí dnes medzi pojmy notoricky známe študentom ekonómie a financií. O atraktívnosť svojho predmetu budeme v silnej konkurenčnej ponuke musieť zabojsť. Veríme, že získame šikovných študentov, ktorí neskôr nájdu u našich členov pracovné uplatnenie. Nechceme aby to ostalo len v rukách členov Správnej rady SAF - nech túto príležitosť využije celá členská základňa.

Predmet SAF predbežne chceme vystavať na 5 až 6 prípadových štúdiách, z ktorých každá ukáže inú časť práce finančného manažéra a zdôrazní široké prepojenia na iné podnikové funkcie. Dúfame, že náš predmet priláka okolo 20 študentov, ktorí budú na každej prípadovej štúdiu pracovať v menších tímoch 2-3 hodiny (vrátane prezentácií riešenia). Z pohľadu zapojenia SAF to znamená mať lektorov ochotných venovať čas a energiu príprave prípadovej štúdie a diskusií so študentmi. Predstavenie svojho podniku a atraktívnosti práce v ňom je logickým benefitom. Najprv sme lektorov museli hľadať medzi členmi Správnej rady SAF, keďže ste sa nám v lete neozvali s námetmi na spoluprácu. **Váš podnik má však stále šancu zapojiť sa a hľadať nádejných pracovníkov medzi študentmi.** Ak máte námet na tému finančného riadenia, o ktorej by mohla byť zaujímavá diskusia so študentmi, napíšte na email peter.daniel@iqvia.com, radi s Vami nápad prediskutujeme. Pre začiatok sme pripravili tieto témy:

- Financie vo vzťahu k stratégii firmy - financie len ako podporná funkcia či nie?
- Finančné rozhodovanie a rozhodovanie reálnej podnikovej praxi - zrozumiteľné pravidlá
- Ako správne porozumieť finančným výkazom
- Zdroje financovania činnosti podniku
- Platobná morálka – chceme aby zákazník platil a pritom neušiel k benevolentnejšej konkurencii
- IT technológie vs. zvyšovanie produktivity podniku a efektivity procesov, nové požiadavky na znalosti finančného manažéra
- Cyber riziká pri finančných transakciách a finančný dopad cyber rizík na firmu
- Corporate governance vo vzťahu k praniu špinavých peňazí
- Právny rámec práce finančného manažéra podniku

Uvažujeme aj o témach ako finančné aspekty uvedenia nového produktu na trh, startup firmy - ako pre ne nájsť finančné zdroje a pod. Závisí len od Vás, členov SAF, čo budete chcieť a vedieť ponúknuť pre vzájomný prospech študentov aj Vášho podniku. Koncom októbra budeme predkladať univerzite návrh predmetu na letný semester 2020/2021. Času nie je veľa, ale stihnete to, ak sa ozvete čo najskôr.

JUDr. Ing. Peter Daniel, PhD.,
člen Správnej rady SAF

ENGLISH SUMMARY

On the last page we provide brief English summaries of all papers presented in the current issue of our quarterly journal.

EDITORIAL

Instead of traditional editorial note, association introduces Mr. Anton Ondrej (Colonnade insurance S.A.), returning member of the association. In his note, he tries to answer the question: Where is the insurance of companies going?

PROFESSIONAL AND THEORETICAL TOPICS

CORPORATE GOVERNANCE CODE OF COMPANIES WITH EQUITY PARTICIPATION OF STATE

Martin PETER

INCENTIVES FOR MOVING COMPANIES' HEADQUARTERS OUT OF THE SLOVAK REPUBLIC

Rastislav NEBŘENSKÝ – Michal IŠTOK

SUPER-DEDUCTIONS FOR RESEARCH AND DEVELOPMENT: INCREASING THE RATE DOES NOT HELP YET

Jana ŠNIRCOVÁ

APPLICATION OF IFRS 16 IN SLOVAK ENTERPRISES

Miloš TUMPACH - Emin ZEYTINOĞLU

SUMMARY OF THE DUTIES OF BEGINNING EMPLOYER

Katarína DANAJOVIČOVÁ

ASSOCIATION PAGES

SELECTED ACTIVITIES OF SAF IN 2021 (*Katarína BÁLINTOVÁ*)

NEW COURSE AT THE UNIVERSITY OF ECONOMICS OFFERED BY SAF (*Peter DANIEL*)